

INSTYTUT WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

prof. dr hab. Eleonora Zielińska

dr Agnieszka Serzysko

Przekazywanie skazanych na kary pozbawienia wolności

Warszawa 2015

Spis treści

Rozdział I. Uwagi wstępne.....	1
Rozdział II. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW a inne akty prawa międzynarodowego dotyczące transferu osób skazanych.....	5
Rozdział III. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW a inne decyzje ramowe w przedmiocie uznawania orzeczeń w sprawach karnych	12
Rozdział IV. Aspekty empiryczne – uwagi wstępne.....	25
Rozdział V. Analiza pism nadesłanych przez sądy.....	27
1. Sposób rejestracji spraw	27
2. Zbiorcze zestawienie spraw	28
Rozdział VI. Analiza akt nadesłanych przez sądy dotyczących wniosków kierowanych przez sądy polskie do organów innych państw członkowskich	30
1. Ogólna charakterystyka wniosków	30
1.1. Polskie sądy występujące do innych państw członkowskich z wnioskiem o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności – dane liczbowe	30
1.2. Państwo wykonania orzeczenia	31
1.3. Długość orzeczonej oraz pozostającej do odbycia kary pozbawienia wolności	33
1.4. Przekazanie/odmowa przekazania/zażalenia – dane statystyczne	35
2. Wybrane kwestie szczegółowe postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania z Polski do państwa członkowskiego (rozdział 66f k.p.k.)	36
2.1. Kwestia intertemporalności przepisów.....	36
2.2. Zakres przedmiotowy	40
2.3. Zakres podmiotowy wystąpienia o przekazanie	44
2.4. Kwestia zgody skazanego	49
2.5. Odmowa uznania wniosku o wykonanie kary pozbawienia wolności	53
2.5.1. Zakres czasowy kary pozostającej do odbycia	53
2.5.2. Brak łącznika obywatelstwa i domicylu	56
2.5.3. Brak szans na realizację celów wychowawczych i zapobiegawczych kary	60
2.5.4. Niespełnienie wymogu podwójnej karalności (przestępności czynu) ...	68
2.5.5. Wniosek przedwczesny	69

2.5.6. Tryb podejmowania decyzji w przedmiocie wystąpienia o przekazanie	71
2.6. Realizacja innych przepisów dotyczących przekazania kary pozbawienia wolności do wykonania	73
2.7. Zasady i przebieg postępowania w przedmiocie uznawania	78
2.8. Przekazanie osoby skazanej	79
2.9. Umorzenie postępowania	81
Rozdział VII. Analiza akt nadesłanych przez sądy państw członkowskich do sądów polskich.....	84
1. Ogólna charakterystyka wniosków	84
1.1. Polskie sądy rozpatrujące wnioski o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności pochodzące z innych państw członkowskich – obraz liczbowy	84
1.2. Państwo wykonania orzeczenia	86
1.3. Długość orzeczonej oraz pozostającej do odbycia kary pozbawienia wolności	87
1.4. Przekazanie/odmowa przekazania zażalenia – dane statystyczne	88
2. Wybrane kwestie postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania do Polski z innego państwa członkowskiego (rozdział 66g k.p.k.)	89
2.1. Przesłanka zgody	92
2.2. Właściwość miejscowa	103
2.3. Wystąpienie o dodatkowe informacje do państwa wnioskodawcy	105
2.4. Odmowa wykonania orzeczenia o przekazaniu kary pozbawienia wolności	110
2.4.1. Brak podwójnej przestępności (karalności) czynu.....	116
2.4.2. Minimalny okres pozostały do odbycia kary	120
2.4.3. Brak realizacji celów wychowawczych i zapobiegawczych w większym stopniu – jako przesłanka odmowy zgody w przypadku braku łącznika obywatelstwa i domicylu	121
2.5. Procedura przekazania.....	124
2.6. Zastosowanie tymczasowego aresztowania.....	125
2.7. Zakończenie postępowania.....	126
2.7.1. Umorzenie postępowania.....	126
2.7.2. Pozostawienie sprawy bez rozpoznania	127

2.7.3. Przejęcie osoby do odbycia kary pozbawienia wolności	129
Rozdział VIII. Uwagi końcowe	130
Wykaz załączników	142
Lista wykresów	143
Lista tabel	144
ZAŁĄCZNIKI	145

Rozdział I. Uwagi wstępne

1. Celem badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości było przedstawienie zasadniczych założeń instytucji wzajemnego uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności w świetle prawa unijnego i polskiego oraz zbadanie, jak przepisy te są stosowane w praktyce sądowej.

W związku z takimi wstępnymi założeniami opracowanie uwzględnia dwa aspekty zagadnienia: teoretyczny i empiryczny, bez jednak ich ścisłego wyodrębnienia w oddzielnych częściach.

Na pierwszy składa się omówienie uregulowań międzynarodowych oraz unijnych dotyczących problemu uznawania orzeczeń skazujących na kary pozbawienia wolności. W tym nurcie zamyka się ponadto analiza przepisów kodeksu postępowania karnego¹ wdrażających te uregulowania, przeprowadzona przy uwzględnieniu polskiej literatury przedmiotu oraz orzecznictwa sądowego, a także próba oceny sposobu implementacji przepisów unijnych do prawa polskiego.

Drugi aspekt zagadnienia odzwierciedla omówienie badań empirycznych, przeprowadzonych w oparciu o informacje uzyskane z sądów i Ministerstwa Sprawiedliwości oraz zaprezentowanie wyników tych badań, o charakterze zarówno ilościowym, jak i jakościowym.

Ponadto, podjęto próbę dokonania oceny prawidłowości praktyki sądów polskich decydujących w przedmiocie wykonania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim, niż było ono wydane.

Brak ścisłego rozdzielenia kwestii teoretycznych i empirycznych był zamierzony. Po pierwsze, chodziło o zabezpieczenie się przed monotonią wywodu, która byłaby nie do uniknięcia, gdyby bezpośrednio po omówieniu postanowień prawa unijnego zostały przedstawione uregulowania kodeksu

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.), dalej: „k.p.k.”.

postępowania karnego stanowiące jej implementację. Po drugie, chodziło też o ścisłe powiązanie rozważań teoretycznych dotyczących polskich uregulowań z problemami, które ujawniły się na tle ich stosowania w praktyce. W ten sposób starano się unikać powtórzeń, które dla pełnego zrozumienia problemu były konieczne, gdyby zastosowano ścisły podział opracowania na części teoretyczną i empiryczną.

2. Warto już na wstępie podkreślić, że instytucja uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności została przyjęta do polskiego kodeksu postępowania karnego wskutek implementacji decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegających na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (dalej: „decyzja ramowa 2008/909/WSiSW”)² na podstawie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy o prokuraturze oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym (dalej: „ustawa zmieniająca k.p.k.”)³.

Wtedy do kodeksu postępowania karnego wprowadzono dwa nowe rozdziały 66f oraz 66g. Pierwszy dotyczy sytuacji, gdy sądy polskie występują do innego państwa członkowskiego o wykonanie kary pozbawienia wolności. Drugi odnosi się do sytuacji odwrotnej, gdy taki wniosek wpływa ze strony innego państwa członkowskiego do organu sądowego Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy te w swojej treści oddają stosunkowo wiernie najistotniejsze postanowienia decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Podział na dwa rozdziały, mimo że decyzja ramowa łącznie reguluje poszczególne kwestie związane z przekazaniem i przyjęciem orzeczenia do wykonania, był konsekwencją dotychczasowej praktyki polskiego ustawodawcy w zakresie implementacji decyzji ramowych dotyczących wzajemnego uznawania [patrz np. rozdziały 65a oraz 65b dotyczące europejskiego nakazu aresztowania (dalej: „ENA”); rozdziały 66a oraz 66b

² Dz. Urz. UE L 327 z 2008 r., s. 27.

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 240, poz. 1430.

dotyczące uznawania kar pieniężnych]⁴. Spowodował jednak zasadniczą trudność z takim ujęciem raportu z badań, który pozwalałby na uniknięcie zbędnych powtórzeń. Dlatego też przyjęto założenie, że w części empirycznej, pomimo iż oddzielne rozdziały zostały poświęcone badaniom dotyczącym wystąpień polskich organów sądowych do innego państwa członkowskiego na podstawie przepisów rozdziału 66f k.p.k. oraz wystąpień innych państw członkowskich, w przypadku których sądy polskie stosują przepisy rozdziału 66g k.p.k., rozważania ogólne dotyczące zwłaszcza interpretacji przepisów odnoszących się do kwestii wspólnych zawarto w części pierwszej dotyczący rozdziału 66f k.p.k. (chyba że zostały uregulowane tylko w rozdziale 66g k.p.k.).

3. Przepisy implementujące decyzję ramową 2008/909/WSiSW weszły w życie w dniu 1 stycznia 2012 r. z kilkoma zastrzeżeniami czasowymi, w tym takim, że ich obowiązywanie będzie dotyczyć tylko orzeczeń wydanych po dniu 5 grudnia 2011 r. (art. 4 ust. 1 ustawy zmieniającej k.p.k.)⁵. Zastrzeżono ponadto, że przewidziana w przepisach art. 611t § 5pkt 1 oraz art. 611tk § 1 pkt. 3 lit. a k.p.k. możliwość przekazania skazanego bez jego zgody do innego państwa członkowskiego w celu wykonania tam kary pozbawienia wolności, zacznie obowiązywać dopiero w stosunku do orzeczeń wydanych po dniu 5 grudnia 2016 r. (art. 4 ust. 2 ustawy zmieniającej k.p.k.).

W konsekwencji przyjęcia przepisów przejściowych w badanym okresie w stosunkach między państwami członkowskimi a Polską obowiązywał złożony stan prawny.

W części badanych spraw miała zastosowanie nadal Konwencja Rady Europy z dnia 21 marca 1983 r. o przekazywaniu osób skazanych (dalej: „Konwencja z 1983 r.”⁶) oraz Protokół dodatkowy do Konwencji o przekazywaniu osób

⁴ Warto równocześnie zaznaczyć, że w odniesieniu do przepisów konwencyjnych przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania jest uregulowane w jednym rozdziale 66 k.p.k.

⁵ Zastrzeżenie to nawiązuje do możliwości przewidzianej w art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/908/WSiSW dotyczącej złożenia oświadczenia, że w sprawach, w których prawomocny wyrok został wydany w ciągu 3 lat od daty wejścia niniejszej decyzji ramowej w życie, będą nadal stosowane dotychczasowe instrumenty prawne.

⁶ Konwencja Rady Europy o przekazywaniu osób skazanych sporządzona w Strasburgu dnia 21 marca 1983 r., por. <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/5> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

skazanych z 18 grudnia 1997 r. (dalej „Protokół dodatkowy z 1997 r.”⁷), a także trzeba było powoływać przepisy rozdziału 66 k.p.k. implementujące te regulacje konwencyjne. Do spraw, w których orzeczenie zostało wydane po określonej dacie, należało natomiast stosować przepisy wprowadzone ustawą zmieniającą k.p.k.

⁷ Protokół dodatkowy do Konwencji o przekazywaniu osób skazanych sporządzony w Strasburgu dnia 18 grudnia 1997 r., por. <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/167> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

Rozdział II. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW a inne akty prawa międzynarodowego dotyczące transferu osób skazanych

1. Omawiana decyzja ramowa ma charakter szczególny, gdyż w jej przypadku – w odróżnieniu od kilku innych decyzji ramowych dotyczących uznawania orzeczeń sądowych innych państw członkowskich – przed jej wydaniem obowiązywały już inne akty prawa międzynarodowego w sprawie przekazywania skazanych na karę pozbawienia wolności.

W szczególności, warto przypomnieć, że kwestia przekazywania skazanych pojawiała się we wczesnych konwencjach karnych Rady Europy, np. Konwencji Rady Europy o międzynarodowej ważności wyroków karnych z dnia 28 maja 1970 r., która m.in. pozwalała na przekazanie więźniów do odbycia kary w kraju ich pochodzenia (art. 49 i 50). Konwencja ta jednak miała dwie wady. Po pierwsze, przewidziana w niej procedura przekazania nie stwarzała dogodnych warunków dla szybkiego transferu osób skazanych. Po drugie, konwencja ta była ratyfikowana tylko przez niewielką liczbę państw członkowskich Rady Europy (m.in. Polska nie ratyfikowała tej konwencji)⁸.

Z tych względów państwa członkowskie Rady Europy zdecydowały się na przyjęcie specjalnego instrumentu poświęconego przekazywaniu skazanych w postaci Konwencji z 1983 r.⁹, którą ratyfikowały wszystkie państwa członkowskie. Konwencja z 1983 r. przewidując prosty, szybki oraz elastyczny mechanizm repatriacji skazanych, stanowiła, w ocenie jej twórców, ważne uzupełnienie Konwencji z 1970 r.¹⁰. Jednakże Konwencja z 1983 r.

⁸ Szerzej na temat tej Konwencji por. Z. Knypl, Komentarz do Europejskiej Konwencji o ważności wyroków karnych [w:] Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarz, t. III: Prawo karne, red. E. Zielińska, Warszawa 1997, s. 360–374.

⁹ Warto zwrócić uwagę, że konwencja ta, w odróżnieniu do innych konwencji Rady Europy nie ma w nazwie przydawki „Europejska”. Pominięcie to jest celowe, gdyż intencją było, żeby ratyfikowały ją również kraje pozaeuropejskie. Por. Memorandum wyjaśniające do tej Konwencji, teza 11, European Treaty Series-No112. Explanatory Report to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800ca435> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

¹⁰ Memorandum wyjaśniające do tej Konwencji tezy 8–10, European Treaty Series-No112. Explanatory Report to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons. Teza 8–10, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800ca435> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

dopuszczając możliwość przekazania w uproszczony sposób osoby skazanej do państwa, którego jest obywatelem, uzależniała równocześnie takie przekazanie zarówno od zgody osoby skazanej, jak i zgody państwa, w którym kara miałaby być wykonana. Protokół dodatkowy z 1997 r. złagodził te rygory, pozwalając, pod pewnymi warunkami, na przekazania danej osoby bez jej zgody¹¹. Ratyfikacja Protokołu dodatkowego z 1997 r. nie miała jednak wśród państw członkowskich tak powszechnego charakteru jak w przypadku Konwencji z 1983 r.¹². Polska ratyfikowała oba te dokumenty¹³: Konwencję z 1983 r. w dniu 8 listopada 1994 r.¹⁴, zaś Protokół dodatkowy z 1997 r. w dniu 1 lutego 2000 r.¹⁵.

2. Warto dodać, że również w ramach Wspólnot Europejskich podejmowano próby uregulowania kwestii współpracy sądowej w zakresie przekazywania skazanych. Pierwszy instrument prawny to podpisane w 1987 r. porozumienie w sprawie stosowania między państwami członkowskimi Konwencji z 1983 r.¹⁶. Wartością dodaną tego porozumienia było stworzenie możliwości stosowania mechanizmów Konwencji z 1983 r. przez państwa członkowskie, które jej nie ratyfikowały, a ponadto ułatwienie i rozszerzenie zakresu stosowania tej Konwencji.

Problem przekazywania skazanych został następnie uwzględniony w Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej

¹¹ Taką możliwość Protokół dodatkowy z 1997 r. ograniczał jednak do dwóch sytuacji: 1) ucieczki skazanego oraz 2) wydania w stosunku do niego decyzji o wydaleniu z kraju popełnienia przestępstwa po odbyciu kary (art. 2 i 3 Protokołu). Por. Raport wyjaśniający do tego protokołu, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/HTML/167.htm> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

¹² Zob. omówienie Konwencji z 1983 r. – J. Ciszewski, *Komentarz do Europejskiej Konwencji o przekazywaniu osób skazanych* [w:] *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarz*, t. III: *Prawo karne*, red. E. Zielińska, Warszawa 1997, s. 487–497.

¹³ Warto przypomnieć, że w tym czasie Polska związana już była z innymi krajami socjalistycznymi Konwencją o przekazywaniu osób skazanych na karę pozbawienia wolności w celu odbycia kary w państwie, którego są obywatelami, sporządzoną w dniu 19 maja 1978 r., w Berlinie oraz kilkoma umowami dwustronnymi. Por. szerzej L. Gardocki, *Zarys prawa karnego międzynarodowego*, Warszawa 1985, s. 221.

¹⁴ Dz. U. z 1995 r. Nr 51, poz. 279.

¹⁵ Dz. U. z 2000 r. Nr 43, poz. 490.

¹⁶ Agreement on the Application Between European Communities of the Council of Europe Convention on the Transfer of Sentenced Persons, Bulletin European Communities 1987, nr 5, s. 113.

Beneluxu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach¹⁷, gdzie kwestie te zostały uregulowano w rozdziale V (dalej: „Konwencja wykonawcza”). Artykuł 67 Konwencji wykonawczej przewiduje, że przepisy tej jej części stosuje się do państw stron Traktatu, które są jednocześnie stronami Konwencji z 1983 r., w celu uzupełnienia jej postanowień. W świetle art. 68 Konwencji wykonawczej, jeśli organy państwa skazującego nie są w stanie wykonać prawomocnego wyroku orzekającego karę lub środek zabezpieczający polegający na pozbawieniu wolności, gdyż skazany uciekł do kraju swego pochodzenia w celu uniknięcia odbycia kary, to orzeczenie może być wykonane w państwie, w którym skazany się schronił, na co nie jest wymagana jego zgoda (art. 69 Konwencji wykonawczej).

Ponadto, w dniu 13 listopada 1991 r. otwarto do podpisu Konwencję dotyczącą wykonywania zagranicznych postanowień w sprawach karnych między państwami członkowskimi Wspólnot Europejskich. Konwencja ta jednak z braku wymaganej liczby ratyfikacji nigdy nie weszła w życie¹⁸. W związku z fiaskiem traktatowej próby regulacji kwestii wzajemnego uznawania orzeczeń sądów karnych zaczęto w ramach współpracy sądowej pomiędzy państwami członkowskim stosować inny instrument prawny w postaci decyzji ramowych.

3. Deklarowane oficjalnie cele decyzji ramowej 2008/909/WSiSW są zbliżone do celów w/w Konwencji z 1983 r. oraz instrumentów prawnych UE¹⁹. Ponadto,

¹⁷ Dz. Urz. WE L 239 z 2000 r., s. 19.

¹⁸ Por. szerzej M. Płachta, *Komentarz do Konwencji o wykonywaniu zagranicznych orzeczeń karnych z dnia 13 listopada 1991 roku, zawartej między Państwami Członkowskimi Wspólnot Europejskich [w:] Prawo Wspólnot Europejskich a Prawo Polskie*, t. 3: *Dokumenty karne*, red. E. Zielińska, Warszawa 2000, s. 126–151, a także M. Płachta, *Przekazywanie skazanych w Unii Europejskiej: model sui generis, czy twórcze rozwinięcie tradycyjnego systemu?*, por. http://www.ce.uw.edu.pl/pliki/pw/3-art_plachta.pdf (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

¹⁹ Z Memorandum wyjaśniającego do Konwencji z 1983 r. wynika, że jej celem jest zarówno poprawa efektywności walki z przestępczością, jak też ułatwienie resocjalizacji skazanych drogą przewycięzania tradycyjnych ograniczeń wynikających z zasady terytorialnej skuteczności wyroków karnych. W odniesieniu do tego drugiego celu podkreśla się, że resocjalizacja może być istotnie ułatwiona, jeśli wymierzona skazanemu kara będzie wykonywana w kraju jego pobytu zamiast w państwie wydania wyroku. Taka polityka, podyktowana względami humanitarnymi, wynika z przekonania, że wykonywanie kary w państwie, w którym doszło do popełnienia przestępstwa i wydania wyroku skazującego może być utrudnione ze względów komunikacyjnych wynikających z bariery językowej, kulturowej, a także braku kontaktu z rodziną oraz przyjaciółmi. Por. Memorandum

wiele uregulowań szczegółowych wzajemnie się pokrywa. Z tego względu w art. 26 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przewiduje się, że w stosunkach między państwami członkowskimi zastępuje ona odpowiednie przepisy zarówno Konwencji z 1983 r., jak i Konwencji o międzynarodowej ważności wyroków karnych. Zastępuje również odpowiednie przepisy niektórych aktów unijnych, a w szczególności zawartych w tytule III rozdziału 5 Konwencji wykonawczej oraz Konwencji między państwami członkowskimi Wspólnot Europejskich w sprawie wykonywania zagranicznych postanowień w sprawach karnych z dnia 13 listopada 1991 r.

Przepisy te przestają obowiązywać z dniem 5 grudnia 2011 r. (art. 26), czyli w terminie przewidzianym w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW na implementację jej przepisów przez państwa członkowskie (art. 29). Zgodnie z treścią art. 28 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wnioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. podlegają realizacji według istniejących instrumentów prawnych dotyczących przekazywania osób skazanych. Natomiast wnioski otrzymane po tej dacie podlegają przepisom decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Od tej zasady dopuszczono na okres przejściowy stosowanie wyjątku określonego w art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Zgodnie z tym przepisem każde państwo członkowskie może uzależnić stosowanie przepisów wyżej wymienionej decyzji ramowej od daty wydania prawomocnego orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności. Chodzi o możliwość złożenia oświadczenia, że będzie stosowało dotychczasowe instrumenty prawne do prawomocnych wyroków wydanych przed określoną przez nie datą, z tym że wspomniana data nie może być późniejsza niż 5 grudnia 2011 r. Jak już wspomniano, Polska złożyła takie oświadczenie, wydłużając czas wejścia wobec niej decyzji ramowej 2008/909/WSiSW w życie o 3 lata²⁰.

wyjaśniające do Europejskiej Konwencji o ważności wyroków karnych, Strasbourg 1970, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/070.htm> (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

²⁰ Deklaracja ma następującą treść „Akty przyjęte przed dniem 1 grudnia 2009 r. na mocy Traktatu WE, Traktatu UE i Traktatu Euratom. Deklaracja Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej. Zgodnie z art. 28 ust. 2 Rzeczpospolita Polska oświadcza, że jeżeli prawomocny wyrok zapadł przed upływem trzyletniego

Należy zaznaczyć, że wymienione wyżej konwencje Rady Europy nadal obowiązują w stosunkach z państwami trzecimi.

Równocześnie w przepisie art. 26 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW zastrzega się, że państwa członkowskie mogą nadal, po przyjęciu tej decyzji ramowej, stosować dotychczasowe i zawierać nowe dwustronne lub wielostronne umowy w sprawie przekazywania skazanych, pod warunkiem jednak, że pozwalają one na rozszerzenie celów niniejszej decyzji ramowej i przyczyniają się do uproszczenia lub dalszego usprawniania procedur wykonywania orzeczonych kar (art. 26 ust. 2 i 3)²¹.

4. Obserwując ewolucję europejskich rozwiązań służących przekazywaniu skazanych z czasu sprzed przyjęcia decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, można stwierdzić, że ich genezie przyświecała głównie idea lepszej resocjalizacji sprawcy. Jak już wspomniano, deklarowane cele decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wydają się być zbieżne z celami wyżej wymienionych konwencji, aczkolwiek analizując treść samej decyzji ramowej 2008/909/WSiSW oraz faktyczną sytuację, w jakiej została przyjęta, można mieć wątpliwości, czy w rzeczywistości również w jej przypadku względy resocjalizacyjne mają znaczenie priorytetowe. Wprawdzie w motywie 9 preambuły do decyzji ramowej 2008/909/WSiSW podkreśla się, że wykonanie kary w państwie wykonującym powinno zwiększać szanse na resocjalizację osoby skazanej. Zwraca się też uwagę na to, że w celu upewnienia się, czy są na to szanse, właściwy organ państwa wydającego powinien uwzględnić takie czynniki jak np. więzi osoby skazanej z państwem wykonującym oraz to, czy traktuje ona to państwo jako miejsce, z którym łączą ją język oraz relacje kulturowe, społeczne, gospodarcze, rodzinne lub innego rodzaju. Niemniej już na etapie negocjacji tej decyzji ramowej w polskiej literaturze przedmiotu

okresu liczonego od wejścia w życie, to Rzeczpospolita Polska – jako państwo wydające i wykonujące – będzie do niego stosowała instrumenty prawne dotyczące przekazywania osób skazanych mające zastosowanie przed wejściem w życie decyzji ramowej”, http://bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawo_eu/ue2/oswiadczenie-rp-decyzji-ramowej-uznawania-wyrokow-skazujacych.pdf (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

²¹ Takie umowy przez Polskę są zawierane. Jako ostatni przykład można wskazać dwustronną umowę zawartą z Republiką Peru. Por. ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Peru o przekazywaniu osób skazanych, podpisanej w Limie dnia 27 maja 2014 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 537).

słusznie zwracano uwagę, że deklaracje te nie znajdują wystarczającego odzwierciedlenia w dalszych postanowieniach tego aktu, o czym przede wszystkim świadczy zmiana sytuacji prawnej osoby skazanej, która w odróżnieniu od Konwencji z 1983 r. zatracą swój status podmiotu postępowania, a traktowana jest bardziej przedmiotowo. W tym miejscu ograniczymy się do zwrócenia uwagi, że wprawdzie w art. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wspomina, iż jej celem jest określenie zasad uznawania wyroku „aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej”, niemniej jednak lektura całości tej decyzji ramowej dowodzi, że punkt ciężkości w jej treści został przeniesiony z idei humanizmu i resocjalizacji na ideę pogłębienia procesu uznawania orzeczeń wydanych w innych państwach członkowskich, opartego na szczególnym wzajemnym zaufaniu pomiędzy tymi państwami. Zaufanie to, traktowane jako „kamień węgielny wewnątrzunijnej współpracy w sprawach karnych”, umożliwia uznanie przez państwo wykonujące decyzji podjętych przez organy państwa wydającego²². Intencję tę wyraża jasno motyw 5 preambuły, gdzie m.in. stwierdza się, że przewidziany w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW dalszy rozwój współpracy zainicjowanej w instrumentach Rady Europy wymaga, aby „zaangażowanie osoby skazanej nie zdominowało procedury poprzez wymaganie we wszystkich przypadkach jej zgody na przekazanie”²³.

Na to, że postulat ten został zrealizowany, wskazują uregulowania dotyczące zgody osoby skazanej na przekazanie, której uzyskanie we wcześniejszych do decyzji ramowej 2008/909/WSiSW konwencjach stanowiło regułę, od której tylko w ściśle określonych prawnie przypadkach dopuszczano wyjątki. Tymczasem decyzja ramowa 2008/909/WSiSW odwraca te relacje i co do zasady rezygnuje z wymagania zgody skazanego na jego przekazanie do kraju obywatelstwa, co więcej, rozszerza możliwość stosowania zasady przekazywania osób skazanych w celu objęcia nią osób posiadających miejsce pobytu w państwie członkowskim (motyw 2 preambuły), pozostawiając wymóg zgody tylko wyjątkowo (w przypadku przekazania skazanego do

²² M. Płachta, *Przekazywanie skazanych*....s. 76.

²³ Ang. „His or her involvement in the proceedings should no longer be dominant by requiring in All cases his or Her consent for forwarding of the judgment”.

innego państwa, z którym łączy go ścisłe więzi o innym charakterze niż obywatelstwo lub domicyl). Z wyjątkiem tego przypadku na przekazanie nie jest również potrzebna zgoda państwa wykonania. W istocie więc omawiana decyzja ramowa zakłada przymusowe przekazanie w podwójnym sensie, tzn. zarówno bez zgody samego skazanego, jak i bez uprzedniej zgody państwa przyjmującego.

Poza aksjologią unijną, wyrażającą się w dążeniu do dalszego rozwijania współpracy sądowej w sprawach karnych m.in. przez rozszerzenie obszaru wzajemnego uznawania orzeczeń, za odejściem od pierwotnych założeń instytucji przekazywania skazanych przemawiają, jak się wydaje, również względy czysto praktyczne. Otwarcie granic i związany z tym swobodny przepływ osób spowodował w wielu państwach unijnych wzrost liczby przestępstw popełnianych przez cudzoziemców. W przypadku wielu krajów, a zwłaszcza krajów skandynawskich i Wielkiej Brytanii, liczba cudzoziemców odbywających tam karę więzienia wielokrotnie przekraczała liczbę ich własnych obywateli odbywających karę w innym państwach unijnych. Groźba masowego odsyłania Polaków do odbycia w Polsce kary pozbawienia wolności orzeczonej w innym państwie unijnym skłoniła rząd Polski do wetowania, przez dłuższy czas, przejęcia omawianej decyzji ramowej. Dopiero uznanie, że Polska w związku z aktualną sytuacją ekonomiczną oraz dużą mobilnością jej obywateli potrzebuje więcej czasu niż inne państwa członkowskie do stawienia czoła praktycznym i finansowym konsekwencjom transferu do niej jej obywateli skazanych w innym państwie członkowskim, spowodowało wycofanie przez rząd RP tego veta. Wspomina się o tym wyraźnie w motywie 11 preambuły decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, przewidując czasowe odstępstwo (na okres maksymalny 5 lat) od stosowania wobec RP postanowień tej decyzji, a także w art. 6 ust. 5 tej decyzji, który wprowadza wyłączenie możliwości przekazania do RP skazanego będącego polskim obywatelem bez jego zgody, o ile wyrok został wydany przed upływem 5 lat od dnia 5 grudnia 2011 r., czyli przed 5 grudnia 2016 r.

Rozdział III. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW a inne decyzje ramowe w przedmiocie uznawania orzeczeń w sprawach karnych

1. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW była kolejnym dokumentem prawnym tego rodzaju przyjętym w ramach dawnego III filara UE²⁴. Warto przypomnieć, że w 1999 r. Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere wytyczyła kierunek rozwoju prawa unijnego w obszarze prawa karnego, który w zakresie współpracy sądowej miał polegać nie na rozwijaniu współpracy wertykalnej wiążącej się nieuchronnie z procesem unifikacji prawa, lecz raczej na współpracy horyzontalnej, realizowanej głównie w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, bazującą na wzajemnym zaufaniu istniejącym pomiędzy państwami członkowskimi. Oznacza to pewność, że orzeczenie pochodzące od organu innego państwa członkowskiego wydane zostało w warunkach poszanowania praw człowieka oraz przestrzegania gwarancji procesowych uczestników postępowań sądowych, obowiązujących na obszarze całej UE.

²⁴ Pozostałe akty tego typu to: decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz. Urz. WE L 190 z 2002 r., s. 1); decyzja ramowa Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym [Dz. Urz. UE L 76 z 2005 r., s. 16 (poddana analizie w ramach badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w 2013 r.)], decyzja ramowa Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty (Dz. Urz. UE L 328 z 2006 r., s. 59); decyzja ramowa Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 327 z 2008 r., s. 27); decyzja ramowa Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych (Dz. Urz. UE L 337 z 2008 r., s. 102); decyzja ramowa Rady 2008/978/WSiSW z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie europejskiego nakazu dowodowego dotyczącego przedmiotów, dokumentów i danych, które mają zostać wykorzystane w postępowaniach w sprawach karnych (Dz. Urz. UE L 350 z 2008 r., s. 72, uchylona Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/95 z dnia 20 stycznia 2016 r. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32016R0095>); decyzja ramowa Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniająca decyzje ramowe 2002/584/WSiSW, 2005/214/WSiSW, 2006/783/WSiSW, 2008/909/WSiSW oraz 2008/947/WSiSW i tym samym wzmacniająca prawa procesowe osób oraz ułatwiająca stosowanie zasady wzajemnego uznawania do orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie (Dz. Urz. UE L 81 z 2009 r., s. 24); decyzja ramowa Rady 2009/829/WSiSW z dnia 23 października 2009 r. w sprawie stosowania przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasady wzajemnego uznawania do decyzji w sprawie środków nadzoru stanowiących alternatywę dla tymczasowego aresztowania (Dz. Urz. UE L 294 z 2009 r., s. 20).

Konsekwencją przyjęcia tej zasady jest to, że organy państwa wykonania orzeczenia nie powinny prowadzić własnych dochodzeń, lecz uznawać i wykonywać decyzje procesowe podjęte w innych państwach członkowskich bez stawiania dodatkowych warunków.

2. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW została przyjęta na mocy Traktatu o Unii Europejskiej²⁵ (jako podstawę wskazano dawny art. 31 ust. 1 lit. a oraz dawny art. 34 ust. 2 lit. b tego Traktatu), z inicjatywy Republik Austrii, Finlandii oraz Królestwa Szwecji. Z preambuły decyzji ramowej wynika, że stanowi ona realizację konkluzji z Tampere oraz tzw. programu haskiego (motywy 2 i 3). W preambule decyzji ramowej 2008/909/WSiSW określa się też jej relacje do Traktatu o Unii Europejskiej oraz Karty Praw Podstawowych, w szczególności związane m.in. z zakazem przekazywania osób ukaranych ze względu na płeć, rasę, religię itp.²⁶. Wyznacza się też jej relacje w stosunku do innych unijnych aktów prawa, w szczególności innych decyzji ramowych, a zwłaszcza do decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (dalej „decyzja ramowa 2002/584/WSiSW”)²⁷. Określając przedmiotowy zakres obowiązywania decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, zastrzega się, że przekazaniu wyroku do wykonania nie stoi na przeszkodzie fakt, że oprócz kary pozbawienia wolności orzeczono także karę pieniężną lub karę konfiskaty, które to kary nie zostały jeszcze wykonane. W takiej sytuacji uznanie i wykonanie kar pieniężnych i nakazów konfiskaty odbywa się na podstawie regulujących te kwestie instrumentów prawnych, a w szczególności na podstawie decyzji ramowej

²⁵ Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30.

²⁶ W szczególności stanowi się, że żaden z przypisów decyzji nie może być interpretowany jako zakazujący odmowy wykonania orzeczenia, jeśli istnieją obiektywne przesłanki, aby przypuszczać, że kara została orzeczona w celu ukarania danej osoby ze względu na płeć, pochodzenie, obywatelstwo lub jej sytuacja może być niekorzystna z któregośkolwiek z tych powodów (motyw 13 preambuły).

²⁷ Niniejsza decyzja ramowa powinna być stosowana odpowiednio również do wykonywania kar w przypadkach objętych art. 4 ust. 6 i art. 5 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW. „Oznacza to między innymi, że bez uszczerbku dla przywołanej decyzji ramowej państwo wykonujące może sprawdzić, czy istnieją podstawy odmowy uznania i odmowy wykonania określone w art. 9 niniejszej decyzji ramowej, sprawdzając między innymi podwójną karalność, o ile złożyło ono oświadczenie na podstawie art. 7 ust. 4 niniejszej decyzji ramowej, jako warunek uznania i wykonania wyroku w celu stwierdzenia, czy należy wydać daną osobę, czy też wykonać karę w przypadkach objętych art. 4 ust. 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW” (motyw 12 preambuły).

Rady 2005/214/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do kar o charakterze pieniężnym (dalej „decyzja ramowa 2005/214/WSiSW”) oraz decyzji ramowej Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty (dalej: „decyzja ramowa 2006/783/WSiSW”).

3. Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW ma wiele elementów wspólnych z decyzjami dotyczącymi uznawania orzeczeń sądowych pozostałych państw członkowskich w innych kwestiach²⁸. Podobnie jak i inne decyzje ramowe zakłada w art. 2 bezpośrednie kontakty między wyznaczonymi organami sądowymi państw członkowskich. Po wyznaczeniu takich organów konieczne jest powiadomienie o tym Sekretariatu Generalnego Rady, który udostępnia te informacje wszystkim państwom członkowskim, a ponadto Komisji. W myśl art. 5 właściwy organ państwa wydającego przekazuje wyrok lub jego poświadczoną kopię wraz z zaświadczeniem bezpośrednio właściwemu organowi państwa wykonującego. Omawiana decyzja ramowa przy tym zastrzega, że może to nastąpić w dowolny sposób, lecz umożliwiającą uzyskanie pisemnego potwierdzenia autentyczności (oryginały wyroku i zaświadczenia wysyła się bowiem tylko na żądanie). Istotne jest, że wyrok wraz z zaświadczeniem można przekazać do wykonania każdorazowo tylko jednemu państwu (art. 5 ust. 3). Jeżeli państwu wydajacemu nie jest znany właściwy organ państwa wykonującego, należy podjąć odpowiednie działania w celu uzyskania informacji, również przez punkty kontaktowe Europejskiej Sieci Sądowej [dalej „ESS”, ang. *European Judicial Network* (EJN)] utworzonej na podstawie Wspólnego działania Rady 98/428/WSiSW²⁹ (art. 5 ust. 4). Z przepisów tych wynika również, że jeśli wyrok zostanie przekazany do niewłaściwego organu państwa wykonującego, organ ten powinien skierować go do innego organu według właściwości.

²⁸ Bliższe porównanie decyzji ramowych dotyczących uznawania zostało przeprowadzone m.in. przez S. Buczmę, zob. S. Buczma, *Zasada wzajemnego uznawania orzeczeń między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Etapy kształtowania, zakres funkcjonowania i podstawowe cele*, *Ius Novum* 2009, nr 2, s. 64–93.

²⁹ Podstawa działania ESS została następnie zmieniona i obecnie jest nią Decyzja Rady 2008/976/WSiSW z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie Europejskiej Sieci Sądowej (Dz. Urz. UE L 348 z 2008 r., s. 130).

Jest to istotna różnica w porównaniu do wykonywania i przekazywania w celu wykonywania orzeczeń wydanych w innych państwach niż należące do UE. Przy uznawaniu orzeczeń wydanych w tzw. państwach trzecich główną rolę odgrywają organy centralne (w Rzeczypospolitej Polsce: Minister Sprawiedliwości – art. 608 oraz art. 609 k.p.k.) oraz konieczne jest zawsze przekształcenie orzeczenia sądowego innego państwa na orzeczenie sądów polskich, które dopiero podlega wykonaniu (procedura *exequatur* przewidziana np. w art. 611e k.p.k.).

Brak wymogu dokonania *exequatur* jako regułę przewidywały wszystkie poprzednio wydane decyzje ramowe w sprawie uznawania orzeczeń sądowych innych państwa członkowskich.

W przypadku omawianej decyzji ramowej nadal z pozoru zachowano tę zasadę, szeroko jednak zakreślając granice wyjątków. Zastrzega się bowiem, że taka procedura może mieć zastosowanie zawsze wtedy, gdy okaże się to być konieczne. Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2 i 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW dostosowanie to może okazać się potrzebne np. ze względu na czas trwania orzeczonej w kraju wydania kary pozbawienia wolności, który nie koresponduje z granicami wymiaru tej kary w państwie wykonania, gdyż jest wyższy od najwyższego zagrożenia. W takiej sytuacji dostosowana kara nie może być łagodniejsza niż maksymalny wymiar kary przewidziany za dane przestępstwo w państwie wykonania. Może się też zdarzyć, że orzeczona w państwie wydania orzeczenia kara jest niezgodna z katalogiem kar w państwie wykonania ze względu na jej rodzaj. W tym przypadku należy dostosować ją, zgodnie z prawem państwa wykonania, do rodzaju kary lub środka przewidzianego za podobne przestępstwo. Zastrzega się jednocześnie, że rodzaj środka powinien odpowiadać możliwie najściślej karze orzeczonej i nie może być zastąpiony karą pieniężną (art. 8 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW), zaś dostosowanie kary nie może prowadzić do orzeczenia kary surowszej pod względem rodzaju lub czasu trwania niż kara wymierzona w kraju wydania orzeczenia (art. 8 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

4. Kryteria kwalifikujące wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności do przekazania/przyjęcia go do wykonania do innego państwa członkowskiego zostały w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW określone w sposób wyjątkowo niejasny, zarówno w porównaniu z decyzjami ramowymi w innych sprawach, jak też w zestawieniu z Konwencją z 1983 r. Potęguje to okoliczność, że warunki wystąpienia o przekazanie oraz przyjęcia wyroku do wykonania są określane łącznie. Co więcej, można odnieść wrażenie, że niejasność ta była zamierzona i miała na celu zatajenie faktu, iż w odróżnieniu od wskazanych na wstępie konwencji międzynarodowych dotyczących przekazywania skazanych, omawianą decyzję ramową charakteryzuje duży automatyzm, pozostawiający niewielki margines dyskrecjonalnej władzy decyzyjnej państwu wykonania.

W świetle art. 4 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW warunkiem wstępnym przekazania jest, aby osoba skazana przebywała albo w państwie wydającym orzeczenie, albo w państwie, które miałoby to orzeczenie wykonać. W odróżnieniu od Konwencji z 1983 r., w świetle której państwem wykonania mogło być jedynie państwo obywatelstwa osoby skazanej, w omawianej decyzji ramowej wprowadzono również inne kryteria. Po pierwsze, państwo wykonania może być państwem obywatelstwa osoby skazanej, w którym ta osoba mieszka (art. 4 ust. 1 lit. a decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Po drugie, być państwem obywatelstwa osoby skazanej, w którym ona wprawdzie nie mieszka, ale do którego został wydany wobec tej osoby nakaz wydalenia lub deportacji (art. 4 ust. 1 lit. b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Po trzecie, może być innym państwem niż wymienione pod lit. a i b, jednakże pod warunkiem, że właściwy organ wyrazi uprzednią zgodę na przekazanie orzeczenia (art. 4 ust. 1 lit. c decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Wprowadza się ponadto ogólną zasadę, że wyrok skazujący może być przekazany do wykonania go w innym państwie członkowskim pod warunkiem zgody osoby skazanej, aczkolwiek równocześnie w art. 6 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW zakreśla się szerokie wyjątki od tej zasady, z których wynika, że zgoda skazanego na przekazanie jest wymagana tylko w sytuacji wymienionej jako trzecia.

5. We wszystkich tych przypadkach decyzja ramowa 2008/909/WSiSW w odniesieniu do wyroku (i zaświadczenia) używa określenia „może być skierowane” (ang. „*may be forward*”), gdyż z dalszych jej przepisów wynika, że warunkiem takiego przekazania jest przekonanie właściwego organu państwa wydającego, że wykonanie wyroku w jednym z wymienionych krajów będzie służyło ułatwieniu społecznej rehabilitacji osoby skazanej (ang. „*would serve the purpose of facilitating the social rehabilitation of the sentenced person*”).

W razie wątpliwości co do kwestii, czy odbycie kary przez skazanego w jednym z wymienionych państw ułatwi jego resocjalizację, państwo wydające może przed przekazaniem wyroku skazującego do wykonania przeprowadzić konsultację z państwem, do którego orzeczenie ma być skierowane. W przypadkach, o których mowa w art. 4 ust. 1 lit. a oraz b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, nie ma jednak obowiązku takiej konsultacji, w przypadku zaś określonym pod lit. c konsultacja jest obligatoryjna. W tym też jedynym przypadku sprzeciw państwa wykonania wiąże państwo wydania orzeczenia. W odniesieniu zaś do państwa obywatelstwa lub domicylu skazanego opinia tego państwa co do braku celowości wykonania w nim orzeczenia powinna być tylko wzięta pod uwagę, ale nie ma charakteru wiążącego dla państwa wydania orzeczenia³⁰.

Innymi słowy, w takich przypadkach państwo wydania orzeczenia musi wprawdzie rozważyć opinię wyrażoną w wyniku konsultacji, lecz to ono ostatecznie decyduje, czy kierować orzeczenie do wykonania w danym państwie członkowskim czy też nie (art. 4 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 4 ust. 5 omawianej decyzji ramowej z wnioskiem o przekazanie wyroku do wykonania może, poza państwem wydania orzeczenia, wystąpić z własnej inicjatywy zarówno państwo, w którym skazany miałby odbywać karę, jak też sam skazany. Również w takich przypadkach przekazanie wyroku do wykonania ma charakter fakultatywny.

³⁰ Oznacza to, że można przekazać skazanego do odbycia kary w jego państwie obywatelstwa lub domicylu bez zgody tego państwa. Milcząco jednak zakłada się, że wtedy, gdy konsultacje miały miejsce, państwa powinny dojść do porozumienia w kwestii miejsca odbycia kary, tak aby państwo wykonania orzeczenia nie będzie miało potrzeby zgłoszenia weta.

Intencją projektodawców omawianej decyzji ramowej jest możliwie najdalej idąca eliminacja wymogu zgody państwa przyjmującego. Świadczyć może o tym fakt, że również w sytuacji określonej w art. 4 ust. 1 lit. c decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, czyli wtedy gdy zgoda państwa wykonania jest obligatoryjna, decyzja ramowa przewiduje iż państwa członkowskie mogą zawierać bilateralne porozumienia, że uprzednia zgoda na wykonanie orzeczenia nie będzie potrzebna (art. 4 ust. 7 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Odstąpienie niejako z góry od wymogu zgody może dotyczyć państwa wykonującego, w którym osoba skazana będąca cudzoziemcem mieszka i legalnie przebywa w sposób ciągły od co najmniej 5 lat oraz zachowa tam prawo stałego pobytu³¹ lub posiada ważne pozwolenie na pobyt stały lub długoterminowy w danym państwie członkowskim w myśl prawa krajowego wprowadzającego w życie art. 63 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską dotyczący prawa przyznawania azylu lub nadawania statusu uchodźca.

6. Uznanie decyzji sądowej wydanej w innym państwie członkowskim zgodnie z zasadami prawa UE nie odbywa się jednak całkiem automatycznie. Wszystkie decyzje ramowe przewidują możliwość ograniczonej oceny orzeczenia wydanego w innym państwie pod kątem zasad funkcjonowania własnego systemu prawa. Z tego względu decyzje ramowe zawierają listy powodów, w razie których wystąpienia dopuszczalne jest nieuznanie orzeczenia. Lista tych przesłanek negatywnych ma charakter wyliczenia enumeratywnego, co oznacza, że brak możliwości odmowy współpracy na innej podstawie niż podana we wspomnianym wyliczeniu.

W decyzji ramowej 2008/909/WSiSW podstawy nieuznania lub niewykonania przekazanego orzeczenia zostały przewidziane w art. 9. W świetle tego przepisu odmowa uznania może mieć miejsce z przyczyn formalnych, np. w sytuacji, gdy przekazane zaświadczenie jest niekompletne lub jego treść nie koresponduje w sposób oczywisty z treścią orzeczenia, a braki nie zostaną

³¹ Decyzja ramowa wyjaśnia przy tym, że chodzi o prawo stałego pobytu w rozumieniu prawa krajowego stanowiącego implementację art. 18, 40, 44 oraz 52 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2).

uzupełnione lub naprawione w rozsądnym terminie wyznaczonym przez organ strony wydania (art. 9 ust. 1 lit. a).

Odmowa może mieć też miejsce, gdy: 1) nie zostały spełnione kryteria merytoryczne przewidziane w art. 4 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (art. 9 ust. 1 lit. b); 2) wykonaniu orzeczenia stoi na przeszkodzie zasada *ne bis in idem* (art. 9 ust. 1 lit. c); 3) nie występuje wymóg podwójnej karalności, a można wymagać jego stwierdzenia, przy czym zastrzega się, że nie może on dotyczyć podatków, opłat i ceł oraz obrotu dewizowego (art. 9 ust. 1 lit. d); 4) wykonanie kary uległo przedawnieniu w świetle prawa krajowego (art. 9 ust. 1 lit. e); 5) zgodnie z prawem krajowym istnieje immunitet uniemożliwiający wykonanie kary (art. 9 ust. 1 lit. f); 6) orzeczono karę pozbawienia wolności wobec osoby, która ze względu na wiek nie podlega w kraju wykonania orzeczenia jeszcze odpowiedzialności karnej za przestępstwo danego rodzaju (art. 9 ust. 1 lit. g); 7) do końca odbycia kary pozostało mniej niż 6 miesięcy (art. 9 ust. 1 lit. h); 8) wyrok był wydany *in absentia*, a w dokumentach nie poświadczono, że oskarżony został prawidłowo powiadomiony o rozprawie lub że nie kwestionuje rozstrzygnięcia podjętego pod jego nieobecność (art. 9 ust. 1 lit. i); 9) państwo wydające nie zgodziło się na prowadzenie postępowania i orzeczenie kary albo wykonanie kary za inne przestępstwo niż to, za które nastąpić miało przekazanie, popełnione przed przekazaniem (art. 9 ust. 1 lit. j); 10) orzeczona kara obejmuje środek związany z leczeniem psychiatrycznym lub opieką zdrowotną, lub inny środek polegający na pozbawieniu wolności, który mimo zastosowania procedury dostosowania (*exequatur*), o której mowa w art. 8 ust. 3, nie mógłby być wykonany w świetle prawa krajowego państwa wykonującego lub w związku z obowiązującym w nim systemem opieki zdrowotnej (art. 9 ust. 1 lit. k); 11) wyrok dotyczy przestępstwa, które zgodnie z prawem państwa wykonującego są uznawane za popełnione w całości lub w większej albo zasadniczej części na terytorium państwa wykonującego (art. 9 ust. 1 lit. l).

Warto dodać, że w świetle art. 9 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przed podjęciem ostatecznej decyzji o odmowie uznania i wykonania wyroku

należy skorzystać ze wspomnianej już instytucji konsultacji, czy też ewentualnie zwrócić się do państwa wydania orzeczenia z wnioskiem o dostarczenie dodatkowych informacji. Dotyczy to wprawdzie nie wszystkich dopuszczalnych przypadków odmowy, lecz wszystkich tych, w których decyzja chociażby w najmniejszym stopniu ma charakter uznaniowy (czyli przyczyn wymienionych w art. 9 ust. 1 lit. a, b, c, i, k oraz l).

Konsultacji wymaga też zamiar częściowego uznania i wykonania wyroku innego państwa. Z art. 10 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wynika bowiem, że właściwe organy mogą uzgodnić częściowe uznanie i wykonanie kary zgodnie z ustalonymi przez siebie warunkami. Jest to jednak niedopuszczalne w sytuacji, gdy mogłoby to spowodować wydłużenie czasu trwania kary (art. 10 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Brak osiągnięcia porozumienia skutkuje wycofaniem zaświadczenia. Przewiduje się ponadto możliwość odroczenia uznania wyroku, w sytuacji gdy zaświadczenie jest niekompletne lub w sposób oczywisty nie odpowiada treści wyroku (art. 11 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Omawiana decyzja ramowa określa swój stosunek do przepisów decyzji ramowej 2002/584/WiSW w zakresie nakazu przekazania osoby w celu odbycia kary pozbawienia wolności. Ustanawia zasadę, że jej wykonywanie odbywa się bez uszczerbku dla decyzji ramowej 2002/584/WiSW, o ile przepisy tej decyzji są z nią zgodne.

7. We wszystkich decyzjach ramowych dotyczących uznawania orzeczeń w sprawach karnych przewiduje się też listę przestępstw, odnośnie do których nie prowadzi się badania istnienia podwójnej karalności. Wprawdzie listy te w poszczególnych decyzjach ramowych potrafią wykazywać pewne różnice, jednak mają one niewielki zakres. Taka lista, zawierająca 32 pozycje, została zawarta w art. 7 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW³². W przepisie tym

³² Wymienia się tu takie rodzaje przestępstw jak: udział w organizacji przestępczej, terroryzm, handel ludźmi, wykorzystywanie seksualne dzieci i pornografia dziecięca, nielegalny obrót środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, nielegalny obrót bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, korupcja, nadużycia finansowe, w tym na szkodę interesów UE, pranie korzyści z przestępstwa, fałszowanie pieniędzy, w tym euro, przestępstwa komputerowe, przestępstwa przeciwko środowisku, udzielanie pomocy w nielegalnym przekroczeniu granicy lub w nielegalnym

zastrzega się również, że brak wymogu weryfikacji podwójnej karalności dotyczy wymienionych rodzajów przestępstw, o ile są one w prawie krajowym sankcjonowane karą (lub środkiem karnym) polegającą na pozbawieniu wolności, którego górna granica ustawowego zagrożenia wynosi co najmniej 3 lata. Ten sposób odwoływania się do minimalnych progów zagrożenia karą jest też typowy dla ostatnio przyjętych regulacji prawnych dotyczących wzajemnego uznawania.

Należy jednak równocześnie podkreślić, że omawiana decyzja ramowa, w odróżnieniu od innych unijnych instrumentów uznawania orzeczeń, przewiduje możliwość zgłoszenia przez państwo członkowskie zastrzeżenia do tego przepisu. W myśl art. 7 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW każde państwo może przy przyjęciu niniejszej decyzji albo później stwierdzić w oświadczeniu złożonym w Sekretariacie Generalnym Rady, że nie będzie stosowało ust. 1 tego przepisu (zawierającego listę przestępstw stosowanych bez weryfikacji podwójnej karalności czynu). W tym miejscu ograniczymy się do stwierdzenia, że w polskim kodeksie postępowania karnego nie ma takiej listy przestępstw w odniesieniu do instytucji przekazania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności do wykonania w innym państwie, gdyż Polska skorzystała z możliwości zgłoszenia – zgodnie z treścią art. 7 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW – zastrzeżenia w tym przedmiocie.

Warto równocześnie zwrócić uwagę, że intencją projektodawców decyzji było rozszerzanie katalogu przestępstw, w przypadku których nie powinna zachodzić potrzeba badania podwójnej karalności. Wynika to z art. 7 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, w którym przewiduje się możliwość dodania innych rodzajów przestępstw do istniejącego wykazu³³. Decyzja

pobycie, zabójstwo, ciężkie uszkodzenie ciała, nielegalny obrót narządami i tkankami ludzkimi, uprowadzenie osoby, bezprawne pozbawienie wolności i wzięcie zakładników, rasizm i ksenofobia, kradzież w formie zorganizowanej lub rozbój z użyciem broni, nielegalny obrót dobrami kultury, oszustwo, wymuszenie rozbójnicze, podrabianie i piractwo produktów, fałszowanie dokumentów, fałszowanie środków płatniczych, nielegalny obrót hormonami, materiałami jądrowymi i radioaktywnymi, kradzionymi pojazdami, zgwałcenie, podpalenie, przestępstwa należące do właściwości Międzynarodowego Trybunału Karnego, porwanie statku wodnego lub powietrznego, sabotaż.

³³ Przez Radę, po zasięgnięciu opinii Parlamentu Europejskiego, w warunkach określonych w art. 39 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej.

Polski co do zgłoszenia zastrzeżenia do art. 7 ust. 1 idzie na przekór tym oczekiwaniom.

8. W przypadku decyzji ramowej 2008/909/WSiSW obowiązuje również zasada specjalności. Zgodnie z art. 18 tej decyzji osoba przekazana do państwa wykonującego nie może być ścigana, skazana lub w inny sposób pozbawiona wolności za przestępstwo popełnione przed jej przekazaniem, inne niż to, w związku z którym do tego przekazania doszło. Od tej generalnej zasady dopuszcza się, podobnie zresztą jak w przypadku innych decyzji ramowych, wiele wyjątków. Wyjątki te są związane z kolejnym popełnionym przestępstwem czy też określonym zachowaniem się osoby skazanej. Mianowicie w art. 18 ust. 2 zaznacza się, że zasada specjalności nie ma zastosowania, gdy: 1) osoba skazana w terminie 45 dni od jej ostatecznego zwolnienia nie opuściła terytorium państwa wykonującego, mając taką możliwość albo na terytorium to powróciła (lit. a); 2) nowe przestępstwo nie jest zagrożone karą lub środkiem zabezpieczającym polegającym na pozbawieniu wolności (lit. b); 3) postępowanie karne w odniesieniu do tego przestępstwa nie prowadzi do zastosowania środka ograniczającego wolność osobistą (lit. c); 4) osoba skazana mogłaby podlegać karze pieniężnej lub karze zastępczej (w tym również powodującej ograniczenie wolności) albo innej karze niepolegającej na pozbawieniu wolności (lit. d); 5) osoba wyraziła zgodę na przekazanie (lit. e); 6) osoba skazana po jej przekazaniu zrzekła się (protokolarnie, przed organem sądowym, po zasięgnięciu porady prawnej) zastosowania wobec niej zasady specjalności w odniesieniu do określonych przestępstw popełnionych przed jej przekazaniem (lit. f).

Wyjątki te mogą też mieć inny charakter niż wymienione w decyzji ramowej, pod warunkiem że państwo wydające orzeczenie wyrazi na to zgodę (art. 18 ust. 2 lit. g decyzji ramowej 2008/909/WSiSW)³⁴.

9. Warto dodać, że również tryb przekazywania wniosków oraz forma (zaświadczenie) są zbliżone do przewidzianych w innych decyzjach ramowych.

³⁴ Zgodnie z art. 18 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wniosek o wyrażenia takiej zgody powinien być złożony do właściwego organu państwa wydającego na analogicznych zasadach jak w przypadku ENA (zob. art. 8 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW).

Specyficzne natomiast dla tej decyzji z uwagi na rodzaj kary są zasady dotyczące tymczasowego aresztowania na czas do podjęcia decyzji o uznaniu wyroku i zarządzeniu wykonania kary (art. 14 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW), przekazywania osób skazanych (art. 15 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW) oraz warunków ich tranzytu przez inne państwo członkowskie (art. 16 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

10. Analogiczne do innych decyzji ramowych są natomiast zasady dotyczące prawa podlegającego stosowaniu. W decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przyjęto też zasadę, że wykonanie kary podlega prawu państwa wykonującego, w tym również w zakresie podstaw przedterminowego i warunkowego zwolnienia (art. 17 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Z przepisu tego wynika jednak, że państwo wykonujące ma obowiązek, na żądanie państwa wydania orzeczenia, przekazać informację o obowiązujących w nim warunkach przedterminowego lub warunkowego zwolnienia z więzienia. Po otrzymaniu takiej informacji państwo wydania orzeczenia może albo zgodzić się na stosowanie tej instytucji według przepisów obowiązujących w państwie wykonania orzeczenia albo wycofać zaświadczenie (wniosek) (art. 17 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Istnieje jednak również prawna możliwość, aby państwa członkowskie wspólnie postanowiły, że w sprawie przedterminowego lub warunkowego zwolnienia będą obowiązywać, co do wymogu odbycia części kary, przepisy prawa krajowego wskazane przez państwo wydające orzeczenie (art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Z art. 17 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wynika ponadto obowiązek pełnego zaliczenia odbytego okresu pozbawienia wolności na poczet kary, która ma być odbyta.

11. Decyzja ramowa określa zakres obowiązków informacyjnych państwa wydającego orzeczenie oraz państwa je wykonującego. I tak państwo wydające powinno niezwłocznie informować właściwy organ państwa wykonującego o wszelkich czynnikach, które powodują, że orzeczenie przestaje być wykonalne (art. 20 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Państwo wykonujące ma obowiązek informować państwo wydające orzeczenie o przekazaniu wyroku do wykonania, o praktycznej niemożności wykonania kary (w związku z nieodszukaniem osoby

skazanej), o wydaniu prawomocnego orzeczenia w przedmiocie uznania wyroku oraz wykonania kary, o orzeczeniu odmawiającym uznania (wraz z uzasadnieniem), o orzeczeniu dostosowującym karę, o początku i końcu warunkowego zwolnienia (gdy jest takie żądanie), o ucieczce osoby skazanej, o zakończeniu wykonania kary (niezwłocznie) (art. 21 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Rozdział IV. Aspekty empiryczne – uwagi wstępne

1. Dla opracowania części empirycznej zostały przygotowane narzędzia badawcze w postaci pisma kierowanego do prezesów sądów polskich oraz ankiety do badań aktowych (w załączniku nr 1).

W ramach prowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości badań empirycznych dotyczących praktyki stosowania instytucji uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności przekazano pisma do wszystkich sądów (w tym 284 sądów rejonowych oraz 45 sądów okręgowych). W dniu 18 marca 2015 r. w piśmie skierowanym do sądów rejonowych oraz sądów okręgowych wnioskowano o poinformowanie o:

- a) liczbie prowadzonych spraw o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności przekazanych do Polski przez organy sądowe innych państw członkowskich;
- b) sposobie oznaczenia i rejestracji wyżej wymienionych spraw (sygnatura Kop, wpis do wykazu Oz);
- c) liczbie wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności kierowanych przez polski sąd do organów sądowych innych państw członkowskich (ze wskazaniem konkretnego sądu);
- d) sposobie oznaczenia i rejestracji wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności kierowanych do organów sądowych innych państw członkowskich przez tutejszy sąd;
- e) sposobie zbiorczego zbierania danych dotyczących otrzymywanych i wysyłanych wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności w celu przekazania ich do sądów okręgowych oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. W dniu 30 marca 2015 r. w piśmie skierowanym do sądów rejonowych oraz sądów okręgowych zwrócono się dodatkowo o nadesłanie do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości wszystkich akt zakończonych spraw o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności.

Oдноśnie do ram czasowych ustalono, że przedmiotem badań będą wnioski, które otrzymano bądź też skierowano do wykonania w terminie od dnia 1 stycznia 2012 r. (czyli od dnia wejścia w życie przepisów rozdziału 66f i rozdziału 66g k.p.k. odnoszących się do uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności) do dnia 30 marca 2015 r., kiedy to rozpoczęto prowadzenie badań aktowych. Ze względu na kwestie intertemporalności przepisów, o których mowa w Rozdziale II pkt. 3, ocenie podlegała zarówno prawidłowość stosowania w praktyce decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, jak i dotychczasowych instrumentów w przedmiocie uznawania decyzji sądowych skazujących na karę pozbawienia wolności, w przypadku których miały zastosowanie ogólne zasady dotyczące przyjęcia i przekazywania orzeczeń do wykonania, określone w rozdziale 66 k.p.k.

W reakcji na pismo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości nadeszło 166 odpowiedzi z sądów rejonowych oraz 40 odpowiedzi z sądów okręgowych, które stały się przedmiotem analizy. Otrzymano ponadto łącznie 209 akt, z czego 114 nadesłanych akt odnosiło się do wniosków skierowanych przez Polskę do innych państw członkowskich, a 102 nadesłanych akt odnosiło się do wniosków skierowanych do Polski przez inne państwa członkowskie.

Rozdział V. Analiza pism nadesłanych przez sądy

1. Sposób rejestracji spraw

Kwestie związane z rejestracją skierowanych do Polski przez inne państwa członkowskie wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności oraz wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności wystawionych przez Polskę reguluje zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej³⁵ (dalej: „Zarządzenie”). Zgodnie z § 388 Zarządzenia sprawy o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowane do Polski przez inne państwa członkowskie są rejestrowane w sądach okręgowych, jako właściwych do ich wykonania. Wpisywane są one do Wykazu „Kop”, z oznaczeniem przedmiotu sprawy, zgodnie z systemem SAWA firmy Curenda. Ponadto wprowadzane są one do Wykazu „Oz” (papierowego i elektronicznego), w którym zgodnie z § 447 Zarządzenia rejestruje się wszystkie sprawy z zakresu międzynarodowych postępowań.

Wnioski kierowane do innych państw członkowskich przesyłane są za pośrednictwem sądu ewidencjonującego wystąpienie. Wszystkie przedmiotowo właściwe sądy prowadzą rejestrację w oparciu o powyższe zasady. W Sądzie Okręgowym w Poznaniu sprawy te rejestrowane są w systemie informatycznym „Sędzia – 2”, w którym nadawany jest im symbol 69 lub 72. W Sądzie Okręgowym we Włocławku sprawy te ewidencjonowane są w kontrolce A 029 według schematu: /numer/rok.

Treść Zarządzenia nie została dostosowana do zmienionych przepisów kodeksu postępowania karnego związanych z implementacją omawianej decyzji ramowej. Nadal stosuje się przepisy, które stanowią o wnioskach dotyczących m.in. wykonania kary pozbawienia wolności, „przekazanych za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości” (pkt 4 ust. 2 oraz pkt 2 ust. 3 § 388 Zarządzenia), które to pośrednictwo w przypadku wniosków z rozdziałów 66f i 66g k.p.k. nie występuje, czy

³⁵ Dz. Urz. MS z 2003 Nr 5, poz. 22 ze zm.

też o wnioskach prokuratora, które nie mają zastosowania w odniesieniu do prawomocnych orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności (pkt 3 ust. 3 § 388 Zarządzenia).

Należy postulować zmianę treści § 388 Zarządzenia w odniesieniu do ewidencjonowania wniosków dotyczących wykonania w Polsce orzeczonej w innym kraju unijnym kary pozbawienia wolności (lub dotyczących sytuacji odwrotnej) w analogiczny sposób, jak uczyniono to w odniesieniu do ENA (§ 388 ust. 6 i 7 Zarządzenia), gdyż obecna praktyka nie wydaje się do końca prawidłowa.

2. Zbiorcze zestawienie spraw

Zbiorcze dane dotyczące ogólnej liczby wniosków o przekazanie do wykonania kary pozbawienia wolności z Polski do państw członkowskich oraz liczby wniosków o przekazanie do wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności z innych państw członkowskich do Polski ujęte są w sprawozdaniach półrocznych i rocznych sporządzanych przez sądy powszechne i kierowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości (MS-S5o, dział 1.1 *in fine* – Ewidencja spraw ogółem w wierszach 140–148).

Zakres wymaganych danych jest corocznie wyznaczany w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej.

Wytyczne co do kształtu przesyłanych danych zostały określone w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na 2014 rok³⁶, Wytyczne z 2014 r. były następnie dwukrotnie zmieniane: rozporządzeniem Prezesa

³⁶ Dz. U. poz. 415.

Rady Ministrów z dnia 28 sierpnia 2014 r.³⁷, a następnie rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 marca 2015 r.³⁸. Na rok 2015 zostało wydane kolejne rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2015 r.³⁹.

W poszczególnych sądach nie prowadzi się oddzielnych ewidencji danych liczbowych dotyczących tego rodzaju spraw (np. w Sądzie Okręgowy w Koszalinie). Dodatkowo do Ministerstwa Sprawiedliwości przesyłane są odpisy orzeczeń w przedmiocie uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności. Forma zbierania powyższych danych jest zgodna z aktami prawnymi określającymi sposób ich zbierania.

³⁷ Dz. U. poz. 1307.

³⁸ Dz. U. poz. 317.

³⁹ Dz. U. poz. 561 ze zm.

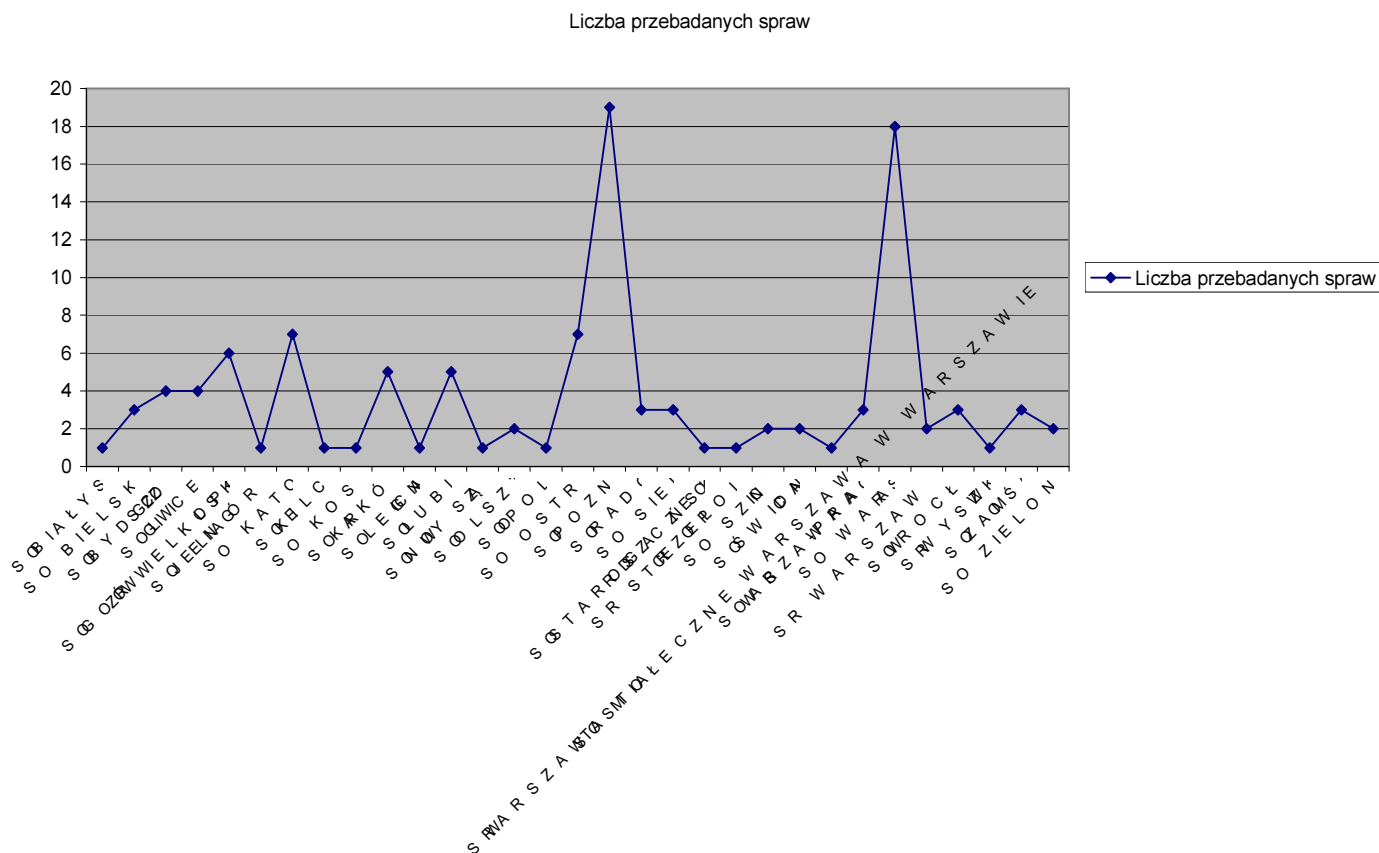
Rozdział VI. Analiza akt nadesłanych przez sądy dotyczących wniosków kierowanych przez sądy polskie do organów innych państw członkowskich

1. Ogólna charakterystyka wniosków

1.1. Polskie sądy występujące do innych państw członkowskich z wnioskiem o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności – dane liczbowe

Z badanych spraw wynikało, że liczby kierowanych oraz rozpatrywanych wniosków przypadających na poszczególne sądy wykazywały istotne różnice. Do materiału empirycznego poddanego analizie w ramach przeprowadzanych badań aktowych zostało zaliczonych 114 spraw w odniesieniu do wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.). Liczbę i rozkład spraw przypadające na każdy sąd przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez Polskę do państw członkowskich

Z powyższych danych wynika, że najwięcej przebadanych spraw w odniesieniu do wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do innych państw członkowskich UE (rozdział 66f k.p.k.) pochodziło z Sądu Okręgowego w Warszawie (19 – 16, 6%). Na drugiej pozycji jest Sąd Okręgowy w Poznaniu (18 - 15,7%). W większości pozostałych sądów liczba spraw oscylowała w granicach od 1 do maksymalnie 6. Szczegółowe dane znajdują się w załączniku 2 do niniejszego opracowania.

1.2. Państwo wykonania orzeczenia

Liczba wniosków skierowanych przez sądy polskie do poszczególnych państw członkowskich również istotnie różniła się, co wynika z poniższej tabeli.

Tabela 1. Tabela 1. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez polskie sądy do poszczególnych państw członkowskich

Państwo wykonania orzeczenia	Liczba spraw
Wielka Brytania	19
Czechy	6
Niemcy	27
Austria	3
Szwecja	11
Węgry	1
Holandia	14
Litwa	2
Bułgaria	3
Rumunia	8
Cypr	1
Słowacja	1
Irlandia	4
Bułgaria	3
Francja	3
Hiszpania	1
Belgia	1

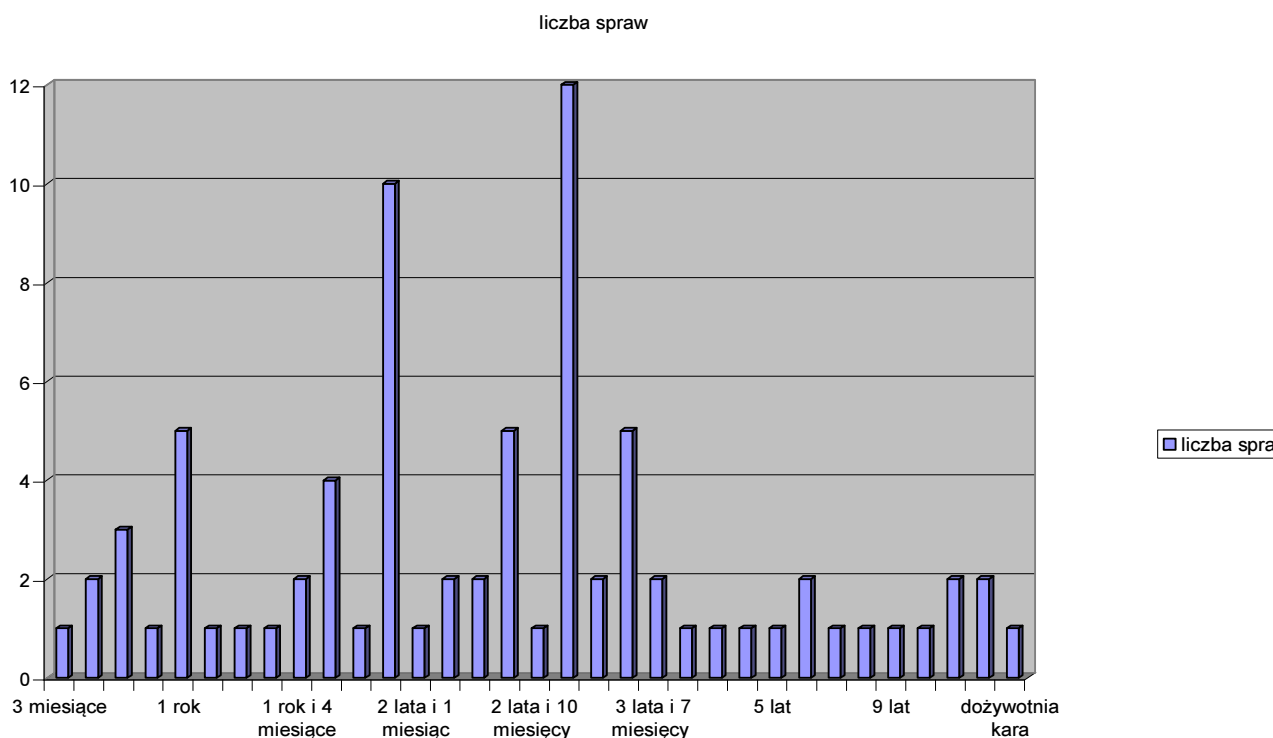
Z powyższego zestawienia liczbowego wynika, że z przebadanych 114 akt, zawierających 108 wniosków, najwięcej wniosków o uznanie kar pozbawienia wolności zostało skierowanych przez polskie sądy (rozdział 66f k.p.k.) do Niemiec. W badanych latach polskie sądy wydały 27 takich wniosków, co stanowiło 25% wszystkich wniosków. Drugim państwem docelowym była Wielka Brytania, gdzie skierowano 19 wniosków (17,59%), trzecim Holandia (16 wniosków – 14,9%), a czwartym w kolejności była Szwecja, gdzie wysłano 11 wniosków (10%). Zaznaczenia wymaga też fakt, że w aktach przebadanych spraw pojawiły się wnioski o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności przekazane przez polskie sądy do takich państw jak Kirgistan (1) i Armenia (2) czy Ukraina (1). Należy zaznaczyć, że wykorzystanie tej procedury w odniesieniu do tych państw stanowi naruszenie postanowień kodeksu postępowania karnego. Jak wskazuje sam tytuł rozdziału dotyczy ona bowiem tylko państw członkowskich do których te kraje nie należą.

1.3. Długość orzeczonej oraz pozostającej do odbycia kary pozbawienia wolności

W świetle postanowień decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wnioski o uznanie orzeczenia mogą się odnosić do wszystkich kar pozbawienia wolności lub innych środków polegających na pozbawieniu wolności, niezależnie od czasu, na jaki zostały wymierzone. Równocześnie jednak jako jedną z podstaw odmowy wykonania wskazuje się sytuację, gdy w chwili otrzymania wyroku przez właściwy organ państwa wykonującego pozostało do odbycia mniej niż 6 miesięcy orzeczonej kary (art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW). Podstawę fakultatywnej odmowy zawiera także przepis art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k. implementujący art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

W analizowanych aktach spraw kary pozbawienia wolności przekazywane do wykonania w innym państwie były orzekane na różne okresy czasowe. Dane szczegółowe obrazuje poniższy wykres. Zawarte są one ponadto w załączniku nr 3 do niniejszego opracowania.

Wykres 2. Wysokość kar pozbawienia wolności we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.)

Z danych odnoszących się do wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.) wynika, że wśród kar przekazanych do wykonania w innym państwie najczęściej było kar o wymiarze oscylującym w granicach 2 lub 3 lat pozbawienia wolności. Zdarzały się jednak zarówno kary dłuższe (w tym nawet dożywocie), jak też kary bardzo krótkie (2–3 miesięcy pozbawienia wolności). Jak już wspomniano, odmowa przyjęcia do wykonania kary poniżej 6 miesięcy pozbawienia wolności jest fakultatywna. W związku z tym sąd nie ma obowiązku uzasadnienia, dlaczego nie skorzystał z możliwości odmowy. Trudno więc ocenić, czy przyjęcie do wykonania takiej krótkiej kary było w danym przypadku uzasadnione i jakie względy za tym przemawiały.

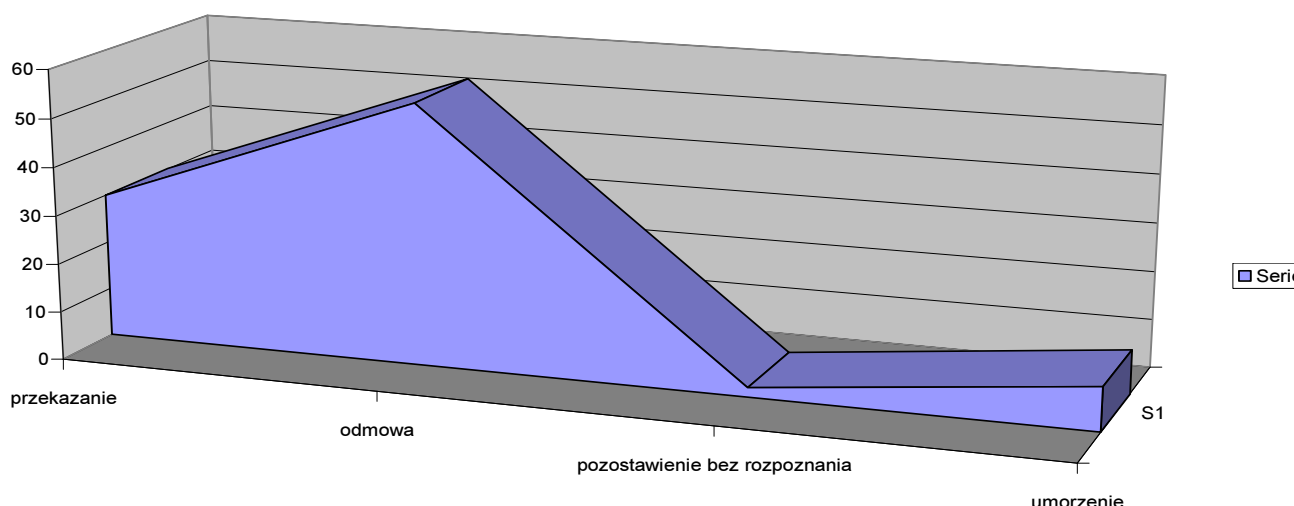
W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w jednej sprawie (III Kop 112/13) Sąd Okręgowy w Poznaniu zwrócił się do Wielkiej Brytanii z wnioskiem o uznanie kary zasadniczej pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku oraz zastępczej

kary pozbawienia wolności w wymiarze 165 dni. Warto zwrócić już w tym miejscu uwagę, że kwestia przyjęcia do wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności jest problematyczna. Szerzej na ten temat patrz rozdział VI pkt 2.2 (Zakres przedmiotowy).

1.4. Przekazanie/odmowa przekazania/zażalenia – dane statystyczne

Decyzje, jakie zapadły w związku z przekazaniem orzeczeń do wykonania, obrazuje wykres 3, a szczegółowe dane znajdują się w załączniku nr 4.

Wykres 3. Przekazania/odmowy przekazania/inne formy zakończenia postępowania we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.)

Z przeanalizowanych spraw wynika, że w odniesieniu do wniosków o uznanie kary pozbawienia wolności przekazanych przez Polskę do państw członkowskich w 30 sprawach doszło do przekazania (26,31%), w 2 przypadkach sądy kraju, do którego skierowano wniosek, pozostawiły sprawę bez rozpoznania (1,75%), w 9 przypadkach miało miejsce umorzenie postępowania (7,89%), a pozostałych przypadkach doszło do odmowy przyjęcia przez sąd innego państwa członkowskiego orzeczenia do wykonania (64,05%). Przyczyny odmowy przekazania zostaną omówione w dalszej

części opracowania. W pozostałych przypadkach spraw w aktach brakowało dokumentów poświadczających etap, na jakim znajduje się bądź też zakończyło się postępowanie.

2. Wybrane kwestie szczegółowe postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania z Polski do państwa członkowskiego (rozdział 66f k.p.k.)

2.1. Kwestia intertemporalności przepisów

Jak już wspomniano na wstępie, w rozdziale 66f k.p.k. uregulowany został tryb wystąpienia przez polski sąd do właściwego organu sądowego innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności, a w rozdziale 66g k.p.k. w sytuacji odwrotnej, kiedy to władze sądowe innego państwa członkowskiego wystąpiły do Polski o wykonanie orzeczonej tam kary pozbawienia wolności. Warto na wstępie przypomnieć, że przepisy te, będące implementacją postanowień decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów rozdziału 66 k.p.k. regulującego ogólnie przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania w relacjach z państwami trzecimi na podstawie prawa traktatowego. Oznacza to wyłączenie stosowania w relacjach między państwami członkowskimi odpowiednich unormowań konwencyjnych, gdyż – jak już wspomniano – zgodnie z treścią art. 26 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW decyzja ta zastąpiła od dnia 6 grudnia 2011 r. odpowiednie przepisy m.in. Konwencji z 1983 r., mające do tego czasu zastosowanie w stosunkach między państwami członkowskimi. Okres ten w stosunku do Polski uległ wydłużeniu o 3 lata w wyniku złożenia wspomnianego już oświadczenia w trybie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. W tym czasie nadal miały zastosowanie przepisy Konwencji z 1983 r. oraz Protokołu dodatkowego z 1997 r., a w konsekwencji również rozdział 66 k.p.k. Niezależnie od tych terminów przepisy traktatowe nadal mają zastosowanie pomiędzy państwami członkowskimi a państwami trzecimi, a także w stosunkach z tymi państwami członkowskimi, które nie implementowały jeszcze decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Dokonując analizy spraw, wzięto więc pod uwagę również przepisy przejściowe. We wspomnianym już oświadczeniu złożonym w art. 4 ust. 1 ustawy zmieniającej k.p.k. stwierdzono, że rozdziałów 66f i 66g k.p.k. nie stosuje się do orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2011 r.⁴⁰. Warto zwrócić uwagę, że w powołanym przepisie mówi się ogólnie o „orzeczeniach wydanych”⁴¹. W art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW jest natomiast mowa o dacie wydania prawomocnego orzeczenia (*final judgement has been issued before the date specified*). Można się więc zastanawiać, czy istotna jest data wydania orzeczenia, czy też dopiero data jego uprawomocnienia się. Za pierwszą interpretacją mógłby przemawiać fakt, że w świetle obowiązującej w Polsce procedury karnej trudno mówić o dacie wydania prawomocnego orzeczenia, zwłaszcza w odniesieniu do orzeczeń, co do których nie złożono apelacji. W takim bowiem przypadku do uprawomocnienia się wyroku dochodzi wskutek upływu określonego terminu.

Za przyjęciem jednak, że decydująca jest tu data uprawomocnienia się wyroku, przemawia okoliczność, iż tylko prawomocny wyrok może podlegać wykonaniu. Argument ten wydaje się być przekonujący, zwłaszcza biorąc pod uwagę okoliczność, że w razie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisów implementujących akty prawa unijnego należy stosować zasadę prounijnej wykładni przepisów prawa krajowego. Tak też powinno więc być interpretowane wspomniane zastrzeżenie, zwłaszcza że w deklaracji rządu RP złożonej w związku z art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, jest również mowa o wyroku prawomocnym

W badanych sprawach z zakresu wniosków kierowanych przez polski sąd do właściwego organu sądowego innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności (rozdział 66f k.p.k.) z reguły przyjmowano jednak zasadę, że decydujące znaczenie ma data wydania wyroku przez sąd I instancji, niezależnie od tego, kiedy doszło do jego uprawomocnienia się.

⁴⁰ Spośród pozostałych państw członkowskich oświadczenia na podstawie art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW złożyły, wskazując daty graniczne wydania orzeczenia, następujące kraje: Holandia – 5 grudnia 2011 r., Irlandia – 5 grudnia 2008 r., Litwa – 5 grudnia 2011 r., Łotwa – 5 grudnia 2011 r., Malta – 5 grudnia 2011 r.

⁴¹ Podobnego sformułowania używa się w art. 4 ust. 2 ustawy zmieniającej k.p.k. dotyczącej konieczności uzyskiwania zgody do orzeczeń wydanych przed 5 grudnia 2016 r. („Przewidzianego w art. 611t § 5 pkt 1 i art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a Kodeksu postępowania karnego wyjątku od obowiązku uzyskania zgody skazanego na przekazanie nie stosuje się do orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2016 r. wobec obywatela polskiego”).

Nieprzestrzeganie tego terminu stanowiło podstawę wydania postanowień o odmowie przekazania wniosków o wykonanie kary pozbawienia wolności z Polski do innego państwa członkowskiego w następujących sprawach:

- sprawa III Kop 70/13 – Sąd Okręgowy w Białymstoku, wyrok dotyczący skazanego został wydany dnia 26 czerwca 2006 r., a zatem zastosowanie miały do niego reguły określone w rozdziale 66 k.p.k. Nie było więc możliwe przekazanie kary do wykonania z Polski do Wielkiej Brytanii w trybie przepisów określonych w rozdziale 66f k.p.k., o czym orzekł prawidłowo właściwy polski sąd okręgowy.

Sytuacja, w której wyrok został wydany przed dniem 5 grudnia 2011 r., zaistniała także w następujących sprawach:

- sprawa II Kop 102/13 – Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, wyrok wydany w 2010 r.,
- sprawa V Kop 27/14 – Sąd Okręgowy w Katowicach, pierwszy wyrok wydany w dniu 5 lutego 2002 r., drugi wyrok wydany w dniu 9 czerwca 2005 r.,
- sprawa II Kop 54/14 – Sąd Okręgowy w Kielcach, wyrok wydany dnia 17 listopada 2005 r.,
- sprawa IV Kop 110/13 – Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrok wydany dnia 10 sierpnia 2007 r.,
- sprawa III Kop 128/14 – Sąd Okręgowy w Olsztynie,
- sprawa II Kop 154/13 – Sąd Okręgowy w Olsztynie,
- sprawa III Kop 35/14 – Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrok wydany dnia 27 marca 2002 r.,
- sprawa III Kop 220/14 – Sąd Okręgowy w Poznaniu,
- sprawa III Kop 57/13 – Sąd Okręgowy w Poznaniu,
- sprawa III Kop 268/13 – Sąd Okręgowy w Poznaniu,

- sprawa III Kop 182/12 – Sąd Okręgowy w Poznaniu,
- sprawa III Kop 39/12 – Sąd Okręgowy w Świdnicy, wyrok wydany dnia 24 marca 2010 r.,
- sprawa V Kop 30/13 – Sąd Okręgowy Warszawa–Praga, wyrok wydany dnia 9 sierpnia 2005 r.,
- sprawa VIII Kop 204/14 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 10 czerwca 2002 r.,
- sprawa VIII Kop 197/14 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 27 października 2008 r.,
- sprawa VIII Kop 187/14 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 14 października 2010 r.,
- sprawa VIII Kop 171/14 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 30 stycznia 2006 r.,
- sprawa VIII Kop 169/14 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany 15 kwietnia 2011 r.,
- sprawa VIII Kop 93/13 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 3 kwietnia 2003 r.,
- sprawa VIII Kop 103/13 – Sąd Okręgowy w Warszawie, wyrok wydany dnia 26 lipca 2006 r.

W niektórych sprawach, równoległe z odmową, stosowane były stare przepisy pozwalające na przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania z Polski do innego państwa członkowskiego. Taka sytuacja miała miejsce w sprawie V Kop 86/13, gdzie Sąd Okręgowy w Gliwicach, ze względu na fakt, że wyrok zasądający karę pozbawienia wolności został wydany w dniu 2 lipca 2004 r., a więc przed dniem 5 grudnia 2011 r., co uniemożliwiało zastosowanie rozdziałów 66f i 66g k.p.k., postanowił oprzeć się w wyrokowaniu na przepisach rozdziału 66 k.p.k. (art. 611e oraz art. 611b § 2 pkt 3 k.p.k.) stanowiących, jak już wspomniano, implementację wiążących Polskę traktatów międzynarodowych, a w szczególności Konwencji

z 1983 r. oraz Protokołu dodatkowego z 1997 r. Sprawa dotyczyła stwierdzenia prawnej niedopuszczalności przekazania do wykonania w Republice Federalnej Niemiec kary 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wobec skazanego postanowieniem z dnia 2 lipca 2004 r., czyli wydanym przez dniem 5 grudnia 2011 r. W związku z czym nie było możliwe wystąpienie do innego państwa członkowskiego o wykonanie kary pozbawienia wolności w trybie rozdziału 66f k.p.k. Jednocześnie możliwe było zastosowanie postanowień rozdziału 66 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku stwierdzono, że „zgodnie z treścią art. 611e k.p.k., jeżeli skazany prawomocnym wyrokiem opuści terytorium państwa skazania, udając się na terytorium państwa, którego jest obywatelem, zanim odbędzie orzeczoną karę, stosuje się wobec niego przepisy rozdziału 66 k.p.k., tj. przepisy regulujące przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania”.

2.2. Zakres przedmiotowy

Przekazanie orzeczonej w Polsce kary innemu państwu członkowskiemu do wykonania może zgodnie z art. 611t § 1 k.p.k. dotyczyć wyłącznie kary pozbawienia wolności. Chodzi zarówno o orzeczoną karę bezwzględnego pozbawienia wolności, jak też karę orzeczoną z warunkowym zawieszeniem wykonania, która podlega wykonaniu wskutek decyzji o jej odwieszeniu. Orzeczenia skazujące na karę bezwzględnego pozbawienia wolności, jak też dotyczące zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej, muszą być w chwili wystąpienia prawomocne. Wystąpienie może dotyczyć wykonania kary orzeczonej przez sądy rejonowe, a także sądy okręgowe.

Przekazaniu w trybie art. 611t k.p.k. nie podlega zastępcza kara pozbawienia wolności, do której mają zastosowanie inne przepisy kodeksu postępowania karnego (rozdział 66h k.p.k. oraz rozdział 66i k.p.k. stanowiący wdrożenie decyzji ramowej 2008/947/WSiSW).

Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW wprowadzie stanowi o wyrokach w sprawach karnych (ang. „*judgments in criminal matters*”) nie tylko wymierzających karę pozbawienia wolności (ang. „*imposing custodial sentences*”), lecz także o środkach związanych z pozbawieniem wolności (ang. „*measures involving deprivation of*

liberty”). Niemniej jednak jako jedną z podstaw odmowy uznania i wykonania orzeczenia, przewidzianą w art. 9 ust. 1 lit. k decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, jest sytuacja, gdy wydane orzeczenie (ang. „*imposed sentence*”) zawiera środki psychiatryczne lub zdrowotne, czy też inne środki związane z pozbawieniem wolności, które są nie do pogodzenia z obowiązującym w danym kraju systemem prawnym lub systemem opieki zdrowotnej. W preambule do omawianej decyzji ramowej (motyw 20) podkreśla się, że ta podstawa wyłączenia ma również zastosowanie w przypadku, gdy dana osoba nie może być uznana za winną popełnienia przestępstwa, chociaż w związku z popełnieniem czynu zabronionego zastosowano wobec niej, środek polegający na pozbawieniu wolności, niebędący karą.

Oznacza to dopuszczalność wyłączenia stosowania przepisów decyzji ramowej 2008/909/WSiSW w odniesieniu do środków zabezpieczających związanych z pozbawieniem wolności.

Takie wyłączenie zastosowano w prawie polskim. Wynika ono z art. 611t k.p.k., gdzie, w odróżnieniu od treści odpowiedniego przepisu decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, wyraźnie jest mowa tylko o karze pozbawienia wolności, a także z art. 611tk § 1 pkt 6 k.p.k., gdzie do bezwzględnych przyczyn odmowy zalicza się sytuację, gdy chodzi o orzeczenia, którego wykonanie w Polsce łączy się z zastosowaniem terapii lub innych środków nieznanymi ustawie polskiej⁴².

Należy dodać, że brak przeszkód, aby w przypadku orzeczenia wobec obywatela polskiego w państwie członkowskim środka polegającego na pozbawieniu wolności, niebędącego karą, miały zastosowanie przepisy rozdziału 66 k.p.k. dotyczące przejęcia i przekazania orzeczeń do wykonania w trybie konwencyjnym. W badanych sprawach problem ten nie pojawił się.

We wszystkich zanalizowanych sprawach orzeczoną karą była kara pozbawienia wolności.

W sprawie III Kop 48/14 rozpatrywanej przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej pojawiła się kwestia uznania, czy zakresem przedmiotowym wniosku o przekazanie

⁴² Wprawdzie w przypisie tym nie mówi się o środkach związanych z pozbawieniem wolności, z kontekstu jednak wynika, że o takie środki chodzi.

do wykonania kary pozbawienia wolności może być objęta także zastępcza kara pozbawienia wolności. W sprawie tej została bowiem orzeczona kolejno: 1) wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2012 r. kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, 2) wyrokiem z dnia 11 grudnia 2013 r. kara zastępcza pozbawienia wolności w wymiarze 44 dni, 3) wyrokiem z dnia 5 października 2013 r. kara 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd postanowieniem z dnia 23 września 2014 r. uznał prawidłowo dopuszczalność uznania kary 1 rok i 6 miesięcy oraz niedopuszczalność uznania zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 44 dni. Uzasadniając tę decyzję, stwierdzono m.in., że sąd nie uwzględnił wniosku o wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 44 dni ze względu na fakt, iż wątpliwe jest w doktrynie, czy w trybie art. 611t § 1 k.p.k. można wystąpić do organu innego państwa członkowskiego o wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności orzeczonej w zamian za nieuiszczoną grzywnę. Warto podkreślić, że ani w art. 611t § 1 k.p.k. ani też w przepisach decyzji ramowej 2008/909/WSiSW nie rozstrzyga się w ogóle, czy przekazanie wykonania może się odnosić również do zastępczej kary pozbawienia wolności orzeczonej za nieuiszczoną grzywnę lub karę ograniczenia wolności. Słusznie zwraca się też uwagę⁴³, że przyjęte w ramach UE instrumenty prawne, co do zasady, opierają się na regule wzajemnego uznawania orzeczeń „pierwotnych”. Należy więc zgodzić się z S. Steinbornem, że w przypadku nieskuteczności wykonania w Polsce grzywny lub kary ograniczenia wolności wobec osoby mającej miejsce pobytu za granicą nie powinno się orzekać od razu zastępczej kary pozbawienia wolności, lecz raczej uzasadnione byłoby wystąpienie do państwa członkowskiego, w którym ta osoba przebywa, o wykonanie orzeczenia o grzywnie lub karze ograniczenia wolności. Jest bowiem prawdopodobne, że skazany może posiadać w swoim stałym miejscu pobytu jakiś majątek umożliwiający wyegzekwowanie zapłaty kary grzywny. Za takim rozwiązaniem przemawia treść decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, która w art. 3 ust. 3 wyraźnie przewiduje, że nałożona dodatkowo obok kary pozbawienia wolności kara grzywny lub konfiskaty nie stanowi przeszkody w przekazaniu orzeczenia do wykonania. Równocześnie

⁴³ S. Steinborn [w:] Komentarz aktualizowany do art. 425–673 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.97.89.555), red. L.K. Paprzycki, LEX/el. 2015, komentarz do art. 611t k.p.k.

w przepisie tym wyraźnie wskazuje się, że uznanie oraz wykonanie tych kar dodatkowych powinno się opierać na innych instrumentach prawnych wiążących państwa członkowskie, a w szczególności na decyzji ramowej 2005/214/WSiSW oraz decyzji ramowej 2006/783/WSiSW. W odniesieniu do kary pozbawienia wolności taka możliwość jest przewidziana w decyzji ramowej 2008/947/WSiSW. Należy przy tym podkreślić, że takie rozwiązanie jest uzasadnione zwłaszcza wobec faktu, iż art. 10 decyzji ramowej 2005/214/WSiSW i art. 14 decyzji ramowej 2008/947/WSiSW przewidują możliwość orzeczenia w państwie wykonującym karę „pierwotną” w jej miejsce kary zastępczej, w tym pozbawienia wolności. Warto jednak dodać, że w decyzji ramowej 2006/783/WSiSW zastrzega się wyraźnie, że państwo wykonujące nie może w związku z przekazaniem nakładać na skazanego, co do którego nie powiodła się egzekucja konfiskaty, kary pozbawienia wolności lub innego środka ograniczającego wolność osoby, chyba że państwo wydające wyraziło na to zgodę (art. 12).

W razie więc nieskuteczności wykonania w innym państwie członkowskim przekazanego orzeczenia o grzywnie lub o karze ograniczenia wolności, właściwy organ tego państwa będzie uprawniony również do orzeczenia i wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności.

Pogląd ten należy, co do zasady, podzielić. Nasuwa się jednak wątpliwość, czy wystąpienie do innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczenia skazującego na grzywnę może mieć również miejsce po tym, jak doszło już do orzeczenia przez sąd polski kary zastępczej pozbawienia wolności (co miało miejsce w omawianej i innej badanej sprawie, o której poniżej).

Wydaje się, że fakt, iż doszło do orzeczenia kary zastępczej grzywny, nie powinien stanowić przeszkody do przekazania wyroku do wykonania w tej części. Jest bowiem szansa, że mając dostęp do ewentualnego majątku czy kontaktów w kraju swojego miejsca stałego pobytu, skazany uiszczy grzywnę, mając perspektywę odbywania dodatkowo zastępczej kary pozbawienia wolności, a z reguły obowiązuje zasada, że od kary zastępczej skazany może się zwolnić przez złożenie kwoty pieniężnej przypadającej jeszcze do uiszczenia tytułem grzywny.

Z tego względu bardziej racjonalne wydaje się być stanowisko Sądu Okręgowy w Poznaniu, który sprawie III Kop 112/13, gdy już doszło do orzeczenia zastępczej kary pozbawienia wolności, wystąpił z wnioskiem o uznanie i wykonanie w innym państwie członkowskim zarówno orzeczonej zasadniczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku, jak też zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 165 dni.

Na argument ten jednak trudno powoływać się w przypadku, kiedy do orzeczenia zastępczej kary pozbawienia wolności doszłoby w wyniku uchylania się od wykonywania kary ograniczenia wolności. Wprawdzie takiego przypadku nie było w badanych sprawach, taka sytuacja jednak może się zdarzyć, zaś przepisy obowiązujące w Polsce (art. 65 kodeksu karnego wykonawczego⁴⁴) nie przewidują możliwości odstąpienia od wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec uchylania się skazanego od wykonywania obowiązków związanych z orzeczoną karą ograniczenia wolności.

Warto w związku z tym już w tym miejscu zwrócić uwagę, że wobec niejasności co do możliwości przekazywania do wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności należy postulować korzystanie przez polskie sądy w pierwszej kolejności z opcji przekazania do wykonania kar „pierwotnych”.

2.3. Zakres podmiotowy wystąpienia o przekazanie

Ustalenie zakresu podmiotowego przepisu art. 611t k.p.k. może nastęrczać trudności, zwłaszcza w zestawieniu z odpowiednim przepisem art. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Zasadniczym warunkiem wystąpienia przez polski organ sądowy do innego państwa członkowskiego z wnioskiem o wykonanie orzeczenia jest fakt, że skazany przebywa na terytorium Polski lub terytorium państwa, do którego kierowany jest wniosek. Podobny warunek przewidziany jest w art. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

⁴⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.), dalej: „k.k.w.”.

Z art. 611t § 1 k.p.k. wynika, że ma on zastosowanie do wszystkich osób prawomocnie skazanych na karę pozbawienia wolności przez sąd polski, niezależnie od ich obywatelstwa, tzn. zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców⁴⁵.

Zgodnie z art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (dalej „ustawa o cudzoziemcach”)⁴⁶, będącej uzupełnieniem ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim⁴⁷, „cudzoziemcem jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego”. Oznacza to, że ustawa o cudzoziemcach zawiera tylko negatywną legalną definicję cudzoziemca. W konsekwencji, do cudzoziemców zalicza się nie tylko obywateli innych państw, lecz także osoby niemające żadnego obywatelstwa. W świetle art. 5 już nieobowiązującej ustawy o cudzoziemcach z 2003 r., traktowano cudzoziemca, który jest obywatelem dwóch lub większej liczby państw, jako obywatela tego państwa, którego dokumentu użył podczas wjazdu na terytorium RP. Przepis ten wprawdzie nie znalazł się w obowiązującej ustawie o cudzoziemcach z 2013 r., niemniej jednak wydaje się, że nie uległa zmianie generalna zasada, że dwupaństwowców lub wielopaństwowców należy traktować jakby byli obywatelami tylko jednego państwa. Wnioskować tak można także pośrednio na podstawie art. 2 ust. 1. Ustawy z 4 lutego 2011 Prawo prywatne międzynarodowe⁴⁸ która stanowi w art., że: Cudzoziemiec mający obywatelstwo dwóch lub więcej państw podlega, jako prawu ojczystemu, prawu tego z nich, z którym jest najściślej związany.

Wobec faktu, że w przepisie art. art. 611t k.p.k. jest mowa o cudzoziemcu, sytuacja ta nie dotyczy np. osoby mającej kilka dokumentów podróży, w tym polski, nawet wtedy gdy przekraczając granicę RP, legitymowała się paszportem innego państwa⁴⁹.

Zasada ta znajduje potwierdzenie w orzecznictwie, gdzie podkreśla się, że „osoba posiadająca podwójne obywatelstwo, w tym polskie, nie jest cudzoziemcem

⁴⁵ Warto na marginesie zaznaczyć, że w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW nie wspomina się w tym kontekście o obywatelstwie. Nie oznacza to jednak, że zakres podmiotowy polskiego uregulowania jest odmienny.

⁴⁶ Dz. U. poz. 1650 ze zm.

⁴⁷ Tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 161 ze zm.

⁴⁸ (Dz.U. Nr 80, poz. 432, tj. z dnia 13 października 2015 r. Dz.U. z 2015 r. poz. 1792]

⁴⁹ Z. Leoński, *Materialne prawo administracyjne*, Warszawa 2009, s. 60.

w rozumieniu przepisów art. 538 kodeksu postępowania karnego, co uniemożliwia wydanie pozytywnej opinii w przedmiocie prawnej dopuszczalności przekazania takiego skazanego organom wymiaru sprawiedliwości innego państwa do odbycia na terytorium tego państwa, orzeczonej w kraju, za przestępstwo tu popełnione, kary pozbawienia wolności⁵⁰. Należy zwrócić jednak uwagę, że cytowane orzeczenie odnosiło się do przepisów poprzednio obowiązującego kodeksu karnego⁵¹. Nie wydaje się jednak, by istniały przeszkody, aby przyjętą tam zasadę stosować także przy interpretacji postanowień rozdziału 66f k.p.k.

Co do zasady jednak z treści art. 611t § 3 k.p.k. można wnioskować, że przekazanie skazanego do odbycia kary w trybie przepisów rozdziału 66f k.p.k. dotyczy głównie osoby skazanej przez sąd polski, będącej obywatelem innego państwa członkowskiego (art. 611t § 3 pkt 1 oraz pkt 2 k.p.k.). Innego skazanego, w tym obywatela polskiego, można w świetle tego przepisu przekazać tylko wyjątkowo (i to dodatkowo) tylko pod warunkiem wyrażenia na transfer zgody, w tym przez państwo wykonania orzeczenia (art. 611t § 3 pkt 3 k.p.k.).

W badanych sprawach zdarzały się takie sytuacje. Przykładowo w sprawie II Kop 25/14 Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wystąpił o zgodę do Ministerstwa Sprawiedliwości Wielkiej Brytanii na wykonanie tam orzeczenia na podstawie art. 611t § 3 pkt 3 k.p.k., biorąc pod uwagę fakt, że skazany będący obywatelem polskim po wydaniu w Polsce orzeczenia skazującego przebywa w Wielkiej Brytanii. Chodziło tu o wykonanie w Wielkiej Brytanii orzeczenia skazującego na karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Trudno było jednak ocenić prawidłowość działań polskiego organu sądowego, gdyż w chwili prowadzenia badań sprawa ta nie była jeszcze zakończona, z uwagi na oczekiwanie na wyrażenie zgody przez skazanego na przekazanie wyroku do wykonania do Wielkiej Brytanii. Można jednak już w tym miejscu zasygnalizować wątpliwość, czy konieczne było uzyskiwanie zgody skazanego na transfer orzeczenia w sytuacji, gdy istniało podejrzenie, że zbiegł on do Wielkiej Brytanii z obawy przed obowiązkiem odbycia orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności, czyli byłyby spełnione przesłanki wyjątku od

⁵⁰ Por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 lutego 1998 r., II AKz 39/98, OSA 1998, z. 7–8, poz. 45.

⁵¹ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 13, poz. 96 ze zm.).

obowiązku uzyskiwania zgody skazanego na transfer, przewidziane w art. 611t § 5 pkt 3 k.p.k. (do kwestii uzyskiwania zgody w takiej sytuacji wrócimy w podrozdziale dotyczącym tego zagadnienia).

Zagadnienie podwójnego obywatelstwa było rozpatrywane w niektórych sprawach także w oparciu o ogólne przepisy rozdziału 66 k.p.k. odnoszące się do kwestii przejęcia i przekazania orzeczeń do wykonania. Wiązało się to z wspomnianymi już ograniczeniami czasowymi możliwości stosowania przepisów rozdziału 66f i 66g k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 610 § 1 k.p.k. w razie prawomocnego skazania cudzoziemca przez sąd polski na karę pozbawienia wolności albo wydania wobec niego prawomocnego środka polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa, którego skazany jest obywatelem, z wnioskiem o przejęcie go w celu odbycia kary lub wykonania środka. Niedopuszczalne jest przekazanie (przejęcie) orzeczenia do wykonania w sytuacji, gdy skazany na karę pozbawienia wolności nie wyraża zgody na przejęcie. Zgodnie jednak z treścią art. 611e k.p.k. zgoda skazanego nie jest wymagana, gdy opuści on terytorium państwa skazania, udając się na terytorium państwa, którego jest obywatelem, zanim odbędzie orzeczoną karę. W odróżnieniu od regulacji implementującej decyzję ramową 2008/909/WSiSW nie mają tu znaczenia powody, dla których skazany opuścił państwo, w którym wydano orzeczenie, a zwłaszcza, czy motywowany był chęcią ucieczki przed wymiarem sprawiedliwości, czy też nastąpiło to z innych powodów. Nie jest istotne także, czy przekroczenie granicy RP nastąpiło legalnie czy też nie.

Różnica zaś w porównaniu z klasycznym przekazaniem orzeczenia do wykonania polega, poza brakiem wymogu zgody, na tym, że w omawianym przypadku nie będzie już konieczne fizyczne przekazanie osoby skazanej z państwa, które wydało orzeczenie podlegające wykonaniu, do kraju ojczystego skazanego.

Kwestia dopuszczalności przekazania w trybie art. 610 k.p.k. w aspekcie obywatelstwa osoby skazanej pojawiła się w kilku analizowanych sprawach. W sprawie III Kop 68/12 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał postanowienie z dnia 26 lipca 2012 r. stwierdzające niedopuszczalność przekazania do wykonania za

granicą wyroku sądu polskiego w świetle art. 610 § 1 k.p.k. w związku z faktem, iż osoba skazana nie miała statusu cudzoziemca. Wiązało się to z tym, że pomimo uzyskania obywatelstwa niemieckiego nadal posiadała obywatelstwo polskie⁵².

Analogiczny problem wystąpił w sprawie III Kop 39/12 Sądu Okręgowego w Świdnicy, jak również w sprawie II Kop 18/14 Sądu Okręgowego w Siedlcach. W tej ostatniej sprawie w dniu 17 września 2014 r. wydano postanowienie o dopuszczalności przekazania wykonania kary, na które w dniu 29 września 2014 r. zostało złożone zażalenie. Następstwem tego zażalenia było wydanie przez sąd postanowienia z dnia 26 listopada 2014 r. o niedopuszczalności przekazania wykonania kary z uwagi na fakt braku możliwości uznania skazanego za cudzoziemca ze względu na posiadanie m.in. polskiego obywatelstwa.

Problem przekazania orzeczenia do wykonania w sytuacji, gdy skazany opuścił terytorium RP, pojawił się w sprawie V Kop 86/13 rozpatrywanej przez Sąd Okręgowy w Gliwicach. Sąd ten powołując się na przepisy rozdziału 66 k.p.k. (art. 611e oraz art. 611b § 2 pkt 3 k.p.k.), prawidłowo orzekł o prawnej dopuszczalności przekazania do Niemiec orzeczenia skazującego na karę 2 lat pozbawienia wolności (wyrok Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 2 lipca 2004 r.). Sprawa ta dotyczyła sytuacji, w której skazany nie utracił obywatelstwa polskiego, ale równocześnie posiadał obywatelstwo niemieckie. Sąd ten powołał orzecznictwo, z którego wynikało, że w przypadku skazanego posiadającego podwójne obywatelstwo – polskie oraz obywatelstwo innego kraju – dla dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania na podstawie art. 611e k.p.k. istotny jest jedynie fakt posiadania obywatelstwa kraju, na którego terytorium skazany przebywa⁵³. Z ustaleń policji w tej sprawie wynikało, że skazany zamieszkuje na terytorium Niemiec.

⁵² Warto na marginesie zaznaczyć, że wprawdzie przepis art. 610 § 4 k.p.k. dopuszcza przekazanie do wykonania za granicą orzeczenia wobec obywatela polskiego, który ma tam stałe miejsce pobytu, posiada mienie lub prowadzi działalność gospodarczą, dotyczy to jednak tylko kary grzywny lub środków karnych niepolegających na pozbawieniu wolności.

⁵³ Przepis art. 611e k.p.k. posługuje się pojęciem obywatelstwa jedynie w kontekście powiązania go z państwem, na którego terytorium aktualnie przebywa osoba skazana. Dla stwierdzenia bytu przesłanek z tego przepisu bez znaczenia pozostają inne obywatelstwa, jeżeli takie dana osoba posiada. Jedynym koniecznym warunkiem wystąpienia o przejęcie wykonania kary jest więc posiadanie przez skazanego obywatelstwa państwa, na terytorium którego przebywa (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 lipca 2008 r., II AKz 329/08, LEX nr 447141; z dnia 22 sierpnia 2007 r., II AKz 548/07, Krakowskie Zeszyty Sądowe 2008, z. 2, poz. 90).

Podobna sytuacja miała miejsce także w kilku innych sprawach rozpoznawanych przez Sąd Okręgowy w Gliwicach (sygn. V Kop 100/13, V Kop 65/13, V Kop 20/12).

Podsumowując rozważania w tym zakresie, należy stwierdzić, że z przeprowadzonych badań aktowych wynika, iż głównym problemem pojawiającym się w aspekcie zakresu podmiotowego instytucji przekazania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności do wykonania w innym państwie była kwestia podwójnego obywatelstwa. Niestety przeprowadzone badania nie dawały wystarczającej podstawy do oceny prawidłowości stosowania przepisów rozdziałów 66f i 66g k.p.k. W związku z obowiązywaniem przepisów przejściowych sądy w badanych sprawach orzekały na podstawie art. 610 k.p.k. (który odnosi się tylko do cudzoziemca). Tylko w jednej ze spraw doszło do wystąpienia w oparciu o przepisy rozdziału 66f k.p.k. do Wielkiej Brytanii z wnioskiem o przejście tam do wykonania kary orzeczonej wobec obywatela polskiego. Sprawa ta nie została jednak w czasie prowadzenia badań zakończona.

2.4. Kwestia zgody skazanego

Przepis art. 611t § 1 k.p.k. jako jedną z przesłanek wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności przewiduje wymóg zgody skazanego na przekazanie⁵⁴. Wymóg zgody ma zastosowanie w świetle tego przepisu w przypadku zarówno cudzoziemca, jak i obywatela polskiego. Wymóg uzyskania zgody skazanego na przekazanie aktualizuje się w sytuacji, gdy skazany przebywa na terytorium RP⁵⁵. Ustawa nie przewiduje szczególnej formy, w której zgoda powinna być wyrażona. Przyjmuje się, że może to nastąpić zarówno w formie pisemnej, jak i do protokołu na posiedzeniu wyznaczonym do rozpoznania sprawy przekazania. Niestawiennictwo skazanego na posiedzenie pomimo jego obecności w kraju oraz odmowa złożenia oświadczenia w przedmiocie przekazania stanowi przeszkodę dla sądu polskiego do wystąpienia do państwa wykonania orzeczenia. W takim przypadku sąd umarza postępowanie

⁵⁴ Słusznie zwraca się uwagę, że art. 611t k.p.k. stanowi nieprawidłową implementację art. 4 oraz art. 6 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Por. A. Górski [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, Legalis, komentarz do art. 611t k.p.k.

⁵⁵ W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 825.

w sprawie przekazania. Umorzenie następuje również w sytuacji niewyrażenia zgody przez skazanego na przekazanie w przypadkach, gdy jest ona wymagana.

Od zasady uzyskiwania zgody przepis art. 611t k.p.k., podobnie jak to przewiduje art. 6 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, dopuszcza się 3 wyjątki. Zgodnie z treścią art. 611t § 5 k.p.k. rezygnuje się z wymogu zgody skazanego na przekazanie w następujących przypadkach.

Po pierwsze, gdy orzeczenie jest przekazywane do państwa, którego skazany jest obywatelem i jednocześnie ma on w nim miejsce stałego lub czasowego pobytu (art. 611t § 5 pkt 1 k.p.k.).

Po drugie, gdy chodzi o przekazanie orzeczenia do państwa, do którego skazany cudzoziemiec będzie wydalony po odbyciu kary lub zwolnieniu z zakładu karnego, na podstawie prawomocnej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu (art. 611t § 5 pkt 2 k.p.k.).

Po trzecie, w razie przekazania orzeczenia do wykonania do państwa, do którego skazany zbiegł z obawy przed toczącym się na terytorium Polski postępowaniem karnym lub obowiązkiem odbycia orzeczonej kary (art. 611t § 5 pkt 3 k.p.k.).

W związku z szerokim ujęciem wyjątków można postawić tezę, że w praktyce wymóg wyrażenia przez skazanego zgody stanowi wyjątek, a zasadą jest przekazanie wyroku do wykonania w innym państwie, niezależnie od istnienia zgody skazanego.

Warto jednak równocześnie podkreślić, że bez względu jednak na to, czy zgoda skazanego na przekazanie jest wymagana czy też nie, sąd orzekający w przedmiocie wystąpienia o wykonanie kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim, w każdym przypadku, zgodnie z treścią art. 611tb § 2 k.p.k., powinien umożliwić skazanemu wyrażenie swojego stanowiska, a następnie wziąć je pod uwagę, podejmując decyzję w przedmiocie przekazania.

W decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przyznano możliwość wprowadzenia odstępstwa czasowego od reguły umożliwiającej przekazanie bez zgody skazanego kary do wykonania w państwie, którego jest obywatelem i w którym mieszka. Dotyczy ono jednak tylko wyroków wydanych maksymalnie w ciągu 5 lat od chwili wejścia

w życie decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, które nastąpiło dnia 5 grudnia 2011 r. (pkt 11 preambuły oraz art. 6 ust. 5 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Przyjęcie tego rozwiązania wiązało się z niedostatecznym przygotowaniem polskich więzień na przyjęcie większej liczby skazanych spoza granic kraju. W konsekwencji ustawodawca polski w art. 4 ust. 2 ustawy zmieniającej k.p.k. przewidział regułę o charakterze przejściowym, zgodnie z którą wyjątku od obowiązku uzyskania zgody skazanego na przekazanie, przewidzianego w art. 611t § 5 pkt 1 k.p.k. oraz w art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a k.p.k., nie stosuje się do orzeczeń wydanych wobec obywatela polskiego przed dniem 5 grudnia 2016 r.

W odniesieniu do cudzoziemców nadal natomiast jest i będzie dopuszczalne ich przekazywanie do państwa, o którym mowa w art. 611t § 5 pkt 1 k.p.k., bez ich zgody.

Ograniczenia nie doznaje natomiast wyjątek przewidziany w art. 611t § 5 pkt 2 i 3 k.p.k., co oznacza, że w sytuacjach wydalenia (deportowania) lub ucieczki przed wymiarem sprawiedliwości cały czas możliwe jest przekazanie wyroku do wykonania pomimo braku zgody osoby skazanej. W art. 611t § 5 k.p.k. mówi się w tym kontekście o tym, że „zgoda skazanego na przekazanie nie jest wymagana”. Nasuwa się pytanie, czy oznacza to, że w ogóle nie należy pytać skazanego o zdanie, czy też należy podjąć kroki zmierzające do uzyskania jego stanowiska, przy czym jednak nie musi być ono wzięte pod uwagę. Treść art. 611tb § 2 k.p.k. przemawia za tym drugim rozwiązaniem. Przepis ten kategorycznie stwierdza, że sąd rozpoznający sprawę wystąpienia do innego państwa „umożliwia skazanemu zajęcie stanowiska ustnie lub pisemnie”. Zastrzega się równocześnie, że obowiązek poznania stanowiska skazanego dotyczy tylko sytuacji, gdy przebywa on na terytorium RP. Mogłoby to oznaczać, że odnosi się on tylko do skazanego, który ma być deportowany, gdyż ten, co do którego jest podejrzenie, że zbiegł, nie przebywa w kraju. Wydaje się, że ograniczenie to jest niesłuszne, zwłaszcza że dopuszcza się, aby skazany zajął stanowisko również na piśmie (a nie tylko ustnie). Wydaje się, że stworzenie trybu zajęcia takiego stanowiska byłoby celowe, gdyż nieobecność skazanego w kraju nie zawsze musi oznaczać ucieczkę „z obawy przed obowiązkiem odbycia orzeczonej kary”. Sam fakt opuszczenia terytorium RP nie jest równoznaczny ze spełnieniem tej przesłanki, tworzy tylko domniemanie, które mogłoby zostać przez skazanego

obalone przez wykazanie, że opuszczenie terytorium RP miało tylko charakter czasowy i inna była jego motywacja.

Zajęcia stanowiska w trybie art. 611tb § 2 k.p.k. jest natomiast wymagane i praktycznie możliwe w przypadku skazanego, wobec którego zapadła prawomocna decyzja o wydaleniu.

Ustawodawca nie uregulował w art. 611tb k.p.k. kwestii cofnięcia zgody przez skazanego na przekazanie. Unormowań w tym zakresie brak również w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Wydaje się jednak, że zgodnie z ogólną regułą odwołałości oświadczeń woli stron dopuszczalne jest cofnięcie uprzednio wyrażonej zgody.

Takie przypadki miały miejsce w badanych sprawach, gdy skazany sam złożył wniosek w przedmiocie przekazania go z Polski do innego państwa członkowskiego w celu wykonywania tam kary pozbawienia wolności, który następnie wycofał. Z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w sprawie II Kop 72/13 rozpatrywanej przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oraz V Kop 86/14 i V Kop 85/14 – obie sprawy były rozpatrywane przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga. Sprawy te, w konsekwencji cofnięcia wniosku przez skazanego, potraktowano jako cofnięcie zgody i pozostawiono bez rozpoznania lub były umarzone.

We wszystkich badanych sprawach, gdy w świetle obowiązujących przepisów było to wymagane, uzyskano ważną prawnie zgodę skazanego. Wiąże się to przede wszystkim z okolicznością, że w większości przebadanych przypadków inicjatorem samego wystąpienia o wykonanie orzeczenia polskich sądów za granicę był sam skazany, który zwracał się w tej sprawie ze stosownym wnioskiem albo do Ministerstwa Sprawiedliwości, albo bezpośrednio do właściwego rzeczowo i miejscowo sądu okręgowego. Wyniki analiz dowodzą, że o odbywanie kary za granicą wnioskuje zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy. Z rozkładu państw przedstawionego we wcześniejszej części opracowania wynika, że najczęściej jako miejsce wykonywania kary są wskazywane Niemcy (27 wniosków – 23,68%), Wielka Brytania (19 wniosków – 16,66%), Holandia (16 wniosków – 14,03%) oraz Szwecja (11 wniosków – 9,64%).

2.5. Odmowa uznania wniosku o wykonanie kary pozbawienia wolności

Przesłanki odmowy wykonania orzeczenia zostały w ustawie wyraźnie określone w rozdziale 66g k.p.k. (art. 611tk k.p.k.), czyli w odniesieniu do sytuacji, gdy inne państwo członkowskie występuje do polskich organów sądowych o wykonanie na terytorium RP orzeczonej za granicą kary. Przepis ten stanowi implementację art. 9 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, którego adresatem również jest tylko właściwy organ sądowy państwa wykonującego karę pozbawienia wolności. W rozdziale 66f k.p.k. natomiast nie reguluje się tej kwestii ani też nie odsyła do odpowiedniego stosowania przepisu art. 611tk k.p.k. Nie oznacza to jednak, że sądy polskie rozpoznając sprawy wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie w nim kary, zwłaszcza na wniosek skazanego, nie powinny brać pod uwagę dopuszczalnych podstaw odmowy uznania wyroku w państwie wykonania i niejako antycypując decyzję tych organów, rezygnować z wystąpienia, gdy występuje jedna z przyczyn wymienionych w decyzji ramowej. W badanych sprawach pojawiły się poniższe przypadki odmowy uznania wniosku o wykonanie kary pozbawienia wolności.

2.5.1. Zakres czasowy kary pozostałej do odbycia

Jedną z podstaw odmowy przyjęcia orzeczenia do wykonania stanowiła w badanych sprawach sytuacja, w której kara pozostała do odbycia była bardzo krótka. O takiej przesłance odmowy jest mowa w Konwencji z 1983 r.⁵⁶, a także w art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Należy zaznaczyć, że w rozdziale 66f k.p.k. regulującym zasady i tryb wystąpienia do państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności nie wspomina się o niecelowości takich wystąpień w przypadku, gdy do odbycia kary pozostało mniej niż 6 miesięcy. Takiej przesłanki odmowy nie wymienia się też w rozdziale 66 k.p.k. regulującym ogólnie przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania. Mówi się w niej tylko w rozdziale 66g k.p.k. (art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k.).

⁵⁶ Konwencja ta stanowi o długości pozostałej do odbycia kary w przepisie określającym warunki przekazania. Zgodnie z art. 3 lit. c tej konwencji przekazanie w trybie niniejszej konwencji może nastąpić jedynie, gdy w chwili otrzymania wniosku o przekazanie okres kary pozostałej skazanemu do odbycia wynosi co najmniej 6 miesięcy lub jest nieokreślony.

Niemniej w analizowanym materiale aktowym znajdowały się sprawy, w których sądy wydawały postanowienie o niedopuszczalności przekazania kary do wykonania w innym państwie ze względu na zbyt krótki okres pozbawienia wolności pozostały do odbycia.

Dopuszczalność odmowy wystąpienia o wykonanie kary w przypadku kar krótkoterminowych wynika z przekonania, że im krótszy pobyt w więzieniu, tym mniejsze są szanse na pozytywne oddziaływanie na skazanego w procesie wykonywania kary. Wyznaczenie tej granicy „opłacalności” na 6 miesięcy wiąże się – jak się wydaje – z doświadczeniem penitencjarnym, które wskazuje na to, że krótszy okres odbywania kary uniemożliwia poznanie indywidualnych potrzeb skazanego oraz właściwe zaplanowanie i realizację oddziaływania edukacyjnego. W konsekwencji, krótkoterminowe kary izolacyjne być może dobrze pełnią funkcję odstraszenia, nie stwarzają jednak dogodnych warunków do prowadzenia działań resocjalizacyjnych.

W związku z tym ze szczególną wnikliwością powinno być rozważone, czy rzeczywiście przekazanie orzeczenia do wykonania w innym państwie pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.

Wprawdzie nie wynika to wprost z przepisów, niemniej przy ocenie racjonalności takiej decyzji powinno też brać się pod uwagę koszty związane z przekazaniem kary do wykonania w innym państwie, zwłaszcza gdy już większa jej część została odbyta w kraju wydania orzeczenia.

Wszystkie te okoliczności były brane pod uwagę w badanych sprawach.

Przykładowo w sprawie II Kop 14/13 Sąd Okręgowy w Radomiu wydał w dniu 23 lipca 2013 r. postanowienie o niedopuszczalności przekazania do wykonania kary pozbawienia wolności do Bułgarii z uwagi na krótki czas pozostałej do odbycia kary. W uzasadnieniu tego orzeczenia sąd wobec braku odpowiedniego przepisu w rozdziale 66 k.p.k., który miałby w tym przypadku zastosowanie, powołał się bezpośrednio na przepisy Konwencji z 1983 r. „Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 lit. c Konwencji z 1983 r. niecelowym jest przekazywanie osób skazanych do odbycia kary, jeżeli do jej końca pozostało mniej niż 6 miesięcy, a taka sytuacja zachodzi w przedmiotowej sprawie. Mając na uwadze powyższe okoliczności, sąd stwierdził,

iz sprzecznym byłoby z interesem polskiego wymiaru sprawiedliwości przekazywanie skazanego do odbywania kary w państwie zamieszkania”.

Do odwołania się do przepisów międzynarodowych doszło także w sprawie III K 1120/11, gdzie w dniu 18 listopada 2013 r. wydano postanowienie nieuwzględniające wniosku o przekazanie na podstawie art. 611t k.p.k. kary pozbawienia wolności do wykonania w Republice Czeskiej. Sąd w uzasadnieniu postanowienia o odmowie zaznaczył, że wprowadzie w polskich przepisach brakuje określenia minimalnego wymiaru kary pozbawienia wolności, którą można przekazać do wykonania w innym państwie członkowskim, to jednak zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW właściwy organ państwa wykonującego może odmówić wykonania kary, jeżeli w chwili otrzymania wyroku pozostało jej do odbycia mniej niż 6 miesięcy. Wprawdzie w rozpoznawanej sprawie skazanemu zostało do odbycia 7 miesięcy z 3 lat orzeczonej wobec niego kary łącznej pozbawienia wolności, a więc dopuszczalne byłoby wystąpienie o wykonanie tej kary do władz Czech. Niemniej jednak sąd równocześnie słusznie uznał, że biorąc pod uwagę czas potrzebny do zrealizowania przekazania orzeczenia oraz koszty, jakie będą się z tym wiązać, takie wystąpienie do organów Republiki Czeskiej na podstawie art. 611t k.p.k. byłoby niecelowe⁵⁷.

Podobna argumentacja została użyta w sprawie VIII Kop 215/14 (Sąd Okręgowy w Warszawie), gdzie w postanowieniu z dnia 29 grudnia 2014 r. stwierdzono, że skazany ma do odbycia mniej niż 3 miesiące kary pozbawienia wolności, bowiem zaliczono mu na poczet odbywanej kary okres zatrzymania od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia 14 czerwca 2012 r. W tej sytuacji zdaniem sądu mając na uwadze zarówno czas potrzebny do dokonania przekazania, jak i koszty wiążące się z przekazaniem orzeczenia do wykonania w Hiszpanii, niecelowe byłoby wystąpienie w trybie art. 611t k.p.k. do właściwych hiszpańskich organów sądowych.

W sprawie VIII Kop 107/14 (Sąd Okręgowy w Warszawie) postanowienie z dnia 6 czerwca 2014 r. odnosiło się do przekazania kary pozbawienia wolności do

⁵⁷ Podejmując decyzję, sąd uwzględnił również okoliczność, że w tej sprawie sprawca był ścigany na podstawie ENA wydanego przez Słowację oraz że Sąd Okręgowy w Warszawie wyraził zgodę na jego przekazanie na podstawie ENA, jednocześnie zawieszając wykonanie postanowienia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przez Słowację. Był to w ocenie sądu kolejny argument przemawiający przeciwko wystąpieniu do władz Czech o przejście do wykonania pozostałej części orzeczonej kary.

wykonania w wymiarze zaledwie 5 dni, orzeczonej wyrokiem z dnia 10 października 2013 r. przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie (sygn. akt II K 567/12). W tej sytuacji sąd słusznie uznał za niecelowe „wystąpienie na mocy art. 611t k.p.k. do organów Republiki Bułgarii, mając na uwadze zarówno czas potrzebny do dokonania przekazania, jak i koszty wiążące się z przekazaniem orzeczenia do wykonania w Republice Bułgarii”. Podobna argumentacja została podana przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie VIII Kop 43/14, w której w dniu 26 czerwca 2014 r. wydano postanowienie w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku skazanego co do przekazania wykonania kary pozbawienia wolności z Polski do Włoch. Chodziło o skazanego, który miał do odbycia mniej niż 3 miesiące kary pozbawienia wolności, bowiem zaliczono mu okres zatrzymania od dnia 28 listopada 2013 r. do 30 listopada 2013 r. oraz okres stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania od dnia 30 listopada 2013 r. do 17 grudnia 2013 r.

Praktykę sądów w zakresie orzekania odmowy przekazania kary pozbawienia wolności do innych państw członkowskich ze względu na zbyt krótki okres kary, jaki pozostał do odbycia, należy uznać za prawidłową. *De lege ferenda* należy jednak postulować wprowadzenie zmiany legislacyjnej, z której wynikałoby, że podstawy odmowy wykonania przewidziane w art. 611tk k.p.k., w braku szczególnej regulacji, powinny mieć odpowiednie zastosowanie również przy podejmowaniu decyzji przez sąd polski o wystąpieniu do innego państwa o wykonanie orzeczenia.

2.5.2. Brak łącznika obywatelstwa i domicylu

Konwencja z 1983 r. przy wyborze państwa wykonania orzeczenia kierowała się obywatelstwem sprawcy. Nie wymagała, aby sprawca miał w państwie swojego obywatelstwa chociażby czasowe miejsce pobytu. Równocześnie możliwość przekazania uzależniała od zgody nie tylko samego skazanego, lecz także państwa, w którym kara miałaby być wykonywana.

Odmienne częściowo zasady wprowadza decyzja ramowa 2008/909/WSiSW, która określając państwo wykonania według kryterium obywatelstwa skazanego, wprowadza dodatkowy wymóg, aby skazany tam mieszkał. Decyzja ramowa stanowiąc o domicylu w art. 4 ust. 1 lit. a, używa określenia mieszka (ang. „*the*

Member State in which he/she lives”) Nawiązuje w ten sposób do pewnego stanu faktycznego. Okoliczność ta zasługuje na podkreślenie, gdyż w innym przepisie w kontekście rezygnacji z wymagania zgody na przekazanie do państwa niespełniającego warunku obywatelstwa i domicylu, akcentuje się prawny aspekt ,mówiąc się o prawie stałego pobytu (ang. „*permanent right of residence*” – art. 4 ust. 7 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

Również w literaturze przedmiotu podkreśla się, że o pobycie skazanego w danym państwie decydują okoliczności faktyczne, tzn. w szczególności charakter, długość i warunki pobytu, w tym ekonomiczne i rodzinne więzi, które utrzymuje. Zasadniczego znaczenia nie mają natomiast względy prawne, a zwłaszcza legalność pobytu nie powinna być warunkiem decydującym o dopuszczalności.

Oznacza to równocześnie, że czasowy pobyt skazanego w innym państwie, z którym nie łączą go wspomniane więzi, nie może stanowić podstawy do wystąpienia⁵⁸. Skoro przekazywanie skazanych jest instytucją motywowaną przede wszystkim względami humanitarnymi, to nie powinno ono następować do państwa, z którym skazanego nic poza obywatelstwem i np. zameldowaniem (posiadaniem adresu) nie łączy. Ważne jest, żeby wykonywanie kary pozbawienia wolności odbywało się w państwie, które skazany dobrowolnie wybrał jako miejsce zamieszkania i – jak można domniemywać – z którym łączą go silne więzy uzasadniające wykonywanie tam kary pozbawienia wolności.

Artykuł 611t § 3 pkt 1 k.p.k. transponujący przepis art. 4 ust. 1 lit. a decyzji ramowej 2008/909/WSiSW nie oddaje w pełni intencji ustawodawcy unijnego. W przepisie tym nie mówi się, tak jak w decyzji ramowej, o miejscu zamieszkania, lecz o tym, że przekazanie może nastąpić do państwa, którego skazany jest obywatelem i w którym posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu. Warto podkreślić, że pojęcie miejsca zamieszkania zdefiniowane jest w kodeksie cywilnym⁵⁹ i najlepiej odpowiada

⁵⁸ S.R. Buczma, *Przekazywanie osób skazanych na karę pozbawienia wolności w Unii Europejskiej* [w:] *Metodyka pracy w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, red. J. Gemra, Warszawa 2013, s. 85–106.

⁵⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380). Zgodnie z art. 25 k.c. miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. O stałości pobytu na określonym terytorium decyduje przede wszystkim takie przebywanie, które ma na celu założenie tam ośrodka swoich osobistych i majątkowych interesów, chodzi zatem o aktualne centrum życiowej działalności człowieka. Przez pojęcie „zamiar” należy rozumieć nie wolę wewnętrzną, lecz wolę dającą się określić na podstawie obiektywnych,

rozumieniu siatki pojęciowej użytej w decyzji ramowej. O stałym lub czasowym miejscu pobytu mowa jest w ustawie o ewidencji ludności⁶⁰ w kontekście obowiązku zameldowania, co eksponuje formalno-prawny aspekt zagadnienia. Może to prowadzić do interpretacji przepisów kodeksu postępowania karnego niezgodnej z literą i duchem decyzji ramowej.

Podkreślenia wymaga fakt, że oba kryteria (obywatelstwa i domicylu) powinny, w świetle art. 611t § 3 pkt 1 k.p.k., występować kumulatywnie w czasie podejmowania decyzji o przekazaniu. W takim przypadku nie jest też, co do zasady, wymagana zgoda skazanego na przekazanie (art. 611t § 5 pkt 1 k.p.k.). Zakłada się bowiem, że ona już, niejako z założenia, istnieje. Zgodnie jednak z generalną zasadą, że wykonanie kary odbywa się w miejscu jej wymierzenia, a przekazanie orzeczenia stanowi pewien wyjątek, również w przypadku wystąpienia sądu polskiego do państwa obywatelstwa oraz domicylu skazanego sąd ten powinien stwierdzić, czy przekazanie orzeczenia pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary (o tej przesłance będzie mowa szerzej w następnym podrozdziale)⁶¹.

Warunkiem przekazania w takim przypadku jest, w świetle polskich przepisów, stwierdzenie, że skazany przebywa w Polsce albo na terytorium państwa wykonania orzeczenia.

Niemniej jednak, zgodnie z art. 611t § 3 pkt 2 k.p.k. wystąpienie o wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca może

możliwych do stwierdzenia okoliczności. Przy ustalaniu zamiaru nie można jednak poprzestawać tylko na oświadczeniach zainteresowanej osoby.

⁶⁰ Zob. art. 24 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 388 ze zm.).

⁶¹ Warto podkreślić, że Trybunał Sprawiedliwości UE (dalej „TSUE”) w kilku wyrokach prejudycjalnych dotyczących ENA silnie podkreślał tę zasadę i to również w sytuacji, gdy chodziło o osobę niebędącą obywatelem danego państwa. Por. wyrok z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie C-66/08, Kozłowska, ECLI:EU:C:2008:437, Zb. Orz. 2008, s. I-06041, gdzie m.in. stwierdzono, że przy przekazaniu zasadnicze znaczenie powinny mieć wystarczające więzy, w szczególności rodzinne, gospodarcze i społeczne, które mogłyby świadczyć o integracji owej osoby ze społeczeństwem rzeczonoego państwa, tak że znajdowałaby się ona rzeczywiście w sytuacji porównywalnej do sytuacji obywatela krajowego; w podobnym duchu wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 6 października 2009 r. w sprawie C-123/08, D. Wolzenburg, ECLI:EU:C:2009:616, Zb. Orz. 2009, s. I-09621. Por. szerzej na ten temat M. Szwarz, *Zasada niedyskryminacji ze względu na obywatelstwo a odmowa wykonania ENA wydanego w celu odbycia kary (uwagi na tle art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584)*, Europejski Przegląd Sądowy 2013, nr 5, s. 11–18.

zostać skierowane do państwa, którego wprowadzie skazany jest obywatelem, ale w którym nie posiada stałego lub czasowego miejsca pobytu, lecz na podstawie prawomocnej decyzji będzie do niego wydalony po odbyciu kary lub zwolnieniu z zakładu karnego. W takim przypadku również nie jest wymagana zgoda skazanego na przekazanie (art. 611t § 5 pkt 2 k.p.k.).

Zgodnie z art. 611t § 3 pkt 3 k.p.k. wystąpienie o wykonanie kary pozbawienia wolności może zostać skierowane ponadto do państwa członkowskiego, z którym nie wiąże skazanego ani łącznik obywatelstwa, ani domicylu. Jest to jednak uzależnione od spełnienia dwóch warunków. Pierwszym jest zgoda właściwego sądu lub innego organu tego państwa, drugim zaś zgoda samego skazanego.

Problem powyższy miał swoje odbicie m.in. w sprawie II Kop 183/12, w której Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wydał w dniu 6 kwietnia 2013 r. postanowienie uwzględniające wniosek skazanego o przekazanie orzeczenia do wykonania za granicą. W konsekwencji, miało miejsce wystąpienie do Ministerstwa Sprawiedliwości Szwecji o wykonanie tam, orzeczonej w Polsce, kary pozbawienia wolności, na co uzyskano zgodę⁶².

W tego typu sprawach należy wnikliwie zbadać, czy wykonanie kary w innym państwie członkowskim pozwoli w większym stopniu zrealizować cele prewencji indywidualnej kary. Taka analiza miała miejsce w przedstawionej sprawie. Z uzasadnienia postanowienia o przekazaniu wynika, że sąd wziął pod uwagę różne czynniki łączące skazanego z państwem wykonania orzeczenia, t. ze Szwecją. Obok więzi rodzinnych, które wskazał sam skazany, tj. fakt przebywania tam żony i czworga małoletnich dzieci, ustalono, że ze Szwecją łączą go również więzi gospodarcze, gdyż ma zarejestrowaną tam działalność gospodarczą. W związku z powyższym wyrażono opinię, że są spełnione przesłanki do przyjęcia, iż cele wychowawcze i zapobiegawcze kary będą lepiej zrealizowane przez odbycie kary pozbawienia wolności przez skazanego na terenie Szwecji.

⁶² W sprawach przekazania, również w trybie decyzji ramowej, państwa członkowskie mogą wyznaczyć jako organ do komunikowania się organy centralne. Jak wynika z dotychczasowych deklaracji, takie sytuacje zdarzają się i jako organ właściwy np. Dania wskazała Ministerstwo Sprawiedliwości, Malta – Biuro Prokuratora Generalnego, a Finlandia – Criminal Sanctions Agency.

2.5.3. Brak szans na realizację celów wychowawczych i zapobiegawczych kary

Ścisły związek pomiędzy skazanym a państwem wykonania kary pozbawienia wolności wiąże się – jak już podnoszono – z rezultatem, jaki ma być osiągnięty w następstwie przekazania kary do wykonania do innego państwa członkowskiego. Mianowicie chodzi o lepszą realizację celów wychowawczych i zapobiegawczych kary, która to przesłanka stanowi warunek dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania zgodnie z art. 611t § 1 *in fine* k.p.k. Badając analizowaną przesłankę, sąd powinien zatem ustalić, że wykonanie kary w innym państwie członkowskim przyczyni się w większym stopniu do resocjalizacji skazanego, w szczególności, iż wpłynie pozytywnie na integrację skazanego w przyszłości ze społeczeństwem i przestrzeganie przez niego norm prawnych i społecznych. Przesłanka realizacji celu resocjalizacyjnego podlega ocenie wyłącznie przez państwo skazania. W przypadku gdy są to wnioski skierowane przez Polskę do państw członkowskich, takim uprawnionym organem jest sąd polski.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że implementacja przepisów decyzji ramowej 2009/909/WSiSW w tym zakresie może budzić zastrzeżenia i to z kilku powodów. Po pierwsze, w art. 611t k.p.k. warunkiem przekazania jest, aby pozwoliło ono „w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary”. Stwierdzenie to nie oddaje trafnie warunku określonego w art. 4 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, w świetle którego dla przekazania nie jest wystarczające przekonanie sądu o większym prawdopodobieństwie spełnienia tych celów, lecz raczej pewność co do tego⁶³. Ponadto w kodeksie postępowania karnego jest mowa o realizacji wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, podczas gdy w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW kładzie się nacisk nie tylko na rehabilitację społeczną (co pokrywa się częściowo z pojęciem realizacji celów wychowawczych), lecz w art. 4 ust. 5 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW akcentuje się też potrzebę dokonania oceny szans na skuteczną „reintegrację społeczną” skazanego, co nie znajduje odzwierciedlenia w polskich przepisach. Warto przy tym podkreślić, że o ile oddziaływania rehabilitacyjne (wychowawcze) mogą być prowadzone w każdych warunkach, o tyle gdy mowa o reintegracji społecznej, ma się zazwyczaj na myśli

⁶³ Ang. „authority is satisfied that the enforcement of the sentence by the executing State would serve the purpose of facilitating the social rehabilitation”.

powrót do konkretnego środowiska, do określonej wspólnoty. Pominięcie tego celu instytucji przekazania w polskich przepisach skutkowało – naszym zdaniem – nieuwzględnieniem w badanych sprawach rozpatrzenia przez sądy wszystkich celów instytucji przekazywania skazanych.

Z taką sytuacją mamy np. do czynienia w sprawie II Kop 66/14, w której Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 17 września 2012 r. orzekł o „nieuwzględnianiu wniosku o przekazanie”, gdyż nie dopatrzył się szans na to, aby w proponowanym państwie wykonania orzeczenia udało się „w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary”. Podstawę dla takiej oceny stanowiła analiza sytuacji prawnej skazanego, w szczególności jego aktualnej karty karnej oraz opinii środowiskowych zawartych w aktach spraw dotyczących poszczególnych wyroków łącznych. W konkluzji sąd uznał, że cele wychowawcze i zapobiegawcze kary wymagają, aby skazany odbył orzeczone wobec niego sankcje na terenie Polski. Sąd zauważył, że skazany jest osobą o negatywnej prognozie kryminologicznej, jest postrzegany jako roszczeniowy typ osobowości, sprawiający stałe problemy podczas wykonywania kary z powodu braku umiejętności przestrzegania wymogów dyscyplinarnych. Wprawdzie sąd dostrzegł, że ostatnio powoli postawa skazanego zaczęła się zmieniać na lepsze, to równocześnie jednak uznał, iż nie sposób pominąć faktu, że skazany uciekł z Polski w trakcie przerwy w odbywaniu poprzednich kar pozbawienia wolności, a dodatkowo będąc już pozbawiony wolności, dopuścił się kolejnego przestępstwa (ukrył akta sądowe przesłane mu do zapoznania w areszcie śledczym w Międzyrzeczu i przesłał je do osób obcych poza teren tej placówki penitencjarnej). Takie zachowanie, łącznie z jego uprzednią wielokrotną karalnością, świadczy o maksymalnym stopniu demoralizacji skazanego i stanowi o konieczności odbycia kary pozbawienia wolności w kraju, na szkodę której instytucji i obywateli popełniał przestępstwa. Równocześnie sąd zauważył, że skazany uzyskując możliwość odbywania reszty kary w Niemczech, uzyskałby znaczną poprawę swojej sytuacji – choćby w zakresie możliwości stałego kontaktu z najbliższą rodziną (tzn. żoną i dziećmi, bo rodzice nadal przebywają w Polsce). W konsekwencji byłby w sposób nieuzasadniony premiiowany za niewłaściwe zachowanie się. W konkluzji uzasadnienia w związku z tym stwierdzono, że „Sąd stoi na stanowisku, iż surowość, a także i uciążliwość odbywania orzeczonych kar pozbawienia wolności będzie stanowiła – bo dotąd nie

miało to miejsca – wystarczającą przestrożę dla skazanego i zobliguje go to do zaprzestania dotychczasowego, notorycznego łamania porządku prawnego. W tym zakresie dojdzie, zdaniem sądu, do zrealizowania tak wychowawczych, jak i zapobiegawczych celów kary”.

Z przedstawionych fragmentów uzasadnienia wynika, że sąd pominął całkowicie aspekt lepszej reintegracji społecznej skazanego, zaś utrudnienie mu kontaktów z żoną i dziećmi (do których, jak się wydaje, skazany dążył, nawet kosztem łamania przepisów dotyczących przerwy w wykonywaniu kary) potraktował jako dodatkowy, zasłużony przez niego element dolegliwości odbywanej kary pozbawienia wolności. W uzasadnieniu znalazło też odzwierciedlenie przekonanie sądu, że przekazanie skazanego do Niemiec, które ułatwiałoby mu utrzymywanie kontaktu z najbliższą rodziną i dawało szansę na lepszą reintegrację społeczną w przyszłości, stanowiłoby nieuzasadnione premiowanie niewłaściwego jego zachowania. Z logiką tego rozumowania sądu trudno w świetle omawianej decyzji ramowej się zgodzić.

Podobnie w sprawie IV Kop 41/14 Sąd Okręgowy w Lublinie wydał w dniu 4 marca 2014 r. postanowienie nieuwzględniające wniosku o przekazanie kary do wykonania. W sprawie tej cudzoziemiec został skazany za to, że w okresie od września 2002 r. do września 2003 r. na terenie przejścia granicznego w Świecku i Barwinku, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii⁶⁴ dokonał przywozu na terytorium Polski znacznej ilości środka odurzającego w postaci marihuany oraz tabletek ekstazy⁶⁵. Mając na uwadze charakter sprawy związany z przywozem na terytorium Polski znacznej ilości środków odurzających i tym samym popełnieniem przestępstwa przeciwko zdrowiu publicznemu obywateli Polski, w ocenie sądu względy prewencji zarówno generalnej, jak i indywidualnej przemawiają za zasadnością odbywania kary na terytorium Polski. Zdaniem sądu odbycie kary na terytorium Polski w większym stopniu pozwoli na zrealizowanie wychowawczych i zapobiegawczych celów kary wobec oskarżonego, który dopuszczając się czynu

⁶⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 224).

⁶⁵ Chodziło o kilkakrotny przywóz z Holandii marihuany w ilości około 105 kg oraz 15 000 tabletek ekstazy.

zabronionego, powinien zdawać sobie sprawę z negatywnych konsekwencji popełnienia czynów zabronionych, również w zakresie jego życia osobistego i rodzinnego. Brak przy tym przesłanek świadczących o tym, że odbywanie kary na terytorium Republiki Słowacji w większym stopniu przyczyniłoby się do wykształcenia u skazanego pożądanej społecznie postawy. Zdaniem sądu „przeniesienie wykonania kary pozbawienia wolności do innego państwa niż to, w którym ją orzeczono i w którym zostało popełnione przestępstwo, nie przyczyni się do wzmocnienia realizacji prewencyjnych celów kary”.

Brak zrealizowania w większym stopniu celów wychowawczych oraz zapobiegawczych kary, jako argument odmowy przekazania kary do wykonania w innym kraju, miał miejsce także w sprawie III Kop 6/15 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu.

W sprawie II Kop 24/12 Sąd Okręgowy w Ostrołęce wydał w dniu 19 października 2012 r. postanowienie w przedmiocie nieuwzględniania wniosku o przekazanie wykonania kary. Był to drugi wniosek skazanego o przekazanie. Swoją decyzję sąd uzasadnił następująco: „Od wydania orzeczenia w sprawie II Kop 14/12 nie wystąpiły żadne okoliczności, które spowodowałyby zmianę stanowiska sądu w tym zakresie. Zatem podniesione tam uwagi zachowują swoją aktualność odnośnie do wniosku skazanego z dnia 5 września 2012 r. Z całą pewnością taką okolicznością nie jest wydanie wobec skazanego wyroku łącznego, gdyż jego sytuacja nie uległa zasadniczej zmianie. W ocenie sądu cele wykonania kary, o jakich mowa w art. 611t § 1 k.p.k., zostaną osiągnięte w wypadku wykonania kary na terytorium Polski. Skazany ma tylko obywatelstwo polskie. Na terenie Szwecji przebywał krótki okres, ukrywając się przed polskimi organami ścigania. Sąd zdaje sobie sprawę z trudności, jakie mogą spotkać osoby najbliższe dla oskarżonego (konkubinę i dzieci) w związku z odwiedzinami skazanego w zakładzie karnym na terenie Polski, jednakże taką sytuację wywołał sam skazany popełniając kolejne przestępstwa. Musiał się więc liczyć z konsekwencjami jakie mogą go spotkać w przyszłości”.

Analizując te sprawy, nasuwa się refleksja, że sądy traktują utrudnienie kontaktów z osobami bliskimi, wynikające z faktu odbywania przez skazanego kary w innym kraju niż przebywa jego rodzina, jako wkomponowany immanentnie w karę pozbawienia wolności element punityny i odstraszący. Brak w polskich przepisach

wymogu rozważenie przez sąd szans na reintegrację społeczną skazanego po odbyciu kary powoduje, że ten element rehabilitacyjny w ogóle nie jest rozważany. W ten sposób dochodzi do kontrowersyjnego rozumienia celów odbywania kary pozbawienia wolności, w przypadku której jako dodatkowy element dolegliwości traktuje się warunki, w jakich jest ona wykonywana. Przejaskrawiając sprawę, idąc tym tropem myślenia, można by twierdzić, że głodzenie więźniów lub inne nieludzkie ich traktowanie stanowi legitymowany sposób odstraszenia od powrotu do przestępstwa. W związku z zaistniałym stanem prawnym należałoby się zastanowić nad inną redakcją przepisów kodeksu postępowania karnego w tym względzie.

Argumentacja sądu odmawiającego przekazania orzeczenia do wykonania wydaje się być bardziej przekonująca w kolejnej sprawie – III Kop 239/13, w której Sąd Okręgowy w Poznaniu „uznał, że przekazanie do Królestwa Niderlandów łącznej kary 3 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 września 2013 r. w sprawie III K 67/13 jest niecelowe, a wręcz odbyłoby się ze szkodą dla polskiego wymiaru sprawiedliwości”. Dalej sąd wywodził: „Należy bowiem pamiętać, że poza koniecznością wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wskazanym wyrokiem, skazany jest również oskarżony o przestępstwo z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kodeksu karnego (dalej <<k.k.>>) w zw. z art. 56 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach pod sygn. akt III K 371/12. Przekazanie kary do wykonania w Królestwie Niderlandów z oczywistych względów uniemożliwiłoby prowadzenie tego postępowania karnego. Ponadto, na skazanym ciąży również zastępcza kara 100 dni pozbawienia wolności orzeczone postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 maja 2014 r. w sprawie III Ko 357/14 w zamian za niewykonanie kary grzywny w liczbie 200 stawek dziennych po 200 zł każda stawka, wymierzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie III K 67/13. Kara łączna 3 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie III K 67/13 nie jest zatem jedyną karą, jaką ma wykonać skazany na terenie Polski. Uwzględnienie wniosku skazanego i przekazanie orzeczenia do wykonania w Królestwie Niderlandów nie tylko nie służyłoby zrealizowaniu w większym stopniu wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, ale

doprowadziłoby wręcz do uniknięcia odpowiedzialności za inne przestępstwa, za których popełnienie doszło do skazania oskarżonego na terenie Polski, jak również uniknięcia kary zastępczej orzeczonej za niewykonanie grzywny. Z tych względów jego wniosek nie zasługuje na uwzględnienie”.

W sprawie tej sąd poruszył również wątek kontaktów z rodziną. Dostrzegając potrzebę odniesienia się do argumentów skazanego, które miałyby przekonywać o zasadności przekazania kary do Królestwa Niderlandów, sąd stwierdził, że w zasadzie każde pozbawienie wolności, bez względu na miejsce wykonywania kary, w jakimś stopniu wpływa na funkcjonowanie rodziny oraz na więzi między jej członkami. Jednocześnie podkreślił, że to sam skazany doprowadził swoim zachowaniem do tej sytuacji i popełniając przestępstwa, powinien być mieć na uwadze także ten skutek swoich działań. Obecnie musi więc ponieść wszelkie wynikające z tego konsekwencje. Odnosząc się natomiast do porównania warunków w polskich i w holenderskich zakładach karnych, sąd zwrócił uwagę na fakt, że Polska, jak każde inne państwo członkowskie, zapewnia osadzonym podstawowe warunki bytowe, jak również gwarantuje wykonywanie kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem ich godności. „Wyższy standard zakładów karnych w Królestwie Niderlandów nie może zaś stać się czynnikiem decydującym o miejscu wykonywania kary, gdyż w ten sposób kara traciłaby swoją istotę, zmierzając przede wszystkim do zapewnienia skazanym warunków jak najbardziej komfortowych”.

Kwestia, na kim spoczywa obowiązek udowodnienia, że przekazanie wyroku do wykonania w innym państwie w większym stopniu spełni resocjalizacyjne i prewencyjne cele kary, pojawiła się w sprawie III Kop 7/15. Rozpoznający tę sprawę Sąd Okręgowy w Bydgoszczy nie uwzględnił wniosku sądu państwa wykonania kary, czyli sądu niemieckiego, stwierdzając m.in. w uzasadnieniu, że „wnioskodawca poza lakonicznym stwierdzeniem, że wykonanie reszty kary pozbawienia wolności na terenie Niemiec leży w interesie skazanego, nie wykazał, dlaczego faktycznie pozwoliłoby to na zrealizowanie w większym stopniu wychowawczych i zapobiegawczych celów kary. Istotnym przy tym jest, iż badając przeszłość skazanego, sąd doszedł do wniosku, że ze względu na zmianę jego sposobu życia niezbędnym jest szczegółowe uzasadnienie przesłanek wskazanych w cytowanym przepisie, aby uznać, że zachodzi ten szczególny wyjątek od reguły, iż skazany

winien odbywać karę w państwie miejsca wydania wyroku. Ponadto nie określono, na jakiej podstawie ustalono, iż skazany zbiegł na terytorium Niemiec, aby uniknąć odbycia kary, tym bardziej, że w aktach sprawy znajduje się dokumentacja potwierdzająca, że skazany utrzymywał kontakt z sądem i dążył do uzyskania odroczenia wykonania kary ze względu na swą sytuację osobistą. Wszystkie te informacje powinny zostać zawarte we wniosku, aby można było zweryfikować także kwestię potrzeby załączenia zgody skazanego na wystąpienie ze stosownym wnioskiem”.

Na tle omawianej sprawy nasuwa się refleksja, czy prawidłowa była decyzja Sądu Okręgowego o nieuwzględnieniu wniosku sądu niemieckiego o przekazanie orzeczenia do wykonania w Niemczech. Czy też Sąd Okręgowy nie powinien przed podjęciem takiej decyzji zwrócić się do sądu niemieckiego o uzupełnienie brakujących informacji np. co do tego, czy rzeczywiście skazany zbiegł na terytorium Niemiec, co skutkowałoby brakiem wymogu uzyskania zgody skazanego na przekazanie orzeczenia do wykonania. Być może mógłby również poczynić w tym zakresie własne ustalenia. Skoro bowiem właściwy Sąd Okręgowy może w świetle art. 611t § 1 k.p.k. z własnej inicjatywy wystąpić o wykonanie kary za granicą, to tym bardziej powinien móc czynić własne ustalenia w sytuacji, gdy o przekazanie zwraca się do niego sąd miejsca wykonania orzeczenia lub sam skazany. W każdym razie wydaje się, że w badanej sprawie decyzja Sądu Okręgowego o nieuwzględnieniu wniosku sądu niemieckiego, wobec ujawnionych w uzasadnieniu postanowienia wątpliwości, była przedwczesna.

Na aprobatę natomiast zasługuje decyzja w sprawie III Kop 137/14, w której Sąd Okręgowy we Wrocławiu w dniu 22 września 2014 r. postanowił o nieuwzględniania wniosku Sądu Rejonowego o przekazanie z Polski kary pozbawienia wolności do wykonania do innego państwa członkowskiego. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia opierał swój wniosek na tym, że skazany odbywał wieloletnią karę pozbawienia wolności w Rumunii. Tymczasem strona rumuńska mając na uwadze inicjatywę samego skazanego, zwróciła się o przejęcie tej kary do wykonania w Polsce. Postanowieniem z dnia 8 września 2014 r., sygn. akt III Kop 91/14, Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział III Karny na podstawie art. 611tg § 1, art. 611th § 1, art. 611ti § 1 oraz art. 611tk k.p.k. *a contrario* orzekł o wykonaniu w Polsce kary

5 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec obywatela polskiego prawomocnym wyrokiem Sądu Powiatowego w Dolj z dnia 21 stycznia 2013 r., zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Craiova z dnia 12 kwietnia 2013 r., za czyn z art. 3 ust. 1 rumuńskiej ustawy nr 143/2000 w sprawie zwalczania nielegalnego handlu i nadużywania narkotyków, i dokonał przekształcenia kwalifikacji prawnej tego orzeczenia. W związku z tym Sąd Okręgowy słusznie stwierdził, że „W tym stanie rzeczy, zważywszy, że skazany niebawem zostanie przekazany do Polski, żadne względy wychowawcze i zapobiegawcze nie przemawiają za tym, by karę orzeczoną wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia z 12 listopada 2012 r. odbywał w Rumunii”.

Na akceptację zasługuje również postanowienie w przedmiocie nieuwzględniania dopuszczalności przekazania kary pozbawienia wolności z Polski do innego państwa członkowskiego wydane w sprawie II Kop 59/12 przez Sąd Okręgowy w Zamościu w dniu 29 października 2012 r. Zdaniem sądu „w realiach niniejszej sprawy wykonanie orzeczonej wobec skazanej przez polski sąd kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim nie zwiększy szans na realizację wobec niej wychowawczych i zapobiegawczych celów tej kary. Z wniosku skazanej nie wynika, by w Wielkiej Brytanii założyła rodzinę lub ktoś z członków jej rodziny mieszkających na stałe w Polsce wraz z nią w tym kraju tam przebywał. Przypisane skazanej przestępstwo, bulwersujące opinię publiczną i nacechowane znacznym stopniem społecznej szkodliwości zostało popełnione przez nią w Polsce, a zatem wykonanie kary w Polsce pozwoli w większym stopniu oddziaływać na nią w aspekcie zapobiegawczych i wychowawczych celów kary. Skazana nie posiada obywatelstwa brytyjskiego. Należy mieć też na uwadze, że orzeczona wobec skazanej kara pozbawienia wolności jest karą krótkoterminową, odbytą przez nią już w wymiarze ponad 3 miesiące, a zatem zgodnie z treścią art. 78 § 1 k.k. w niedługim czasie nabędzie ona uprawnienia do wystąpienia o warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty tej kary”.

Wobec zróżnicowanych ocen decyzji podejmowanych przez polskie sądy w przedmiocie celowości przekazywania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności do wykonania w innym państwie członkowskim, niespełniającym kryterium domicylu lub obywatelstwa, należy postulować implementację przepisu art. 4 ust. 6

decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Przepis ten nakłada na wszystkie państwa członkowskie obowiązek przyjęcia specjalnych środków, które stanowiłyby wskazówkę dla właściwych organów sądowych przy podejmowaniu przez nie decyzji w sprawie przekazania lub odmowy przekazania orzeczenia do wykonania do takiego państwa członkowskiego, zwłaszcza biorąc pod uwagę zasadniczy cel przekazania, jakim jest ułatwienie społecznej rehabilitacji skazanego.

2.5.4. Niespełnienie wymogu podwójnej karalności (przestępności czynu)

Możliwość przekazania orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim może być uzależniona od spełnienia warunku podwójnej karalności. Warunek ten oznacza, że czyn, za który została orzeczona kara pozbawienia wolności, stanowi również przestępstwo w państwie członkowskim, w którym kara ta ma być wykonana. O braku spełnienia tego warunku, jako obligatoryjnej podstawie odmowy przekazania kary do wykonania, w polskich przepisach jest tylko mowa w art. 611tk § 1 k.p.k., dotyczącym sytuacji, gdy inne państwo członkowskie zwraca się do Polski o wykonanie orzeczenia. Nie wspomina się o tym natomiast w kontekście sytuacji, gdy to polski organ sądowy podejmuje decyzję o przekazaniu orzeczenia polskiego sądu do wykonania za granicą.

W świetle decyzji ramowej 2008/909/WSiSW niespełnienie warunku podwójnej karalności może stanowić podstawę odmowy uznania orzeczenia (art. 9 ust. 1 lit. d). W związku z tym, że wspomniana decyzja ramowa zawiera jedną regulację podstaw odmowy uznania orzeczenia, jej przepisy dotyczące wymogu podwójnej karalności mają zastosowanie również w przypadku, gdy to polskie organy sądowe podejmują decyzję o przekazaniu orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim. Jak już wspomniano w rozdziale III, Polska złożyła zastrzeżenia do art. 7 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, który wymienia 32 kategorie czynów, w odniesieniu do których nie przeprowadza się weryfikacji spełnienia warunku podwójnej karalności. W efekcie, w każdym przypadku badania dopuszczalności przekazania należy sprawdzić, czy będzie spełniony ten warunek.

W badanych sprawach sądy z reguły stosowały się do tego wymogu, wykazując przy tym własną inicjatywę przy ustalaniu spełnienia tego warunku. Przykładem może być

postanowienie z dnia 8 kwietnia 2013 r. wydane przez Sąd Okręgowy w Katowicach, sygn. akt XXI Kop 25/12, w którym odmówiono przekazania kary do wykonania do Republiki Litewskiej z powodu niespełnienia warunku podwójnej karalności. W tej sprawie skazany został uznany za winnego tego, że w dniu 15 kwietnia 2008 r. w miejscowości P. kierował samochodem ciężarowym marki Renault Premium wraz z naczepą Mark Wielton, znajdując się w stanie nietrzeźwości (1,27 i 1,23 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu). Sąd ustalił, że w przesłanej w dniu 15 lutego 2013 r. informacji z Litewskiego Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, iż czyn z art. 178a § 1 k.k. przypisany skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w Pszczynie z dnia 17 kwietnia 2008 r. nie stanowi przestępstwa w rozumieniu Kodeksu Karnego Republiki Litwy. „W ocenie sądu nie zostały więc spełnione przesłanki warunkujące możliwość przekazania do wykonania na terytorium Litwy orzeczonej kary 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności”.

2.5.5. Wniosek przedwczesny

O tym, że wniosek jest przedwczesny, można mówić w trojakim znaczeniu.

Po pierwsze, w sytuacji, gdy chodzi o wykonanie kary w państwie członkowskim, w którym nie dokonano jeszcze implementacji decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w sprawie II Kop 14/13, w której Sąd Okręgowy w Ostrołęce w postanowieniu z dnia 14 listopada 2013 r. nie uwzględnił wniosku o przekazanie ze względu na fakt, iż Szwecja, gdzie miałyby być wykonywana orzeczona w Polsce kara pozbawienia wolności, nie wprowadziła jeszcze do swojego porządku prawnego postanowień decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Po drugie, o wniosku przedwczesnym można mówić w przypadku, gdy nie doszło jeszcze do uprawomocnienia się orzeczeń dotyczących innych kwestii wypadkowych. Z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w sprawie II Kop 40/13, w której Sąd Okręgowy w Zamościu wydał w dniu 17 września 2013 r. postanowienie w przedmiocie niedopuszczalności przekazania kary pozbawienia wolności do wykonania z Polski do innego państwa członkowskiego, gdyż wniosek w tej sprawie został złożony przedwcześnie.

W uzasadnieniu sąd ten stwierdził, że z nadesłanych przez stronę brytyjską informacji oraz orzeczeń Sądu Okręgowego w Westminsterze wynika, że w dniu 8 maja 2013 r. sąd ten zarządził przekazanie (ekstradycję) skazanego z Wielkiej Brytanii do Polski w wykonaniu ENA wydanego przez Sąd Okręgowy w Zamościu. Od orzeczenia tego skazany wniósł apelację, w związku z czym do przekazania nie doszło. Do chwili obecnej brak informacji odnośnie do orzeczenia brytyjskiego sądu odwoławczego w kwestii przekazania skazanego do Polski. Nie ulega wątpliwości, że uregulowana w rozdziale 66f k.p.k. procedura wystąpienia z wnioskiem o wykonanie orzeczonej prawomocnie w Polsce kary pozbawienia wolności do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego jest decyzją podejmowaną na etapie postępowania wykonawczego. Brak prawomocnej decyzji brytyjskiego organu sądowego w kwestii przekazania skazanego do Polski stoi na przeszkodzie podejmowaniu jakichkolwiek decyzji dotyczących wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec niego za przestępstwo, w związku z którym Sąd Okręgowy w Zamościu wydał ENA.

Po trzecie, o przedwczesności wniosku można mówić w sytuacji, gdy wobec tego samego oskarżonego toczą się dodatkowo postępowania karne w sprawach innych popełnionych przez niego przestępstw. Przykładowo, w sprawie III Kop 142/12 Sąd Okręgowy w Świdnicy wydał w dniu 17 stycznia 2013 r. postanowienie w przedmiocie odmowy wystąpienia do Francji o wykonanie kary ze względu na fakt, że wniosek został złożony przedwcześnie. Okazało się bowiem, że w tamtejszym sądzie toczyły się równolegle wobec tego skazanego dwie inne sprawy, co uniemożliwiło rozpoczęcie procedury przekazania.

Praktyka sądów natomiast w zakresie orzekania odmowy przekazania na podstawie art. 611t § 1 k.p.k. kary pozbawienia wolności do innych państw członkowskich ze względu na brak prawomocnego orzeczenia o karze pozbawienia wolności, stanowiącego przedmiot przekazania, była prawidłowa. W badanych sprawach sądy zawsze badały prawomocność orzeczeń i w przypadkach, gdy uprawomocnienie się orzeczenia jeszcze nie nastąpiło, nie uwzględniały wniosków.

2.5.6. Tryb podejmowania decyzji w przedmiocie wystąpienia o przekazanie

Zgodnie z art. 611t § 1 k.p.k. właściwy do wystąpienia o wykonanie kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim jest sąd okręgowy, w którego okręgu wydano orzeczenie zawierające rozstrzygnięcie o karze pozbawienia wolności. Zgodnie z treścią tego przepisu sąd okręgowy może wystąpić o wykonanie orzeczenia.

Z przepisu art. 611t § 2 k.p.k. wynika, że takie wystąpienie może mieć miejsce zarówno z inicjatywy własnej sądu okręgowego, jak też na wniosek skazanego lub właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia.

W niektórych z badanych spraw zdarzało się, że z wnioskiem takim występował sąd, który wydał orzeczenie skazujące. Biorąc pod uwagę fakt, że w myśl art. 2 kodeksu karnego wykonawczego⁶⁶ organami postępowania wykonawczego są zarówno sąd I instancji, który wydał wyrok, jak też sąd penitencjarny (którym zgodnie z art. 3 § 2 k.k.w. jest sąd okręgowy), można się zastanawiać, dlaczego w przepisie tym nie przewidziano, aby z wnioskiem o przekazanie mógł występować do sądu okręgowego również sąd rejonowy, który wydał orzeczenie.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że wprawdzie takiej sytuacji nie przewiduje się wprost w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, w której art. 4 ust. 5 stanowi, że z inicjatywą przekazania może wyjść państwo wykonania orzeczenia lub sam skazany, niemniej jednak decyzja ramowa nie określa też, który organ sądowy państwa wydania orzeczenia jest właściwy do występowania o przekazanie. Można więc uznać, że przyjęciu takiego rozwiązania jej treść nie stoi na przeszkodzie. Należy też przyjąć, że uprawniony do wystąpienia z wnioskiem jest także inny organ uczestniczący w czynnościach zmierzających do wykonania kary pozbawienia wolności, np. prokurator lub kurator sądowy.

Warto natomiast zwrócić uwagę, że w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW podkreśla się, że wspomniane wnioski nie powodują po stronie państwa wydania orzeczenia

⁶⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.), dalej „k.k.w.”.

obowiązku wystąpienia o wykonanie kary w innym państwie członkowskim, nawet gdy wnioskującym jest państwo wykonania orzeczenia.

Użycie w przepisie art. 611t k.p.k. orzeczenia „może”⁶⁷ oznacza, że takie wystąpienie ma zawsze charakter fakultatywny. Decyzja jednak sądu okręgowego w przedmiocie wystąpienia o wykonanie kary w innym państwie członkowskim nie powinna być arbitralna. Dlatego też chociaż na odmowę wystąpienia (nawet gdy sprawa była rozpatrywana na wniosek) nie przysługuje w myśl przepisu art. 611tb k.p.k. zażalenie, niemniej odmowa powinna być przez ten sąd uzasadniona, tak aby umożliwić skazanemu lub sądowi wnioskującemu zrozumienie jej przyczyn.

W badanych sprawach sądy z reguły uzasadniały odmowę wystąpienia z wnioskiem. Przykładowo, Sąd Okręgowy w Katowicach w uzasadnieniu postanowienia o pozostawieniu sprawy V Kop 35/13 bez dalszego biegu, podkreślił fakultatywny charakter art. 611t § 1 k.p.k., uzasadniając równocześnie swoją decyzję odmowną tym, że skazany nie ma stałego miejsca zameldowania w Wielkiej Brytanii, gdzie chciał odbywać karę pozbawienia wolności. Podniósł równocześnie argument krótkiego czasu pozostałej do odbycia kary (tylko 4 miesiące i 28 dni pozbawienia wolności).

Podobnie, w sprawie V Kop 35/14 Sąd Okręgowy w Katowicach wydając postanowienie z dnia 29 września 2014 r. o nieuwzględnieniu wniosku Sądu Rejonowego w Bytomiu w sprawie przekazania do wykonania kary pozbawienia wolności na Węgrzech, w uzasadnieniu podniósł, że co prawda skazany ma obywatelstwo węgierskie i miejsce zameldowania na terytorium Republiki Węgierskiej, jednakże brak jakichkolwiek informacji, czy rzeczywiście tam znajduje się jego aktualne miejsce pobytu. W związku z tym nie został spełniony łączny warunek przewidziany w art. 611t § 5 pkt 1 k.p.k., aby państwem wykonania orzeczenia było to państwo, którego skazany jest obywatelem i jednocześnie, w którym ma miejsce stałego lub czasowego pobytu.

Na marginesie tego orzeczenia warto zwrócić uwagę, że w sprawie tej z wnioskiem o wykonanie orzeczenia wystąpił sąd rejonowy, który wydał orzeczenie skazujące.

⁶⁷ Jak również w art. 4 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW określenia „*may be forward*”.

W sprawie III Kop 6/14 wydano w dniu 27 czerwca 2014 r. postanowienie w przedmiocie niewystępowania do właściwego organu Republiki Rumunii o przejęcie do wykonania pozostałej do odbycia części kary 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem z dnia 22 października 2013 r. (sygn. akt III K 364/12) wydanym przez Sąd Okręgowy w Krakowie (Wydział III Karny). W uzasadnieniu tego postanowienia powody takiej decyzji wyjaśniono w następujący sposób: „Jak wynika z pisemnej informacji z jednostki penitencjarnej skazany opuszczając ją nie podał stałego, ani też czasowego miejsca pobytu. W związku z powyższym brak jest podstaw, aby przyjąć, że skazany przebywa obecnie w państwie swojego obywatelstwa, a tym samym nie są spełnione przesłanki do wystąpienia do strony rumuńskiej o przejęcie kary do wykonania”.

2.6. Realizacja innych przepisów dotyczących przekazania kary pozbawienia wolności do wykonania

Zgodnie z art. 611t § 1 k.p.k. sąd okręgowy, w którego okręgu wydano orzeczenie, występuje o wykonanie orzeczenia do właściwego sądu lub innego organu innego państwa członkowskiego.

W przepisie tym podkreśla się, że wystąpienie polskiego sądu jest przesyłane bezpośrednio właściwemu sądowi lub organowi państwa wykonania orzeczenia. Sąd jest zobligowany przesać odpis orzeczenia i odpis zaświadczenia również polskiemu Ministrowi Sprawiedliwości (art. 611t § 6 k.p.k.).

Warunki te były spełnione w badanych sprawach. W aktach znajdowały się dokumenty poświadczające fakt przesyłania takich dokumentów do odpowiednich jednostek.

W ramach procedury przekazania istnieje możliwość uzyskiwania informacji o prawie poszczególnych państw. Przepis art. 611tc k.p.k. reguluje tryb zasięgnięcia informacji o obowiązujących w prawie państwa wykonania orzeczenia unormowaniach dotyczących warunkowego zwolnienia oraz konsekwencji skorzystania z dobrodziejstwa tej instytucji. W literaturze zwraca się uwagę, że polskie przepisy niewłaściwie mówią o fakultatywności zasięgnięcia takiej informacji, używając

określenia „sąd może”⁶⁸. Zarzut ten nie wydaje się być słuszny. Wprawdzie należy podzielić pogląd, że warunkowe przedterminowe zwolnienie jest integralną częścią kary pozbawienia wolności, dlatego też warunkiem w pełni poinformowanej decyzji sądu okręgowego o celowości odbycia kary w innym państwie członkowskim powinno być posiadanie informacji co do zasad stosowania tej instytucji w państwie wykonania orzeczenia, niemniej jednak fakultatywność przewidziana w tym przepisie powinna być rozumiana jako obowiązek zasięgnięcia takiej informacji w sytuacji, gdy organ sądowy państwa wydania orzeczenia nie wie, jakie są warunki przedterminowego zwolnienia w państwie wykonania albo ma wątpliwości co do ich rozumienia. Nie ma natomiast obowiązku zasięgnięcia informacji, gdy sytuacja pod tym względem jest całkowicie jasna. Należy równocześnie zgodzić się z poglądem, że organ procesowy ma obowiązek poinformowania osoby skazanej o jej sytuacji prawnej w razie wydania, z uwzględnieniem warunków przedterminowego zwolnienia państwie wykonania orzeczenia. Ten obowiązek ma zwłaszcza fundamentalne znaczenie w przypadku, gdy przekazanie zależy od udzielenia przez osobę skazaną zgody, która powinna spełniać wszystkie warunki świadomego i w pełni dobrowolnego oświadczenia woli.

W podobny sposób interpretowana jest możliwość zwrócenia się o informację w art. 17 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW⁶⁹. Z przepisu art. 611tc § 1 k.p.k. wynika ponadto, że po uzyskaniu informacji o treści prawa obcego sąd może odstąpić od zamiaru wystąpienia do innego państwa członkowskiego z wnioskiem o uznanie orzeczenia i wykonanie kary pozbawienia wolności. Jeśli taki wniosek został już skierowany, sąd po uzyskaniu informacji prawnej może go również cofnąć.

Warto podkreślić, że w omawianym przepisie jako alternatywę przewiduje się możliwość zwrócenia się do państwa wykonania orzeczenia z postulatem, aby w danej sprawie w zakresie stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia miało zastosowanie prawo polskie.

⁶⁸ A. Sakowicz [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. A. Sakowicz, Warszawa 2014, komentarz do art. 611tc k.p.k.

⁶⁹ W przepisie tym obowiązek powiadomienia państwa wykonującego o obowiązujących przepisach dotyczących przedterminowego lub warunkowego zwolnienia uzależnia się od żądania państwa wydania (art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW) (ang. „*shall upon request inform*”), co oznacza, że dopiero żądanie powoduje taki obowiązek.

Przepis ten jest dalej idący niż przewidziana w art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW możliwość poczynienia uzgodnień co do stosowania prawa państwa wydającego orzeczenie. W świetle wskazanego przepisu decyzji ramowej 2008/909/WSiSW mówi się o możliwości wzięcia pod uwagę (ang. „*may take into account*”) zastosowania przepisów prawnych państwa wydania orzeczenia, z ograniczeniem się do kwestii obowiązujących w tym państwie, okresów odbycia kary pozbawienia wolności wymaganych do przedterminowego zwolnienia⁷⁰. Sformułowanie przepisu art. 611tc § 1 k.p.k. wydaje się być znacznie szersze i to w dwóch aspektach. Po pierwsze, gdyż mowa tam jest o stosowaniu (a nie wzięciu pod uwagę) przepisów prawa polskiego. Po drugie, stosowanie to dotyczy „decyzji o warunkowym zwolnieniu”. Wiadomo jednak, że w podjęciu takiej decyzji istotne znaczenie ma nie tylko wymagany okres odbycia kary pozbawienia wolności, lecz również inne przepisy regulujące warunki zastosowania tej instytucji (np. wyłączenia, ograniczenia lub zaostrzenia) związane z faktem uprzedniej karalności, czy też unormowania dotyczące obowiązków próby, czasu jej trwania, nadzoru, zasady postępowania w razie naruszenia warunków przedterminowego zwolnienia itp.

Redakcja art. 611tc § 1 k.p.k. wydaje się sugerować możliwość zastrzeżenia, że stosowanie prawa polskiego będzie miało miejsce we wszystkich tych przypadkach, a więc w znacznie szerszym zakresie niż przewiduje to decyzja ramowa 2008/909/WSiSW, co ze względu na mogące wyniknąć stąd utrudnienia dla sądu wykonującego orzeczenie nie wydaje się być wyjściem praktycznym.

Z tego względu celowa jest interpretacja tego przepisu zgodnie z duchem decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Oznacza to, że w przypadku osiągnięcia porozumienia co do stosowania prawa polskiego nadal obowiązuje ogólna zasada, iż przy wykonywaniu kary pozbawienia wolności mają zastosowanie przepisy obowiązujące w państwie wykonania i dotyczy to również warunków przedterminowego zwolnienia, z wyjątkiem okresu odbycia kary pozbawienia wolności wymaganego dla zastosowania tej instytucji.

⁷⁰ W przepisie tym jest mowa o przepisach, zgodnie z którymi dana osoba ma prawo do przedterminowego lub warunkowego zwolnienia w określonym momencie czasowym (ang. „*at a specified point in time*”).

Jednakże *de lege lata* należy uznać, że art. 611tc k.p.k. nie stanowi prawidłowej implementacji art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

W przepisie art. 611tc k.p.k. przewiduje się, że warunkiem możliwości stosowania prawa polskiego jest osiągnięcie w tej kwestii porozumienia organów sądowych obu państw. Brak takiego porozumienia oznacza, że wniosek nie będzie przekazany lub, gdy to już nastąpiło, zostanie cofnięty.

Warto podkreślić, że w każdym przypadku cofnięcie wystąpienia jest możliwe również po wydaniu decyzji o wykonaniu orzeczenia, ale tylko do momentu rozpoczęcia wykonywania kary w państwie przekazania (art. 611tc § 2 k.p.k.).

Ustawodawca w żaden sposób nie rozstrzygnął o tym, czym powinien kierować się sąd okręgowy, decydując o rezygnacji z przekazania orzeczenia do wykonania do innego państwa członkowskiego, jak też o podjęciu negocjacji w sprawie możliwości stosowania prawa polskiego.

W szczególności powstają wątpliwości co do tego, czy zgłaszanie takiego zastrzeżenia dotyczącego stosowania prawa polskiego powinno stanowić realizację bardziej generalnej linii polityki kryminalnej, czy też wynikać z okoliczności konkretnej sprawy. W szczególności, czy chodzi o to, że zawsze należy dążyć do ubiegania się o stosowanie prawa polskiego, gdy jest ono korzystniejsze dla sprawcy, czy też decyzja o ewentualnym stosowaniu prawa polskiego w odniesieniu do okresu odbycia kary pozbawienia wolności wymaganego do ubiegania się o przedterminowe zwolnienie powinna być podyktowana indywidualnymi względami resocjalizacyjnymi.

Warto dodać, że dla wyjaśnienia tej kwestii nie jest pomocny przepis art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW⁷¹.

Należy zwrócić uwagę, że pomimo przekazania orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim możliwe jest w dalszym ciągu stosowanie prawa polskiego,

⁷¹ W przepisie tym używa się sformułowania „państwa członkowskie mogą postanowić, że decyzje w sprawie przedterminowego lub warunkowego zwolnienia mogą również uwzględniać te przepisy prawa krajowego wskazane przez państwo wydające, zgodnie z którymi dana osoba ma prawo do przedterminowego lub warunkowego zwolnienia w określonym momencie” (ang. „Member States may provide that any decision on early or conditional release may take account of those provisions of national law, indicated by the issuing State, under which the person is entitled to early or conditional release at a specified point in time”).

np. dotyczącego nadzwyczajnych środków zaskarżenia takich jak kasacja lub wznowienie postępowania⁷².

W badanych sprawach nie wystąpiła sytuacja, aby zwracano się do państwa wykonania orzeczenia z wnioskiem o nadesłanie informacji na temat obowiązującego prawa w zakresie przedterminowego zwolnienia.

Obowiązki informacyjne państw uczestniczących w uznawaniu orzeczeń do tego jednak się nie ograniczają. Bardzo często, przed podjęciem decyzji o ewentualnym przekazaniu orzeczenia do wykonania, występuje potrzeba uzyskania innych informacji. Spotkano się z tym w badanych sprawach.

W sprawie III Kop 104/13 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zwrócono się do organu niemieckiego o wyrażenie zgody na przekazanie do wykonania na terytorium Niemiec orzeczonej w Polsce wobec skazanego kary pozbawienia wolności (postanowienie z dnia 26 września 2013 r.). Z akt sprawy wynikało, że w chwili orzekania sąd polski był w posiadaniu informacji, iż również w Niemczech doszło do wydania wobec tej samej osoby wyroków skazujących. W związku z tym wystąpienie zostało poprzedzone wydaniem w dniu 10 września 2013 r. postanowienia o odroczeniu postępowania w związku z koniecznością:

- uzyskania dodatkowych informacji, w jakiej sprawie skazany odbywa karę pozbawienia wolności,
- uzyskania dodatkowych informacji, w jakich sprawach skazany ma jeszcze do odbycia karę pozbawienia wolności,
- nadesłanie akt tych spraw,
- ustalenia za pomocą ESS właściwego organu państwa niemieckiego do wyrażenia zgody na przekazanie do wykonania orzeczonej na terenie Polski kary pozbawienia wolności wobec obywatela polskiego na stałe zamieszkującego na terenie Niemiec.

⁷² por. S.R. Buczma [w:] *Metodyka pracy w sprawach karnym ze stosunków międzynarodowych*, red. J. Gemra, Warszawa 2013, s. 92, www.kssip.gov.pl/kssip/sites/default/files/068fb43699bf48acc340057c76333f16.pdf (dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

Powyższy przykład jest jednym z przypadków, w którym sąd polski wystąpił o dodatkowe informacje.

2.7. Zasady i przebieg postępowania w przedmiocie uznawania

Jak już wspomniano, z inicjatywą wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej przez sąd polski kary pozbawienia wolności może wystąpić sąd rejonowy, który karę tę orzekł, a także sam skazany. Postępowanie może też być zainicjowane *ex officio* przez sąd okręgowy właściwy z uwagi na miejsce wydania orzeczenia. Z takim wnioskiem może również wystąpić organ sądowy państwa, w którym kara miałaby być wykonywana.

Z przepisu art. 611tb k.p.k. wynika, że sprawę wystąpienia do właściwego organu sądowego państwa wykonania orzeczenia sąd okręgowy rozpoznaje na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, skazany, jeśli przybywa w kraju, a w razie gdy się nie stawi – jego obrońca. Jak już wspomniano, przepis ten dodatkowo stanowi, że na postanowienie sądu w tym przedmiocie zażalenie nie przysługuje, niezależnie od tego, kto był inicjatorem tego postępowania. Jeśli skazany przebywa na terytorium RP, obowiązkiem sądu jest umożliwienie mu zajęcia stanowiska ustnie lub pisemnie w przedmiocie wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie kary. Oświadczenie to nie jest wiążące dla sądu, jednakże przy podejmowaniu decyzji powinien wziąć jego treść pod uwagę. Złożone oświadczenie wraz z zaświadczeniem przesyła się także państwu wykonania orzeczenia (art. 611tb § 3 k.p.k.). Jeśli skazany przebywa na terytorium RP, zawiadamia się go o przekazaniu orzeczenia (art. 611tb § 4 k.p.k.)⁷³. Z przepisu art. 611tb § 5 k.p.k. stanowiącego upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości dla określenia w drodze rozporządzenia wzoru zawiadomienia, wynika, że w zawiadomieniu tym zachodzi konieczność zawarcia wszelkich istotnych dla skazanego informacji dotyczących nie tylko przepisów prawnych określających warunki odbycia kary, warunkowego zwolnienia, lecz także warunków dopuszczalności zawieszenia wykonania kary. W art. 6 ust. 4 decyzji ramowej

⁷³ W przypadku gdy skazany przebywa w państwie, do którego ma być skierowane wystąpienie o wykonanie kary, takie zawiadomienie przekazuje się wraz z zaświadczeniem do państwa wykonania (art. 611tb § 4 k.p.k.).

2008/909/WSiSW podkreśla się, że poinformowanie skazanego o decyzji w sprawie przekazania orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim powinno mieć miejsce w języku dla niego zrozumiałym.

Unormowanie to nie znalazło odzwierciedlenia w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie określenia wzoru zawiadomienia osoby skazanej o przekazaniu wyroku do wykonania w państwie członkowskim Unii Europejskiej⁷⁴.

W tych przypadkach, gdy wystąpienie do innego państwa członkowskiego o wykonanie kary orzeczonej w Polsce uzależnione jest od zgody skazanego, sąd odbiera oświadczenie w tym przedmiocie. Brak wyrażenia zgody skutkuje umorzeniem postępowania (art. 611tb § 3 k.p.k.).

Warto podkreślić, że zgoda dotyczy wyłącznie przekazania orzeczenia do państwa wykonania, nie zaś skierowania wystąpienia do państwa wykonania, chociaż w przypadku pobytu w Polsce skazanego będącego obywatelem polskim brak zgody na przekazanie będzie równoznaczny z brakiem zgody na wystąpienie sądu w celu przekazania orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim⁷⁵.

W przepisie tym równocześnie zastrzega się, że umorzenie nie musi mieć miejsca, jeśli zgoda skazanego na przekazanie nie jest wymagana, gdyż zachodzi jeden z przypadków wymienionych w art. 611t § 5 k.p.k. Artykuł 611tb § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim odwołuje się do art. 611t § 5 k.p.k., należy uznać za *superfluum*, gdyż taka konkluzja w sposób oczywisty wynika już z art. 611t § 5 k.p.k. Jak już podkreślano, do orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2016 r. wobec obywatela polskiego nie mają zastosowania wyjątki od obowiązku uzyskiwania zgody skazanego na przekazanie.

2.8. Przekazanie osoby skazanej

Przepis art. 611tf k.p.k. normuje tryb przekazania osoby skazanej do państwa członkowskiego, w którym ma zostać wykonana kara pozbawienia wolności, w tym

⁷⁴ Dz. U. poz. 71.

⁷⁵ S.R. Buczma [w:] *Metodyka pracy w sprawach karnym...*, s. 87.

również tranzyt przez inne państwo członkowskie. Stanowi on implementację przepisów art. 15 i art. 16 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. W przypadku gdy skazany znajduje się na terytorium Polski (np. odbywa karę pozbawienia wolności w polskim zakładzie karnym), ostatnim etapem postępowania, mającego na celu przekazanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności do wykonania w innym państwie członkowskim, jest fizyczne przekazanie skazanego do tego państwa.

Warunkiem takiego przekazania jest uprawomocnienie się zapadłej w państwie wykonania orzeczenia decyzji o wykonaniu orzeczenia. Przekazanie skazanego przebywającego na terytorium Polski właściwemu sądowi lub innemu organowi państwa wykonania orzeczenia powinno nastąpić najpóźniej w terminie 30 dni od daty uprawomocnienia się decyzji o wykonaniu orzeczenia.

Zgodnie z art. 611tf § 1 zd. 2 k.p.k. w odniesieniu do terminu przekazania skazanego do państwa wykonania orzeczenia stosuje się odpowiednio art. 607n § 2 k.p.k.

Oznacza to, że w razie, gdy przekazanie osoby ściganej w terminie 30 dni od daty uprawomocnienia się decyzji o wykonaniu orzeczenia nie jest możliwe na skutek siły wyższej albo zagrożenia dla życia lub zdrowia tej osoby, skazanego przekazuje się właściwemu sądowi lub innemu organowi państwa wykonania orzeczenia w ciągu 10 dni od dnia upływu nowo ustalonego terminu przekazania. Uznać zatem należy, że zarówno termin 30-dniowy określony w art. 611tf § 1 k.p.k., jak i termin 10-dniowy (art. 607n § 2 k.p.k. w zw. z art. 611tf § 1 k.p.k.) mają charakter instrukcyjny.

Przekazanie w trybie wyżej wymienionych przepisów miało miejsce w 30 z przebadanych spraw (na ogólną liczbę 114 wniosków o uznanie i wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w RP, co stanowi 26,31%).

W żadnej z 30 spraw powyższe terminy nie zostały przekroczone. Trudno jednak pokusić się o bardziej generalną ocenę praktyki sądów w tym zakresie, gdyż do przekazania doszło tylko w około 1/3 przebadanych spraw.

Zgodnie z treścią art. 611td k.p.k. wystąpienie o wykonanie orzeczenia nie wstrzymuje postępowania wykonawczego w Polsce. Dopiero po otrzymaniu informacji, że skazany rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim istnieje podstawa do zawieszenia postępowania

wykonawczego, które po otrzymaniu zawiadomienia o odbyciu kary w całości podejmuje się i umarza⁷⁶.

W sytuacji otrzymania informacji o niemożności wykonania orzeczenia w całości albo w części w państwie, do którego je przekazano do wykonania, sąd podejmuje zawieszono postępowanie (art. 611td § 4 k.p.k.).

Kodeks postępowania karnego dopuszcza możliwość odbycia kary pozbawienia wolności w innym państwie tylko częściowo. Wymaga to dokonania odpowiednich uzgodnień między sądami. Warunkiem dopuszczalności takiego rozwiązania jest cel w postaci niewydłużania czasu trwania kary pozbawienia wolności.

Wprawdzie z treści art. 611td § 5 k.p.k. nie wynika wprost, aby zgoda na tylko częściowe odbycie kary w innym państwie członkowskim była uzależniona od możliwości realizacji resocjalizacyjnych lub prewencyjnych celów kary, niemniej jednak nawiązując do istoty instytucji przekazania skazanych, należy przyjąć takie założenie.

Przy częściowym odbyciu kary w innym państwie okres pozbawienia wolności w państwie wykonania zalicza się na poczet odbytej kary pozbawienia wolności.

Z punktu widzenia procesowego wydaje się, że z chwilą przekazania skazanego powinno się zawiesić postępowanie wykonawcze, które zostałyby podjęte po ponownym przekazaniu skazanego do RP w celu wykonania reszty kary. W świetle obowiązujących przepisów takie zawieszenie powinno nastąpić dopiero po otrzymaniu informacji o rozpoczęciu odbywania przez skazanego kary w państwie wykonania orzeczenia (art. 611td § 2 k.p.k.).

2.9. Umorzenie postępowania

Jednym ze sposobów zakończenia badanych spraw było umorzenie postępowania. Podstawy umorzenia postępowania były różne. Najczęściej dochodziło do niego wskutek stwierdzenia faktu odbycia przez skazanego kary, zastosowania wobec

⁷⁶ Postanowienie o umorzeniu powinno również zapaść w sytuacji, gdy kara orzeczona za ten sam czyn została już odbyta w innym państwie.

niego warunkowego przedterminowego zwolnienia lub wycofania przez niego wniosku o przekazanie orzeczenia do wykonania w innym państwie.

Umorzenie wskutek odbycia kary miało miejsce np. w sprawie III Kop 67/14. W wydanym dnia 29 maja 2014 r. postanowieniu w przedmiocie umorzenia postępowania Sąd Okręgowy w Krakowie powołał się na przepis art. 611t § 1 oraz § 3 pkt 1 k.p.k. Do umorzenia doszło po stwierdzeniu braku możliwości wystąpienia do strony rumuńskiej o wykonanie wobec obywatela rumuńskiego orzeczonej w Polsce⁷⁷ kary 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Okazało się bowiem, że po zaliczeniu na poczet kary okresu tymczasowego aresztowania od dnia 18 listopada 2011 r. do dnia 1 marca 2012 r. przedmiotowa kara została już wykonana w całości na terytorium Polski w terminie od dnia 28 lutego 2013 r. do dnia 13 lutego 2014 r.

W sprawie III Kop 14/14 Sąd Okręgowy w Poznaniu umorzył postępowanie w dniu 17 listopada 2014 r. ze względu na fakt, że skazany cofnął złożony wcześniej wniosek. Taka sama była przyczyna umorzenia przez Sąd Okręgowy w Poznaniu sprawy III Kop 32/14, sprawy II Kop 8/13 przez Sąd Okręgowy w Ostrołęce, sprawy V Kop 86/14 oraz sprawy V Kop 65/14 przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga.

W sprawie VIII Kop 25/14 Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w dniu 27 marca 2014 r. postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania. Powodem umorzenia było ujawnienie faktu, że w sprawie tej Sąd Okręgowy w Warszawie wydał już postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku skazanego o wyrażenie zgody na odbywanie pozostałej części kary pozbawienia wolności w jego kraju ojczystym. Na tle tej sprawy nasuwa się refleksja, czy takie, niejako automatyczne, umorzenie sprawy było prawidłowe. Wydaje się, że pomimo wcześniejszego wydania decyzji odmownej sąd powinien zbadać, czy aktualnie nie wystąpiły nowe okoliczności, które uzasadniałyby zmianę decyzji w przedmiocie transferu.

W sprawie III K 188/12 Sąd Rejonowy dla Warszawy - Żoliborz wydał w dniu 2 lutego 2015 r. postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego. Decyzję swoją uzasadnił tym, że z treści postanowienia z dnia 5 sierpnia 2014 r. Sądu

⁷⁷ Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze z dnia 8 marca 2012 r., sygn. akt II K 114/12/P.

Krajowego w Bielefeld w Niemczech wynika, iż sąd ten przyjął do wykonania orzeczoną w Polsce wobec skazanego karę pozbawienia wolności, o czym strona niemiecka poinformowała polski sąd pismem z dnia 17 października 2014 r. Umorzenie sprawy w tym przypadku było nieprawidłowe. Z przepisu art. 611td § 2 k.p.k. wynika, że po otrzymaniu informacji o rozpoczęciu odbywania przez skazanego kary w innym państwie zawieszają się postępowanie w państwie wydania orzeczenia. Umorzenie tego postępowania (po uprzednim jego odwieszeniu) może mieć miejsce dopiero po otrzymaniu informacji o zakończeniu wykonywania kary (art. 611td § 3 k.p.k.). Rozwiązanie kodeksu postępowania karnego w tej kwestii jest logiczne, gdyż przyjęcie orzeczenia przez państwo wykonania, a nawet rozpoczęcie wykonywania przekazanej kary nie jest równoznaczne z jej odbyciem przez skazanego. Dlatego też podstawą do umorzenia postępowania powinna być dopiero informacja o wykonaniu kary w całości.

Uzasadnione natomiast było umorzenie postępowania w przedmiocie przekazania w sprawie IV Kop 85/13. Jego przyczyną było wydane w dniu 26 marca 2013 r. przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowienie w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia skazanego z odbycia reszty orzeczonej kary pozbawienia wolności. Zwolnienie to nastąpiło na 2-letni okres próby, liczony od daty zwolnienia, i zostało orzeczone według przepisów obowiązujących w kraju wykonywania kary pozbawienia wolności. Chociaż przedterminowe zwolnienie miało charakter warunkowy, sąd miejsca wydania orzeczenia prawidłowo umorzył postępowanie. Nawet bowiem w przypadku, gdyby doszło do odwołania przedterminowego zwolnienia wobec np. naruszenia przez skazanego obowiązków próby, kara w takiej sytuacji powinna być wykonywana nadal w tym kraju, do którego skazany został przekazany i to według obowiązujących tam przepisów.

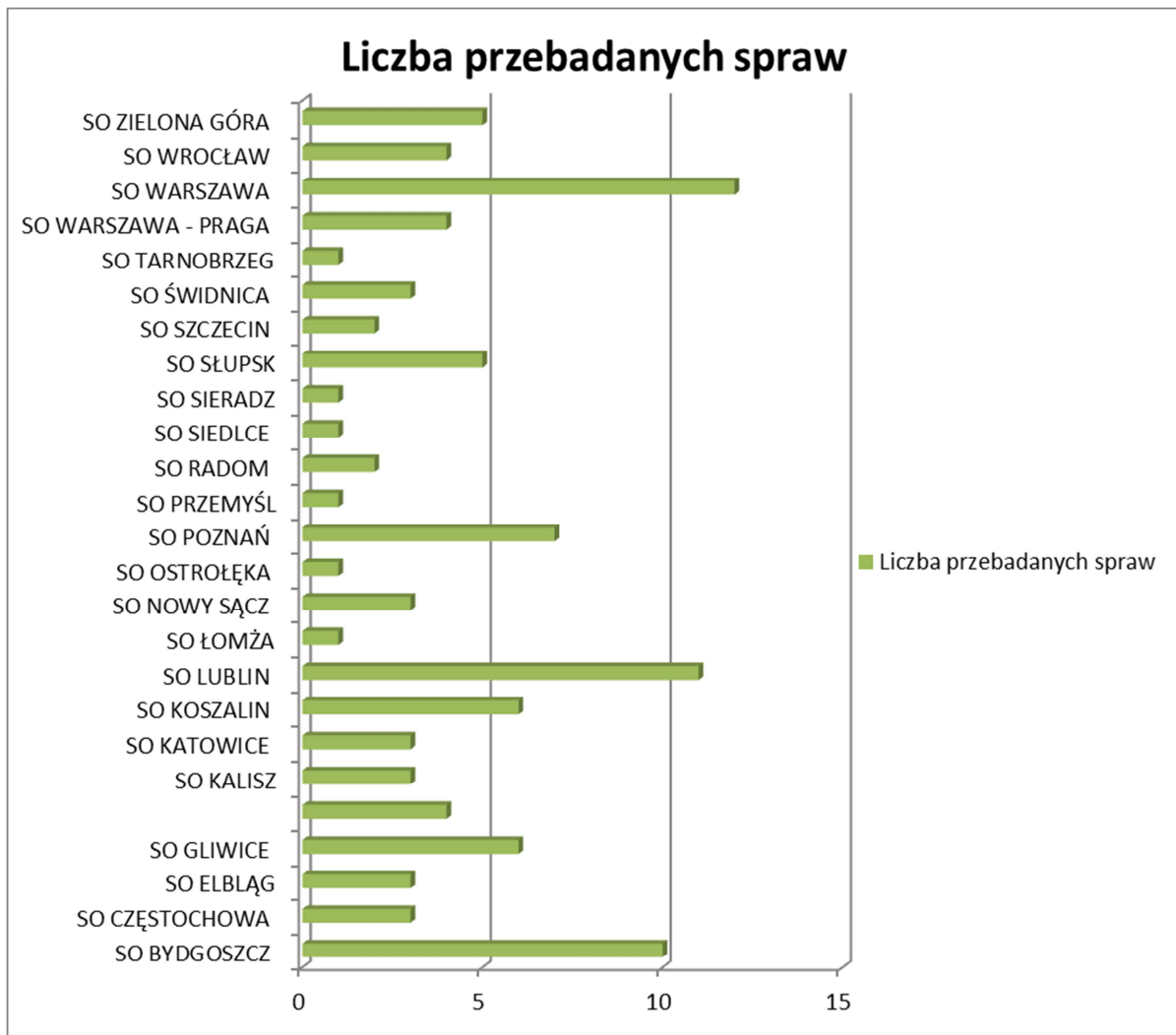
Rozdział VII. Analiza akt nadesłanych przez sądy państw członkowskich do sądów polskich

1. Ogólna charakterystyka wniosków

1.1. Polskie sądy rozpatrujące wnioski o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności pochodzące z innych państw członkowskich – obraz liczbowy

Do materiału empirycznego poddanego analizie w ramach przeprowadzanych badań aktowych dotyczących wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie do Polski (rozdział 66g k.p.k.) zaliczone zostały 102 sprawy wskazane w załączniku nr 5.

Wykres 4. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez państwa członkowskie do Polski, ze wskazaniem sądu

Z powyższych danych wynika, że najwięcej przebadanych wniosków o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie do Polski przypadało na Sąd Okręgowy w Warszawie (12 – 11,76%). Na drugiej pozycji jest Sąd Okręgowy w Lublinie (11 wniosków – 10,78%) oraz Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (10 wniosków – 9,8%). W większości pozostałych sądów liczba spraw była niewielka i oscylowała w granicach od 1 do maksymalnie 7. Szczegółowe dane w niniejszym zakresie znajdują się w załączniku 6 do niniejszego opracowania.

1.2. Państwo wykonania orzeczenia

Tabela 2. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych do Polski przez poszczególne państwa członkowskie

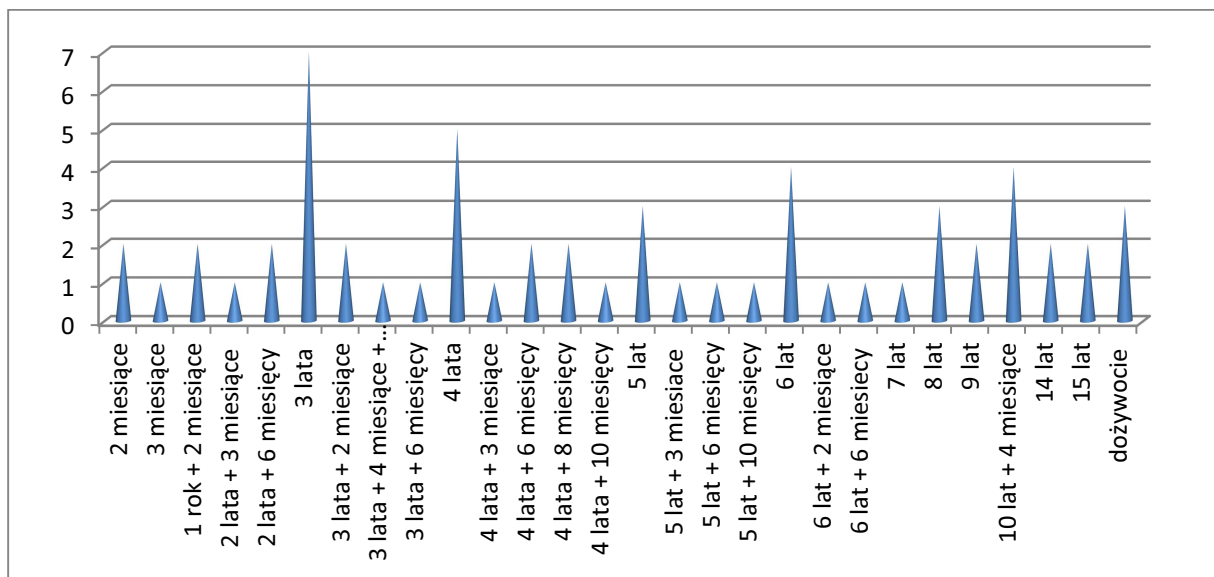
Państwo pochodzenia wniosku	Liczba spraw
Francja	3
Austria	31
Chorwacja	2
Szwecja	6
Dania	13
Norwegia	7
Włochy	8
UK	6
Czechy	5
Niemcy	11
Hiszpania	2
Irlandia	1
Holandia	1
Belgia	1
Bułgaria	1
Grecja	1

Najwięcej wniosków o uznanie kar pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie do Polski (rozdział 66g k.p.k.) nadeszły władze austriackie – 31 wniosków (31,95%). W następnej kolejności Dania – 13 wniosków (13,4%), Niemcy – 11 wniosków (11,34%), Szwecja – 6 wniosków (6,18%). Pozostała liczba wniosków skierowanych przez państwa członkowskie do Polski o uznanie kar pozbawienia wolności zamykała się w granicach 1–3. Zaznaczenia wymaga też fakt, że w aktach przebadanych spraw pojawiły się pojedyncze wnioski przekazane do Polski przez organy sądowe odpowiednio Ukrainy i Panamy. Należy zaznaczyć, że wykorzystanie tej procedury w odniesieniu do tych państw stanowi naruszenie postanowień kodeksu postępowania karnego. Zgodnie bowiem z tytułem rozdziału 66g k.p.k. procedura ta odnosi się do państw członkowskich, do których wskazane państwa nie należą.

1.3. Długość orzeczonej oraz pozostającej do odbycia kary pozbawienia wolności

W analizowanych sprawach kary pozbawienia wolności przekazywane do wykonania w Polsce były orzekane na różne okresy czasowe. Dane szczegółowe obrazuje poniższy wykres. Zawarte są one ponadto w załączniku 7 do niniejszego opracowania.

Wykres 5. Wysokość kar pozbawienia wolności we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących skierowanych do Polski przez inne państwo członkowskie (rozdział 66g k.p.k.)

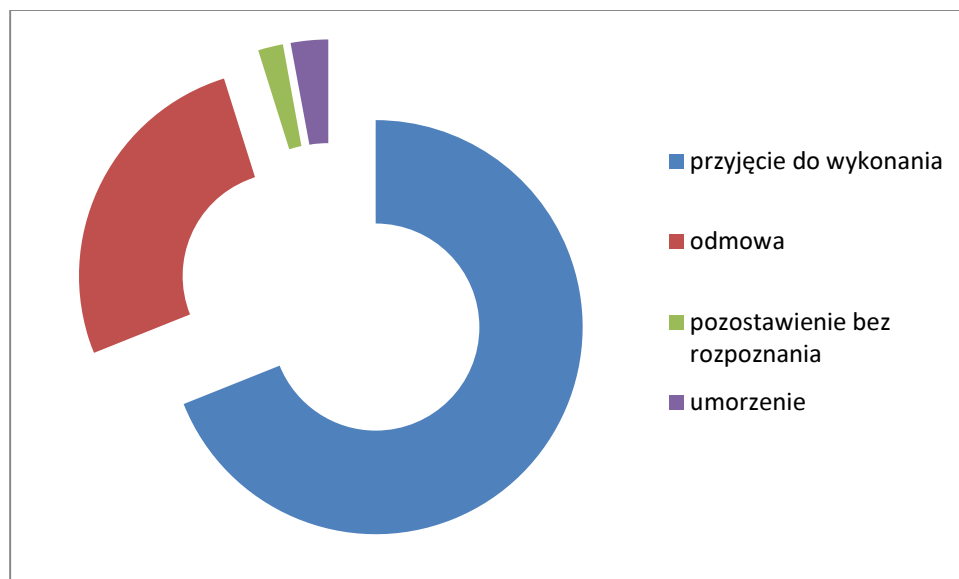

Z danych tych wynika, że wśród kar przekazanych do wykonania w Polsce najczęściej było kar o wymiarze oscylującym w granicach 2–3 lat pozbawienia wolności. Zdarzały się jednak zarówno kary dłuższe (w tym nawet dożywocie), jak i kary bardzo krótkie (2–3 miesiące pozbawienia wolności). Jak już wspomniano, odmowa przyjęcia do wykonania orzeczenia skazującego na karę poniżej 6 miesięcy pozbawienia wolności jest fakultatywna. W związku z tym sąd nie ma obowiązku uzasadnienia, dlaczego nie skorzystał z możliwości odmowy. Trudno więc ocenić, czy przyjęcie do wykonania takiej kary było w danym przypadku uzasadnione i jakie względu za tym przemawiały.

1.4. Przekazanie/odmowa przekazania zażalenia – dane statystyczne

Decyzje, jakie zapadły w związku z przekazaniem orzeczeń do wykonania, obrazuje wykres 6, a szczegółowe dane znajdują się w załączniku 8.

Wykres 6. Przekazania/odmowy przekazania/inne formy zakończenia postępowania we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Z przeanalizowanych spraw wynika, że w odniesieniu do wniosków o uznanie kary pozbawienia wolności przekazanych przez państwa członkowskie do Polski w 71 sprawach doszło do przyjęcia kary do wykonania przez Polskę (68,93%). W 27 przypadkach sądy polskie odmówiły przyjęcia do wykonania kary pozbawienia wolności z innego państwa członkowskiego (26,21%). W 2 przypadkach sąd pozostawił sprawę bez rozpoznania (1,94%), w 3 przypadkach miało miejsce umorzenie postępowania (2,91%). Przyczyny odmowy przekazania zostaną omówione w dalszej części opracowania. W pozostałych przypadkach spraw w aktach nie było dokumentów poświadczających etap, na jakim znajduje się bądź też zakończyło się postępowanie.

2. Wybrane kwestie postępowania w przedmiocie rozpoznania wniosku o przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania do Polski z innego państwa członkowskiego (rozdział 66g k.p.k.)

Do rozpoznania wystąpień innych państw członkowskich o wykonanie kary pozbawienia wolności w Polsce są właściwe sądy okręgowe⁷⁸. Przekazanie w trybie przepisów rozdziału 66g k.p.k. ma miejsce na wniosek właściwego sądu państwa wydania orzeczenia lub innego organu państwa wydania orzeczenia⁷⁹.

Organy te mogą kierować do polskiego sądu wnioski o wykonanie orzeczonej w tym państwie kary pozbawienia wolności:

1) z własnej inicjatywy lub

2) z inicjatywy skazanego lub

3) w efekcie zwrócenia się o to przez polski sąd okręgowy. W tym ostatnim przypadku, zgodnie z treścią art. 611tg § 2 k.p.k. sąd polski może wystąpić z taką inicjatywą, jeżeli w jego ocenie wykonanie kary w kraju pozwoliłoby w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary. Chodzi tutaj o cele prewencji indywidualnej. Sąd Okręgowy działa wtedy albo na wniosek skazanego albo z urzędu.

Z art. 4 ust. 1–3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wynika, że przekazanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności – co do zasady – nie wymaga zgody państwa, w którym kara miałaby być wykonana. Wyjątek dotyczy przypadku, gdy skazany nie jest obywatelem państwa, w którym miałaby być wykonana kara

⁷⁸ Notification and declarations by the Republic of Poland concerning Council Framework Decision 2008/909/JHA of 27 November 2008 on the application of the principle of mutual recognition to judgments in criminal matters imposing custodial sentences or measures involving deprivation of liberty for the purpose of their enforcement in the European Union. Załącznik do tego oświadczenia stanowi wykaz sądów okręgowych., http://www.parlament.gv.at/PAKT/EU/XXIV/EU/07/07/EU_70702/imfname_10016340.pdf

⁷⁹ Takimi organami mogą być również organy centralne wskazane przez dane państwo członkowskie (np. Ministerstwo Sprawiedliwości w Danii), odpowiednie jednostki prokuratury (tak np. na Malcie) czy wyspecjalizowane organy administracyjne (np. Criminal Sanction Agency w Finlandii), por.

S.R. Buczma, Przekazywanie osób skazanych na karę pozbawienia wolności w Unii Europejskiej [w:] *Metodyka pracy w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, red. J. Gemra, Warszawa 2013, s. 94.

pozbawienia wolności lub tam nie mieszka⁸⁰. W takiej sytuacji wystąpienie powinna poprzedzać obligatoryjna konsultacja właściwego organu państwa, w którym wydano orzeczenie z właściwym organem państwa wykonania orzeczenia mająca na celu uzyskanie zgody państwa wykonującego na przekazanie orzeczenia. W takim przypadku wymagana też jest zgoda skazanego na przekazanie.

Z przepisów unijnych wynika, że również w każdym innym przypadku, chociaż przekazanie nie jest uzależnione od zgody państwa wykonania, nie powinno mieć charakteru automatycznego. Sugeruje się, aby przed przekazaniem wyroku i zaświadczenia przeprowadzić konsultacje z właściwym organem państwa wykonującego (art. 4 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW), a nawet w pewnych przypadkach (gdy organ państwa wydania orzeczenia nie ma pewności, czy wykonanie kary przez państwo wykonujące będzie sprzyjało resocjalizacji skazanego), taka konsultacja jest wręcz zalecana.

Polskie przepisy implementujące decyzję ramową nie wspominają o instytucji konsultacji. Ograniczają się do regulacji kwestii wyrażenia zgody na wykonanie w kraju kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy Polska nie jest państwem obywatelstwa skazanego lub miejscem jego domicylu. W świetle przepisu art. 611tg § 5 k.p.k. w takim przypadku ewentualny brak zgody może wynikać z faktu, że sąd polski nie podziela opinii sądu państwa wydania orzeczenia, iż odbycie kary w Polsce w większym stopniu może zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.

Warto podkreślić, że gdy chodzi o sprawcę posiadającego polskie obywatelstwo i mającego w Polsce stałe miejsce pobytu albo o sprawcę posiadającego obywatelstwo polskie, który ma być deportowany do Polski, wniosek innego państwa członkowskiego powinien – co do zasady – być rozpatrzony pozytywnie przez sąd polski. W tych przypadkach sąd polski może tylko zawiadomić właściwy organ państwa wydania orzeczenia, że zostały ujawnione okoliczności, które przeczą temu, iż przyjęcie orzeczenia do wykonania w Polsce pozwoli w większym stopniu

⁸⁰ W art. 4 ust. 7 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przewidziano możliwość, aby państwa członkowskie ustaliły między sobą i notyfikowały taką decyzję Sekretariatowi Generalnemu Rady, że uprzednia zgoda nie jest wymagana, gdy osoba skazana mieszka i legalnie przebywa od co najmniej 5 lat w państwie wykonującym i zachowa tam stałe miejsce pobytu albo jeżeli skazany jest obywatelem państwa wykonującego, ale niespełniającym przesłanek określonych w art. 4 ust. 1 lit. a i b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Przepis ten określa ponadto, jak rozumieć pojęcia „prawo stałego pobytu” oraz „ważne pozwolenie na pobyt”.

zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary. Okoliczności podniesione w zawiadomieniu powinny być rozważone przez właściwy organ państwa wydania orzeczenia, ale sygnalizacja ta nie musi skutkować cofnięciem wystąpienia (art. 611tg § 4 k.p.k.).

Przesłaniu do państwa wykonania orzeczenia podlega poświadczony za zgodność z oryginałem odpis orzeczenia wymierzającego skazanemu karę pozbawienia wolności. Do orzeczenia dołącza się zaświadczenie sporządzone według wzoru określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 611t § 10 k.p.k. Zaświadczenie dołączane do odpisu orzeczenia powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo inny język wskazany przez to państwo (art. 611t § 7 k.p.k.). Polska zgodnie z art. 23 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW złożyła deklarację, że przyjmuje tylko zaświadczenia w języku polskim⁸¹.

Sąd okręgowy zgodnie z art. 611ti § 1 k.p.k. rozpatruje sprawę wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział skazany, jeśli przebywa na terytorium RP, i jego obrońca (pod warunkiem, że stawi się na posiedzenie). Celem obecności skazanego jest złożenie zgody na przekazanie (gdy jest ona wymagana, a jeszcze nie została złożona w państwie wydania orzeczenia). Zgoda taka może być złożona ustnie, jak również przekazana na piśmie. W takiej samej formie skazany może złożyć oświadczenie dotyczące ewentualnego stosowania wobec niego zasady specjalności (art. 611tm w zw. z art. 607e k.p.k.). Skazanemu, który nie ma obrońcy i nie przebywa w Polsce, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 611ti § 1 k.p.k.). W posiedzeniu ma również prawo wziąć udział prokurator (art. 611ti § 1 k.p.k.).

Warto dodać, że w przepisie art. 611tj § 1 k.p.k. określa się terminy, w których powinno nastąpić wydanie orzeczenia w przedmiocie wykonania orzeczenia (40 dni od daty otrzymania orzeczenia; w terminie 90 dni od tej daty postępowanie powinno

⁸¹ „In accordance with Article 23(1) of the Framework Decision, the Republic of Poland hereby declares that it will accept certificates in the Polish language”. Por. Notification and declarations by the Republic of Poland concerning Council Framework Decision 2008/909/JHA of 27 November 2008 on the application of the principle of mutual recognition to judgments in criminal matters imposing custodial sentences or measures involving deprivation of liberty for the purpose of their enforcement in the European Union (por. https://bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawo_eu/ue2/notyfikacja-polski.doc, dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

zakończyć się prawomocnie). Termin ten ma charakter instrukcyjny, w przypadku gdy nie może być dotrzymany, należy zawiadomić właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia, podać przyczynę opóźnienia i przewidywany termin wydania prawomocnego orzeczenia (art. 611tj § 4 k.p.k.).

Charakterystyczne jest przy tym, że sąd polski nie jest zobowiązany do powiadomienia państwa wydania orzeczenia o niedotrzymaniu 40-dniowego terminu, o którym mowa w art. 611tj § 1 k.p.k. Obowiązek zawiadomienia o opóźnieniu dotyczy tylko wydania prawomocnego orzeczenia (por. art. 611tj § 4 k.p.k., który odwołuje się do § 3 tego przepisu). Należy sądzić, że polskie przepisy dają szansę polskiemu sądowi, aby nadrobił początkowe opóźnienie związane z wydaniem nieprawomocnego postanowienia.

W świetle art. 611tj § 2 k.p.k. na postanowienie sądu w przedmiocie wykonania orzeczenia przysługuje zażalenie. Sformułowanie tego przepisu oznacza, że zażalenie to przysługuje zarówno co do postanowienia o przyjęciu orzeczenia do wykonania, jak też o odmowie wykonania orzeczenia. Ustawa nie określa, kto może złożyć takie zażalenie. Należy więc przyjąć, że uprawnionymi są wszystkie podmioty biorące udział w postępowaniu.

2.1. Przesłanka zgody

Jak już wspomniano, Polska zastrzegła sobie, że do dnia 5 grudnia 2016 r. warunkiem dopuszczalności przekazania obywatela polskiego do odbycia kary pozbawienia wolności w kraju jest jego zgoda.

Należy równocześnie podkreślić, że z wyjątku przewidzianego w art. 6 ust. 5 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, który daje możliwość złożenia takiego zastrzeżenia, może skorzystać tylko obywatel polski, który ma w Polsce miejsce stałego lub czasowego pobytu, czyli będący w sytuacji określonej w art. 6 ust. 2 lit. a decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

W odniesieniu natomiast do przypadków określonych w art. 6 ust. 2 lit. b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (czyli gdy wobec obywatela polskiego została orzeczona deportacja po odbyciu kary) i art. 6 ust. 2 lit. c decyzji ramowej 2008/909/WSiSW

(w razie ucieczki skazanego w celu uniknięcia odbycia kary), zgoda nie jest wymagana.

W tych przypadkach, kiedy zgoda na przekazanie wyroku do wykonania w Polsce jest wymagana, powinno się ją uzyskać przed skierowaniem do Polski wniosku o wykonanie kary.

Gdy państwo wydania orzeczenia wraz z zaświadczeniem nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji, sąd polski wzywa właściwy sąd państwa wydania orzeczenia do uzupełnienia braku we wskazanym terminie (art. 611ti § 3 k.p.k.).

Chociaż w przepisie tym nie ma mowy o tym, jak polski sąd powinien postąpić w przypadku braku w przesłanych dokumentach zgody skazanego na przekazanie, należy przyjąć, że uzupełnienie może dotyczyć również brakującej zgody.

Należy jednak równocześnie uznać, że nieuzupełnienie tego braku w wyznaczonym terminie powinno skutkować odmową przyjęcia orzeczenia do wykonania.

W kilku badanych sprawach doszło do odmowy przyjęcia wyroku do wykonania z powodu braku zgody skazanego. Z uzasadnień orzeczeń wynika, że decyzje były prawidłowe, aczkolwiek nieraz dopiero po skorygowaniu.

Powoływanie się na przepisy przejściowe w kontekście braku zgody skazanego na przekazanie miało miejsce m.in. w sprawie IV Kop 78/12, w której Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał w dniu 15 października 2012 r. postanowienie w przedmiocie stwierdzenia odmowy przejęcia do wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności ze względu na brak zgody skazanego. Sąd Okręgowy stwierdził, że „w myśl art. 611tg § 1 k.p.k. w razie wystąpienia państwa członkowskiego o wykonanie w Polsce prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności orzeczenie to podlega wykonaniu przez sąd okręgowy. Zgodnie z art. 611tk § 1 pkt 3 k.p.k. odmawia się wykonania orzeczenia, jeżeli skazany nie wyraził zgody na przekazanie, chyba że jest obywatelem polskim i posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu na terytorium RP. Jednak ustalenie rzeczywistego kształtu podstawy odmowy wykonania orzeczenia określonej w art. 611tk § 1 pkt 3 k.p.k. wymaga uwzględnienia unormowania przejściowego przewidzianego w art. 4 ust. 2 ustawy zmieniającej

k.p.k. Zgodnie z tym przepisem przewidzianego w art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a k.p.k. wyjątku od obowiązku uzyskania zgody skazanego na przekazanie nie stosuje się do orzeczeń wydanych przez dzień 5 grudnia 2016 r. wobec obywatela polskiego”⁸². Stąd też mając na względzie brzmienie przepisów przejściowych w/w ustawy oraz fakt, iż wyrok skazujący skazanego zapadł w dniu 29 lutego 2012 r., przyjęcie do wykonania orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności w Polsce, przy braku jego zgody nie jest dopuszczalne.

To samo zagadnienie, z podobnym rozstrzygnięciem, pojawiło się w sprawie IV Kop 213/12, w której Sąd Okręgowy w Lublinie wydał postanowienie z dnia 8 stycznia 2013 r. w przedmiocie dopuszczalności przekazania, które zostało zaskarżone zażaleniem z dnia 14 stycznia 2013 r. Sąd apelacyjny utrzymał w mocy wydane postanowienie i stwierdził, że z załączonej dokumentacji wynika, iż skazany nie wyraził zgody na przekazanie wykonywania orzeczonych wobec niego za granicą kar do Polski. W uzasadnieniu wskazanych postanowień Sąd Okręgowy argumentował, że zgodnie z art. 611tk § 1 pkt 3 lit. 1 k.p.k. brak zgody osób skazanych, którzy są polskimi obywatelami oraz posiadają w Polsce stałe miejsce zamieszkania, nie stanowi wystarczającej negatywnej przesłanki, która mogłaby skutkować w tych sprawach niedopuszczalnością przejęcia kar do wykonania. Jednakże tutejszy departament pragnie zwrócić uwagę, że w wymienionych wyżej sprawach powinien znaleźć zastosowanie art. 4 ust. 2 ustawy zmieniającej k.p.k., który to przepis przewiduje regułę o charakterze przejściowym – iż przewidzianego w art. 611tk§ 1 pkt 3 lit. a k.p.k., wyjątku od obowiązku uzyskania zgody skazanego na przekazanie, nie stosuje się do orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2016 r. Ponieważ orzeczenie skazujące austriackiego sądu wobec skazanego pochodzi z dnia 25 czerwca 2012 r., to zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem, brak zgody skazanego na przekazanie wykonywania jego kary pozbawienia wolności z Austrii do Polski, stanowi obligatoryjną przesłankę odmowy wykonania orzeczenia. Możliwość zastrzeżenia przez Polskę powyższej reguły przejściowej wynika z uregulowań decyzji ramowej 2008/909/WSiSW” W odpowiedzi Sąd Okręgowy w Lublinie w postanowieniu z dnia 25 lutego 2013 r. stwierdził, że nie ma podstaw do nadzwyczajnego wzruszenia prawomocnego orzeczenia w tym przedmiocie.

⁸² S. Steinborn [w:] *Komentarz aktualizowany...*, komentarz do art. 611tk k.p.k.

Nie było zaś przypadków, że przekazano do wykonania w Polsce karę pozbawienia wolności w sytuacji, gdy skazany zbiegł do kraju. Teoretycznie rzecz biorąc, można twierdzić, że w przypadku gdy skazany znalazł się w Polsce, ale nie z powodu ucieczki przed wymiarem sprawiedliwości, to odbycie orzeczonej za granicą kary pozbawienia wolności powinno być uzależnione od jego zgody. W sytuacji gdy chodzi o obywatela polskiego, który w Polsce ma miejsce pobytu, wymóg zgody obowiązuje tylko w przypadku orzeczeń wydanych przed 5 grudnia 2016 r. Gdy te przesłanki nie są spełnione łącznie, na wykonanie kary potrzebna jest zawsze zgoda zarówno skazanego, jak i państwa wykonania orzeczenia (w tym przypadku Polski).

Jak już wspomniano, z obowiązujących regulacji prawnych nie wynika jednak, na kim spoczywa obowiązek udowodnienia, że przyjazd do Polski nie był ucieczką motywowaną zamiarem uniknięcia sprawiedliwości, lecz został podyktowany innymi względami. Wydaje się, że tylko skazany ma możliwość wykazania, iż jego przyjazd do Polski miał inny powód, np. rodzinny, biznesowy. Powinien to zrobić na posiedzeniu w przedmiocie wykonania orzeczenia wydanego za granicą, o którym mowa w art. 611^{ti} k.p.k., a w którym zgodnie z treścią tego przepisu skazany ma prawo wziąć udział.

W badanych sprawach często dochodziło do wystąpień o wykonanie kary w Polsce w związku z wydaną wobec osoby skazanej decyzją o deportacji. Wszystkie jednak takie sprawy były rozpatrywane w odwołaniu się do przepisów Konwencji z 1983 r. oraz Protokołu dodatkowego 1997 r.

W niektórych sprawach trudno było na podstawie materiału zebranego w sprawie ocenić, czy decyzje sądu były prawidłowe. Podejmując próbę ewentualnej oceny, zwracano uwagę, czy w wystarczającym stopniu brane było pod uwagę stanowisko skazanego. W tym miejscu należy już pokreślić, że w świetle Protokołu dodatkowego z 1997 r. pomimo wydania decyzji o deportacji sąd rozstrzygający w przedmiocie przyjęcia orzeczenia do wykonania może badać celowość przekazania. Wynika to z treści art. 3 ust. 3 Protokołu dodatkowego z 1997 r., który m.in. wymaga, aby państwo skazania dostarczyło państwu wykonania oświadczenie zawierające stanowisko skazanego w sprawie przekazania. Co więcej z ust. 2 tego przepisu wynika, że państwo wykonania postanawia o przejęciu skazanego po rozważeniu jego stanowiska. Przepis ten stanowi wyraz przekonania stron Konwencji z 1983 r.,

że istotne znaczenie przy przejmowaniu (i przekazywaniu) skazanego mają względy humanitarne⁸³.

Analogicznych przepisów brak w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, która – jak już z 1 wykazywano – w mniejszym stopniu niż Konwencja z 1983 r. i Protokół dodatkowy z 1997 r. bierze pod uwagę względy reintegracji społecznej skazanego.

Uzasadnienia postanowień sądów okręgowych w tej materii były podobne w swojej treści. Opierając się na wskazówkach metodycznych⁸⁴, sądy trafnie uzasadniały, dlaczego w takich sprawach mają zastosowanie przepisy konwencyjne i dlaczego nie ma potrzeby uzyskiwania zgody skazanego.

W badanych sprawach „deportacyjnych” sądy zazwyczaj brały pod uwagę stanowisko skazanego, co wynika z uzasadnień postanowień orzekających w przedmiocie dopuszczalności przekazania, pomimo sprzeciwu skazanego co do wykonania kary w Polsce.

Przykładowo, w sprawie II Kop 40/12 Sąd Okręgowy w Radomiu w dniu 30 maja 2012 r. wydał postanowienie w przedmiocie stwierdzenia niedopuszczalności przejścia orzeczenia do wykonania w Polsce. W sprawie tej w dniu 14 maja 2007 r. została wydana decyzja o wydaleniu skazanego z Norwegii. Wcześniej (w latach 2004 i 2006 także były wydawane decyzje w tej kwestii). Norwegia, będąca państwem skazania, dostarczyła polskim organom sądowym oświadczenie skazanego zawierające stanowisko w sprawie przekazania wraz ze stosownymi dokumentami (w trybie art. 3 ust. 3 Protokołu dodatkowego z 1997 r.). Jak wynika z oświadczenia skazanego z dnia 12 września 2011 r., wyraził on sprzeciw co do przekazywania do Polski, odbywanej przez niego w Norwegii, kary pozbawienia wolności. Wskazał, że mieszka w Norwegii, gdzie ma dziewczynę i dzieci. Znajduje to potwierdzenie w sprawozdaniu z wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez kuratora sądowego w miejscu zameldowania skazanego. W rozmowie z członkami rodziny ustalono ponadto, że skazany mieszka w Norwegii od około 10 lat, do Polski przyjeżdża 2–3 razy w roku, głównie w okresach świątecznych. Mając powyższe na względzie, sąd stwierdził, że przejście do wykonania

⁸³ Por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2004 r., V KK 319/03, OSNKW 2004, nr 3, poz. 27.

⁸⁴ S.R. Buczma, *Przekazywanie osób skazanych*....s.64

przedmiotowej kary pozbawienia wolności wobec skazanego sprzeciwiałoby się założeniom Konwencji z 1983 r., w świetle których chodzi o zapewnienie skazanym możliwości (a nie konieczności) odbywania kary w ich własnych społeczeństwach. Przejęcie orzeczenia do wykonania powinno zatem następować w interesie i na korzyść skazanego, a nie w interesie państwa obcego. Analiza sytuacji życiowej skazanego wskazuje jednoznacznie, że przejęcie przez Polskę wykonania wskazanej we wniosku kary sprzeciwiałoby się umotywowanemu stanowisku skazanego, który od 10 lat mieszka w Norwegii, ma tam dzieci i partnerkę życiową, a Polskę odwiedzał sporadycznie. Sąd orzekający w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania ocenia stanowisko skazanego o braku zgody na przejęcie, uwzględniając powody, jakie podawane są w związku z odmową zgody na przekazanie do kraju obywatelstwa, w tym także od strony celów, które legły u podstaw Konwencji z 1983 r., a ocena ta może doprowadzić do stwierdzenia niedopuszczalności przyjęcia, pomimo spełnienia pozostałych warunków dopuszczalności przyjęcia określonych w art. 611b § 1 k.p.k. i art. 3 ust. 1 Protokołu dodatkowego z 1997 r.

Orzeczenie to zasługuje na aprobatę co do *meritum* rozstrzygnięcia wynikającego z wnikliwego przeanalizowania sytuacji życiowej skazanego. Na podkreślenie zasługuje trafność stwierdzenia, że rozważenie stanowiska skazanego to nie tylko zapoznanie się z nim, lecz przede wszystkim przeanalizowanie jego zasadności, w tym od strony celów, które leżą u podstaw Konwencji z 1983 r. i Protokołu dodatkowego z 1997 r. W uzasadnieniu swojej decyzji sąd nie powinien natomiast nadmiernie eksponować sprzeciwu skazanego na przekazania (bo jego zgoda, przy orzeczonej deportacji nie jest konieczna), lecz raczej ograniczyć się do wskazania okoliczności, które przemawiają za tym, że przejęcie orzeczenia do wykonania w Polsce nie pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawczych celów kary.

Podobna argumentacja, aczkolwiek zakończona odmiennym rozstrzygnięciem, znalazła się np. w sprawie III Kop 33/13, w której Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał postanowienie w przedmiocie dopuszczalności przyjęcia do wykonania na terenie Polski wyroku Sądu Krajowego ds. Spraw Karnych w Grazu z dnia 16 listopada 2011 r. W tej sprawie skazany również nie wyraził zgody na przekazanie kary do wykonania w Polsce. Sąd słusznie zauważył, że „zgodnie z art. 3 ust. 1

Protokołu dodatkowego z 1997 r. na wniosek państwa skazania państwo wykonania może postanowić o przejęciu skazanego bez jego zgody, jeżeli wyrokiem skazującym lub decyzją administracyjną będącą jego następstwem orzeczono wydalenie, przewiezienie do granicy państwa lub jakiegokolwiek inny środek ustanawiający zakaz przebywania skazanego na terytorium państwa skazania po zwolnieniu z zakładu karnego. W powyższej sytuacji wymóg przewidziany w art. 611b § 1 pkt 3 k.p.k. nie ma zastosowania z uwagi na wynikające z art. 615 § 2 k.p.k. pierwszeństwo umowy międzynarodowej. Stąd też, rozpoznając wniosek Ministra Sprawiedliwości o wydaniu postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania w Polsce, nie można orzec o niedopuszczalności przejęcia z tej tylko przyczyny, że skazany nie wyraził zgody na to przejęcie, jeżeli spełnione są warunki, o których mowa w art. 3 tego protokołu”.

Z dalszych wywodów tego sądu wynika, że razie braku zgody skazanego należy rozważyć powody, jakie podawane są przez niego dla uzasadnienia odmowy wyrażenia zgody na przekazanie do kraju obywatelstwa. Powody te powinny być oceniane przez pryzmat celów, które legły u podstaw Konwencji z 1983 r. W sytuacji określonej w art. 3 ust. 1 Protokołu dodatkowego z 1997 r. zasadą powinno być przekazanie skazanego nawet wbrew jego woli. Odstępstwo od tej zasady mogłoby zaś wynikać tylko ze szczególnych okoliczności sprawy⁸⁵. W ocenie sądu w niniejszej sprawie brak takich szczególnych okoliczności. Jak wynika z oświadczenia skazanego złożonego do protokołu przesłuchania w dniu 9 maja 2012 r., skazany posiada polskie obywatelstwo. Nie ma obywatelstwa Austrii. Zgodnie z decyzją Dyrekcji Policji Federalnej w Grazu z dnia 27 grudnia 2011 r. orzeczono wobec skazanego zakaz pobytu w Republice Austrii po odbyciu przez niego kary. Brak zatem jakiegokolwiek okoliczności, które jednocześnie sprzeciwiałyby się jego przekazaniu do Polski w celu odbycia reszty kary. Na marginesie sąd podkreślił, że odbycie reszty kary na terenie Polski nie pogorszy sytuacji skazanego. Zgodnie bowiem z treścią art. 78 § 1 k.k. skazany na karę pozbawienia wolności nabywa

⁸⁵ Zob. powołane wcześniej postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2004 r. (V KK 319/03), z glosą częściowo aprobowaną M. Płachty, OSP 2004, z. 11, poz. 144; postanowienie SN z dnia 29 sierpnia 2007 r. (II KK 134/07), Prokuratura i Prawo 2008, nr 1, poz. 25; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 września 2004 r. (II AKz 319/04), Krakowskie Zeszyty Sądowe 2004, z. 9, poz. 42.

prawo do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie po upływie połowy okresu kary.

Odmiennej decyzję podjął w sprawie II Kop 14/12 Sąd Okręgowy w Lublinie w postanowieniu z dnia 21 maja 2012 r. w przedmiocie stwierdzenia dopuszczalności przekazania. Na postanowienie to wpłynęło w dniu 15 maja 2013 r. zażalenie. Sąd Apelacyjny w sentencji postanowienia utrzymującego zaskarżone postanowienie w mocy uznał, że wymóg zgody przewidziany art. 611b § 1 pkt 3 k.p.k. nie ma w tej sprawie zastosowania i powołując się na art. 615 § 2 k.p.k., który daje pierwszeństwo stosowania umowie międzynarodowej, wskazał jako podstawę przyjęcia wyroku do wykonania w Polsce art. 3 ust. 1 Protokołu dodatkowego z 1997 r. W sprawie tej Delegat Sekretarza Stanu ds. Azylu, Migracji i Integracji Społecznej Królestwa Belgii w decyzji z dnia 20 sierpnia 2013 r., nakazał skazanemu, obywatelowi polskiemu natychmiastowe opuszczenie terytorium Belgii (k. 88–89). W sytuacji braku zgody skazanego (k. 57, 122–125) konieczne było rozważenie przez Sąd Okręgowy stanowiska skazanego, a w szczególności powodów, którymi uzasadniał on odmowę wyrażenia zgody na przekazanie orzeczenia do wykonania do kraju jego obywatelstwa (art. 3 ust. 2 Protokołu dodatkowego z 1997 r.). Analiza pisemnych motywów zaskarżonego postanowienia dowodzi, że sąd wziął pod uwagę stanowisko skazanego, podnosząc, że sama chęć odbywania kary pozbawienia wolności na terytorium Królestwa Belgii nie stanowi wystarczającej przesłanki do odstąpienia od przekazania wyroku do wykonania w Polsce.

Zastosowanie przepisów Konwencji z 1983 r. miało miejsce także w sprawie III Kop 80/12, w której Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał postanowienie o dopuszczalności przyjęcia do wykonania kary pozbawienia wolności. Na postanowienie to wniesiono zażalenie. Sąd odwoławczy go nie uwzględnił, stwierdzając, że sąd I instancji trafnie wywiódł, iż w stosunku do skazanej znajduje zastosowanie przepis art. 3 Protokołu dodatkowego z 1997 r., który wiąże zarówno Rzeczpospolitą Polską, jak i Królestwo Szwecji. W myśl tej regulacji państwo wykonania kary może postanowić o przejęciu skazanego bez jego zgody, jeżeli wyrokiem skazującym lub decyzją administracyjną będącą jego następstwem orzeczono wydalenie, przewiezienie do granicy państwa bądź też jakikolwiek inny środek ustanawiający zakaz przebywania skazanego na terytorium państwa

skazania, po zwolnieniu z zakładu karnego. W ocenie sądu rozpatrującego zażalenie podkreślenia wymaga okoliczność, że skazana nie ma związków rodzinnych i osobistych ze Szwecją. Ma obywatelstwo polskie. Do 2010 r. mieszkała i pracowała w Polsce. Następnie wyjechała do Holandii i stamtąd w 2011 r. udała się do Szwecji, gdzie została zatrzymana. W Polsce mieszkają członkowie jej rodziny, m.in. matka i syn.

Skazany ma możliwość także cofnięcia zgody na przekazanie. Taka sytuacja zaistniała w sprawie II Kop 46/13. W dniu 12 czerwca 2013 r. wpłynęło pismo obrońcy informujące, że skazany cofnął swoją zgodę na przekazanie, czyli wystąpiła negatywna przesłanka określona w art. 611b § 1 pkt 3 k.p.k. Jeśli skazany znajduje się w Polsce, zgoda na przekazanie może być cofnięta do czasu wydania przez sąd polski postanowienia w przedmiocie wykonania w kraju kary pozbawienia wolności.

Dopóki jednak skazany znajduje się w państwie wydania orzeczenia i tam cofnie swoją zgodę na przekazanie, dopóty oświadczenie to może być skuteczne nawet w razie późniejszego jego złożenia, tzn. do czasu fizycznego przekazania skazanego do Polski.

Przepisy rozdziału 66g k.p.k. miały natomiast zastosowanie w następujących sprawach.

W sprawie III Kop 53/13 wydano postanowienie o dopuszczalności przyjęcia do wykonania kary pozbawienia wolności, na które następnie wniesiono zażalenie. Jednakże sąd odwoławczy stwierdził, że brak zgody skazanego nie stanowi w niniejszej sprawie negatywnej przesłanki przejęcia kary do wykonania. Zgodnie bowiem z treścią art. 611tk § 1 pkt 3 lit. b k.p.k. zgoda skazanego na przekazanie nie jest wymagana w przypadku, gdy została wobec niego wydana decyzja o wydaleniu lub deportacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że postanowienia kodeksu postępowania karnego stanowią implementację do polskiego porządku prawnego art. 6 ust. 2 lit. b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Jak wynika z treści wyroku sądu duńskiego z 15 listopada 2012 r., w stosunku do skazanego został wydany nakaz wydalenia z terytorium Danii. Sąd odwoławczy nie podzielił poglądu wyrażonego przez obrońcę skazanego, że wobec treści art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a k.p.k. sąd powinien był poczynić ustalenia

w przedmiocie miejsca stałego pobytu skazanego. Podstawą prawną bowiem dla podjęcia decyzji o dopuszczalności przejścia do wykonania wyroku jest art. 611tk § 1 pkt 3 lit. b k.p.k., który – interpretowany łącznie z cytowanymi przepisami decyzji ramowej 2008/909/WSiSW – nie uzależnia oceny zasadności wniosku od ustaleń w przedmiocie miejsca pobytu skazanego. Ustosunkowując się z kolei do zarzutu podniesionego przez skazanego, że przejściu wykonania kary pozbawienia wolności na terytorium Polski sprzeciwia się jego stan zdrowia, sąd podniósł, iż również w tym zakresie nie można dopatrzeć się podstaw do zakwestionowania trafności zaskarżonego postanowienia. Z akt sprawy wynika, że sąd I instancji zasięgnął informacji z duńskiego zakładu karnego odnośnie do sposobu leczenia, którym objęty był tam skazany, i ustalił, iż w związku ze zdiagnozowaną u niego epilepsją jest on leczony farmakologicznie. Leczenie farmakologiczne skazanego w polskim zakładzie karnym będzie możliwe, co wynika z treści art. 115 k.k.w. Przepis ten gwarantuje skazanym nie tylko bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne (§ 1), lecz również – w razie potrzeby – przeprowadzenie specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji (§ 5 pkt 2). W związku z charakterem leczenia, któremu poddany jest skazany, nie będzie miał w jego sprawie zastosowania przepis art. 611tk § 1 pkt 6 k.p.k., w myśl którego odmawia się wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli jej wykonanie łączy się z zastosowaniem terapii lub innych środków nieznanymi ustawie polskiej. Obawy skazanego są więc całkowicie nieuzasadnione i w żadnej mierze nie przesądzają o niemożności odbywania pozostałej części kary pozbawienia wolności na terytorium Polski. W rezultacie należy stwierdzić, że rozstrzygnięcie zgodne z oczekiwaniami skarżących nie znajduje podstaw w obowiązującym porządku prawnym.

W niektórych aktach spraw wniosek o przekazanie kary pozbawienia wolności do wykonania w Polsce był następstwem procedury przekazania osoby w oparciu o ENA. W sprawie IV Kop 173/13 Sąd Okręgowy w Lublinie wydał w dniu 1 października 2013 r. postanowienie w przedmiocie przejścia wyroku do wykonania. Zostało ono zaskarżone zażaleniem z dnia 3 października 2013 r., w którym podnoszono argument braku zgody skazanego na przekazanie. W uzasadnieniu sąd napisał, że „zgoda skazanego, czy też jej brak, nie ma znaczenia dla przedmiotowego postępowania. Należy mieć na względzie, iż w postępowaniu toczącym się na skutek <<zwrotnego>> przekazania osoby ściganej (aktualnie

skazanego) nie ma zastosowania art. 611tk k.p.k. (gdyż został on wyraźnie wyłączony w dyspozycji art. 607s § 5 zd. drugie k.p.k. w zw. z art. 607t § 2 k.p.k.), a który to przepis reguluje podstawy odmowy wykonania przez polski sąd, orzeczonej w innym państwie członkowskim kary pozbawienia wolności. Jedną z takich podstaw jest brak zgody skazanego na przekazanie, chyba że spełnione są warunki z art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a-c k.p.k. Dlatego też brak zgody skazanego, czy też pominięcie jego stanowiska w tej kwestii, nie ma znaczenia dla postępowania toczącego się wobec skazanego, przekazanego uprzednio z zastrzeżeniem z art. 607t § 1 k.p.k.⁸⁶. Zastosowanie instytucji przekazania warunkowego, co wynika z treści przepisu art. 607t k.p.k., ma charakter obligatoryjny. W przypadku więc, gdy ENA dotyczy obywatela polskiego lub osoby, która korzysta na terytorium RP z prawa azylu, celem przekazania jest ściganie tej osoby. Jeśli postępowanie przed organem sądowym państwa wydania ENA zakończy się orzeczeniem kary pozbawienia wolności, zgodnie z klauzulą zwrotnego przekazania, sąd polski uzna przekazanie za zasadne, jeżeli osoba, której ENA dotyczy wyrazi na to zgodę (Art. 607t § 1)⁸⁷.

W sprawie III Kop 273/12 Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał w dniu 15 października 2012 r. postanowienie w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na wykonanie kary w Polsce. W uzasadnieniu sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 607za § 1 k.p.k. wniosek właściwego organu sądowego państwa wydania nakazu europejskiego o zgodę na ściganie lub wykonanie kar pozbawienia wolności rozpatruje sąd okręgowy, który orzekł o przekazaniu. Przepisy art. 607b, 607p, 607r, 607s § 1 i 2 oraz art. 607z k.p.k. stosuje się odpowiednio. Stosownie natomiast do treści art. 607s § 1 k.p.k. nie podlega wykonaniu nakaz europejski wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności wobec osoby ściganej, będącej obywatelem polskim albo korzystającej w Rzeczypospolitej Polskiej z prawa azylu, jeżeli nie wyrazi ona zgody na przekazanie. Odesłanie do przepisu art. 607s § 1 i 2 k.p.k. oznacza zatem, że nie jest możliwe wyrażenie zgody na wykonanie kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności wobec osoby przekazanej państwu wydania ENA, będącej obywatelem

⁸⁶ Por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 11 października 2012 r., II AKz 138/12, LEX nr 1220650.

⁸⁷ Por. G. Jaworski [w:] Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych. Komentarz, LEX/el. 2010, komentarz do art. 607t k.p.k.

polskim albo korzystającej w RP z prawa azylu, jeżeli nie wyrazi ona zgody. Tymczasem skazany ma obywatelstwo polskie i – jak wskazano we wniosku Prokuratora w Stade z dnia 14 sierpnia 2012 r. – skazany po jego przekazaniu na podstawie ENA nie zrezygnował ze stosowania zasady specjalności, a tym samym nie wyraził zgody na wykonanie wobec niego kar pozbawienia wolności orzeczonych za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania.

2.2. Właściwość miejscowa

Zgodnie z art. 611th § 1 k.p.k. sąd okręgowy, w którego okręgu skazany posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu, jest właściwy do rozpoznania następujących spraw:

- 1) wystąpienia państwa członkowskiego o wykonanie w Polsce prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności (art. 611tg § 1 k.p.k.);
- 2) zwrócenia się do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o przekazanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności w celu jej wykonania w Polsce (art. 611tg § 2 k.p.k.);
- 3) wyrażenia zgody na wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec sprawcy niemającego obywatelstwa polskiego lub nieposiadającego stałego lub czasowego miejsca pobytu na terytorium Polski (art. 611tg § 5 k.p.k.).

Jeżeli nie można ustalić właściwości według miejsca stałego lub czasowego pobytu skazanego, właściwy do rozpoznania spraw wskazanych w art. 611th § 1 k.p.k. jest Sąd Okręgowy w Warszawie (art. 611th § 2 k.p.k.).

Zgodnie z art. 611th § 3 k.p.k., jeżeli sąd, do którego zostało skierowane orzeczenie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Kwestia właściwości do rozpoznania sprawy wystąpiła w sprawie II Kop 77/13 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Elblągu. W pierwszej kolejności Sąd ten w dniu 13 sierpnia 2013 r. wydał postanowienie o stwierdzeniu swojej niewłaściwości i przekazaniu sprawy do rozpatrzenia do Sądu Okręgowego w Warszawie. Sąd Okręgowy w Warszawie również uznał się za niewłaściwy, w związku z czym

postanowieniem z dnia 2 grudnia 2013 r. zwrócono się do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w przedmiocie rozstrzygnięcia sporu o właściwość między Sądem Okręgowym w Warszawie a Sądem Okręgowym w Elblągu. Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał za właściwy Sąd Okręgowy w Elblągu.

W sprawie IV Kop 133/14 zapadło kilka postanowień różnych sądów w przedmiocie właściwości. Sąd Okręgowy w Lublinie wydał w dniu 27 marca 2014 r. postanowienie stwierdzające swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w Warszawie. Ten uznał za właściwy miejscowo i rzeczowo Sąd Okręgowy w Koszalinie. Zgodnie z uzasadnieniem „skazany posiada stale miejsce pobytu w Wałczu, co wynika z informacji Ministerstwa Sprawiedliwości (k/ 42–44). Z informacji tej wynika, iż okres dzieciństwa skazany spędził również w Wałczu, tam też mieszkał z ojcem i bratem pobierając również tam wykształcenie. W związku z powyższym sądem właściwym do rozpoznania wniosku władz holenderskich o wykonanie kary pozbawienia wolności w myśl art. 611th § 1 k.p.k. jest Sąd Okręgowy w Koszalinie, który swoją właściwością obejmuje Wałcz. Takie też stanowisko wyraził Sąd Apelacyjny w Arnhem-Leeuwarden w uzasadnieniu decyzji z dnia 12 września 2013 r. (k. 17)”.

Kolejnym postanowieniem w przedmiocie właściwości sądu było postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 12 maja 2014 r. stwierdzające swoją niewłaściwość i przekazujące sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie, gdyż Sąd Okręgowy w Warszawie czyniąc ustalenia co do miejsca pobytu skazanego na terenie Polski, błędnie przyjął, opierając się na informacji zawartej w aktach sprawy (k. 42–44), pochodzącej z systemu PESEL-SAD, że skazany posiada stale miejsce pobytu w Wałczu (czyli w okręgu właściwości Sądu Okręgowego w Koszalinie). Z wspomnianego zaświadczenia wynika jednak jednoznacznie, że miejscem stałego pobytu skazanego jest miejscowość Splawy Długie w powiecie krańickim w województwie lubelskim, gdzie jest zameldowany od dnia 21 września 2010 r., czego Sąd Okręgowy w Warszawie nie zauważył. Tym samym poprzedni adres zameldowania skazanego na terenie Wałcza nie miał żadnego znaczenia dla ustalenia właściwości miejscowej sądu, podobnie jak okoliczności zamieszkiwania w tym mieście skazanego w dzieciństwie i pobieranie tam wykształcenia, na co

wskazywał Sąd Okręgowy w Warszawie. Zgodnie z treścią art. 35 k.p.k. sąd zobowiązany jest na każdym etapie postępowania z urzędu kontrolować swoją właściwość. W przypadku zaś stwierdzenia niewłaściwości podjąć stosowną decyzję. Przepis ten koresponduje z treścią art. 611th § 3 k.p.k. W przedmiotowej sprawie miejscem stałego pobytu skazanego na terenie Polski jest miejscowość Spławy Drugie, znajdująca się w okręgu właściwości Sądu Okręgowego w Lublinie.

W uzasadnieniu swojej decyzji Sąd Okręgowy w Koszalinie ponadto podniósł, że w pełni zgadza się ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Okręgowy w Warszawie, iż skazany nie traci stałego lub czasowego miejsca pobytu w okręgu danego sądu okręgowego, jeżeli czasowo (przejściowo) tam nie przebywa, gdyż istotny jest przede wszystkim zamiar stałego (czasowego) pobytu w tym miejscu. Nieobecność w miejscu stałego (czasowego) pobytu może być wynikiem choćby odbywania kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim, co nie powoduje automatycznie utraty miejsca stałego (czasowego) pobytu w Polsce⁸⁸.

Dodać jedynie należy, że takie stanowisko wyrażane jest w doktrynie⁸⁹, gdzie słusznie podnosi się, iż gdyby pobyt skazanego za granicą (związany np. z odbywaniem kary pozbawienia wolności) miał automatycznie powodować utratę miejsca pobytu w Polsce, to przepis odnoszący się do ustalania właściwości miejscowej sądu przewidziany w art. 611th § 1 k.p.k. praktycznie nigdy nie znajdowałby zastosowania w sprawach o przejęcie do wykonania kar pozbawienia wolności, określonych w rozdziale 66g k.p.k.

2.3. Wystąpienie o dodatkowe informacje do państwa wnioskodawcy

Artykuł 611ti § 3 k.p.k. zawiera ogólną podstawę dla sądu okręgowego właściwego do orzekania w przedmiocie wykonania orzeczenia do wezwania właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia do uzupełnienia informacji potrzebnych w celu podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

⁸⁸ Zmiana właściwości (z Sądu Okręgowego w Białymstoku na Sąd Okręgowy w Łomży) miała miejsce także w sprawie II Kop 3/14.

⁸⁹ Patrz. S. Steinborn [w:] *Komentarz aktualizowany...*, teza 2 komentarza do art. 611th k.p.k.

Przepis art. 9 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wyraźnie jednak odróżnia porozumiewanie się od wezwania do uzupełnienia informacji, stanowiąc, że „w stosownych przypadkach zwraca się też z prośbą o niezwłoczne przekazanie wszystkich niezbędnych dodatkowych informacji”. Dodatkowo przepis art. 611tk § 5 k.p.k. nakłada na sąd okręgowy obowiązek poinformowania właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia przed podjęciem decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia o możliwości odmowy wykonania orzeczenia w wypadkach przewidzianych w art. 611tk § 1 pkt 2, 3 i 6 k.p.k. oraz w art. 611tk § 3 pkt 1, 2, 4, 5 i 8 k.p.k. Z powyższych przepisów wynika więc, że o ile konsultacje z właściwym organem państwa wydania orzeczenia powinny mieć miejsce w każdym ze wskazanych przypadków, o tyle już wezwanie do uzupełnienia informacji na podstawie art. 611ti § 3 k.p.k. nie jest obligatoryjne w każdym z nich, lecz powinno mieć miejsce tylko wtedy, gdy zachodzi taka potrzeba.

Sąd okręgowy uznając, że informacje przekazane przez państwo wydania orzeczenia są niekompletne, co do zasady ma obowiązek wezwać do ich uzupełnienia. W art. 611ti § 3 k.p.k. chodzi o jakiegokolwiek informacje niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy, o ile oczywiście właściwy organ państwa wydania orzeczenia może nimi dysponować.

W sytuacji określonej w art. 611ti § 3 k.p.k. sąd wydaje postanowienie, w którym możliwie precyzyjnie określa, jakie informacje powinny zostać uzupełnione, oraz wyznacza konkretny termin, w którym powinno to nastąpić.

Stosownie do art. 611ti § 3 zd. drugie k.p.k. w razie niedotrzymania wskazanego terminu postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o informacje posiadane przez sąd okręgowy. Oznacza to, że organ, który nie dotrzymuje terminu na uzupełnienie brakujących informacji, naraża się na odmowę wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności.

W analizowanych aktach uzyskanie dodatkowych informacji konieczne było w sprawie III Kop 51/13 rozpatrywanej przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy. Sąd ten dwukrotnie występował do Austrii z pytaniem o wyjaśnienia dotyczące wymiaru orzeczonej kary pozbawienia wolności. W szczególności zwrócono się o informację w kwestii, czy wymierzona kara ma charakter jednostkowy, czy też jest to kara

łączna. Konieczne było też wyjaśnienie, czy kary zostały orzeczone za przestępstwa czy też za wykroczenia, a w szczególności, jakie było kryterium zakwalifikowania czynu jako wykroczenia, a nie przestępstwa. Sąd wymagał także informacji co do tego, kiedy skazany nabędzie w Austrii uprawnienia do warunkowego przedterminowego zwolnienia.

W odpowiedzi na zadane pytania sąd austriacki stwierdził, że „austriackie prawo nie przewiduje orzekania kar częściowych. Z tego powodu (...) wymierzono jedną łączną karę pozbawienia wolności. Wszystkie czyny będące postawą wydania wyroków są zgodnie z prawem austriackim jednym czynem karalnym, nie wykroczeniem administracyjnym lub występkiem. Połączono z nimi mające zastosowanie postanowienia ustawowe odnośnie do przywłaszczenia niepieniężnych środków płatniczych zgodnie z § 241e ust. 1 przypadek pierwszy, ust. 2 przypadek pierwszy austriackiego k.k., występki ukrycia dokumentów zgodnie z § 229 ust. 1 austriackiego k.k. oraz występki trwałego pozbawienia rzeczy zgodnie z § 135 ust. 1 austriackiego k.k. Zgodnie z prawem austriackim nie jest możliwe zastosowanie warunkowego zwolnienia tylko na podstawie upływu czasu. Kwestia warunkowego zwolnienia zostanie sprawdzona przez właściwy Sąd Egzekucyjny w dniach 8 listopada 2013 r. oraz 18 sierpnia 2014 r.”. Po tych wyjaśnieniach Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zadał jeszcze dodatkowe pytanie odnośnie do końca kary, jaką skazany rozpoczął odbywać. Sąd austriacki w odpowiedzi podał, że koniec odbywania kary przez skazanego przypada na dzień 8 marca 2014 r.

W konsekwencji Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał w dniu 18 lutego 2014 r. w tej sprawie postanowienie o niedopuszczalności przekazania na podstawie art. 609 § 1 k.p.k., art. 611 § 1 k.p.k. oraz art. 3 ust. 1 lit. c Konwencji z 1983 r., gdyż przekazanie może nastąpić jedynie, gdy okres kary pozostałej skazanemu do odbycia wynosi co najmniej 6 miesięcy lub jest nieokreślony. W niniejszej sprawie koniec kary przypadał skazanemu na dzień 8 marca 2014 r. i wykonaniu miała podlegać jeszcze kara niespełna jednego miesiąca.

Sprawa ta pokazuje, że zwłoka w odpowiedzi na wszystkie pytania sądu państwa wykonania orzeczenia może spowodować odmowę przyjęcia orzeczenia z uwagi na krótki okres kary pozostałej do odbycia. Wydaje się, że w tej sprawie wątpliwości

polskiego sądu były uzasadnione wymogiem podwójnej karalności. W związku z tym zadawanie dodatkowych pytań było zasadne.

Kwestia wyjaśnienia obowiązujących przepisów w sprawie deportacji osób skazanych pojawiła się w sprawach: III Kop 52/13 oraz III Kop 50/13. W sprawie II Kop 14/12 Sąd Okręgowy w Częstochowie wystąpił o nadesłanie regulacji prawnych dotyczących skazanych obcokrajowców w Danii. Chodziło o ustalenia, czy w stosunku do skazanego cudzoziemca na karę pozbawienia wolności z orzeczeniem jego wydalenia z terytorium Danii dochodzi do zmniejszenia wymiaru orzeczonej kary o połowę i czy przepis ten ma charakter obligatoryjny.

W sprawie IV Kop 133/14 w dniu 1 lipca 2014 r. wydano postanowienie w przedmiocie odroczenia posiedzenia, gdyż prokurator wniósł o zwrócenie się do Holandii, jako państwa wydania orzeczenia, o udzielenie informacji, czy wobec skazanego została wydana decyzja o wydaleniu lub deportacji na terytorium Polski. Postanowienie wydano na podstawie art. 611th § 3 k.p.k., wyznaczając 14-dniowy termin na odpowiedź od daty otrzymania pisma.

O dodatkowe informacje zwracał się też do Wielkiej Brytanii Sąd Okręgowy w Lublinie w sprawie IV Kop 173/13 (a także Sąd Okręgowy w Nowym Sączu w sprawie II Kop 2/13). Pytano o to, czy wyrok jest prawomocny i czy było wszczęte postępowanie odwoławcze, a także, w jakim okresie na terytorium Wielkiej Brytanii był stosowany wobec skazanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania oraz jaki okres tymczasowego aresztowania zaliczono na poczet kary.

W sprawie II Kop 33/13 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu odroczył w dniu 18 września 2013 r. posiedzenie, informując równocześnie stronę austriacką o możliwości odmowy wykonania orzeczenia „w związku z nieprzekazaniem tutejszemu sądowi wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczeń i niezuzupełnieniem ich mimo dwukrotnego wezwania, a zwłaszcza nieprzesłaniem odpisu decyzji LPD Wien z dnia 19 października 2012 r., 116199/FrB/12”. Konsekwencją zaniechań ze strony austriackiej było wydanie w dniu 23 września 2013 r. postanowienia w przedmiocie odmowy przejęcia do wykonania kary ze względu na brak uzupełnienia dokumentacji. Zaniechania te polegały na tym, że strona austriacka nie dołączyła, wbrew zapowiedziom, decyzji wydanej przez

Dyrekcję Policji Krajowej w Wiedniu o umieszczeniu skazanego w areszcie dla wydalonych (pomimo iż w protokole przejęcia wykonania kary z 26 marca 2013 r. wspomina się, że organ występujący powinien załączyć kopię takiej decyzji). Tutejszy sąd zwrócił się dwukrotnie do Federalnego MS Republiki Austrii o przesłanie odpisu tej decyzji, zaznaczając, iż jest on niezbędny do zbadania, czy w niniejszej sprawie zachodzi przesłanka z art. 6 ust. 2 lit. b decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Zwrócił się także do strony austriackiej o inne informacje, szczegółowo opisane w piśmie. Nieprzesłanie przez stronę austriacką stosownych dokumentów spowodowało brak możliwości ustalenia, czy decyzja o deportacji jest wynikiem skazania czy też nie. Bez ustalenia tej kwestii sąd nie był w stanie stwierdzić, czy realizacja austriackiego wniosku o wykonanie kary pozostaje w zgodzie z przepisami omawianej decyzji ramowej oraz nie naruszy przepisów prawa unijnego regulujących uprawnienia obywateli UE do swobodnego przemieszczania się i pobytu w innych państwach członkowskich.

W sprawie IV Kop 45/13 Sąd Okręgowy Elbląg wydał postanowienie z 8 lipca 2014 r. w przedmiocie wyjaśnienia wątpliwości co do warunków przedterminowego zwolnienia. W wyniku dokonanych konsultacji uznano, że skazany powinien zostać zwolniony z jednostki penitencjarnej nie później niż w dniu 12 kwietnia 2015 r., gdyż z mocy prawa włoskiego nabywa z tą datą prawo do warunkowego przedterminowego zwolnienia. Słusznie podkreślono, że w razie przekazania orzeczenia do wykonania w Polsce skazany – na podstawie prawa polskiego – ma prawo ubiegania się o wcześniejsze warunkowe zwolnienie.

W sprawie IV Kop 45/13 Sąd Okręgowy w Lublinie wydał postanowienie z dnia 26 lutego 2013 r. w przedmiocie stwierdzenia dopuszczalności przejęcia. Zanim to nastąpiło, miało miejsce dwukrotne odroczenie posiedzeń sądu (w celu zwrócenia się do Włoch z wnioskiem o przekazanie odpowiednich dokumentów pozwalających dokonać przeliczenia kary, a następnie w związku z tym, że strona włoska nie nadesłała wszystkich wymaganych dokumentów). W dniu 8 kwietnia 2014 r. wydano postanowienie w zakresie określenia kwalifikacji prawnej czynów, której rezultatem było przekształcenie kary w karę łączną 10 lat i 4 miesiące pozbawienia wolności. W niniejszej sprawie wydano także postanowienie z dnia 8 lipca 2014 r. w przedmiocie wyjaśnienia wątpliwości co do terminu, w jakim skazany powinien

zostać zwolniony z jednostki penitencjarnej w związku z nabyciem, w świetle regulacji włoskich, prawa do warunkowego przedterminowego zwolnienia.

W sprawie II Kop 14/14 Sąd Okręgowy w Przemyślu w dniu 2 stycznia 2015 r. skierował pismo do sądu w Arezzo o nadesłanie informacji o zgodzie skazanego na przekazanie bądź też o braku takiej zgody. W związku z nieuzyskaniem tej informacji w wyznaczonym terminie w dniu 2 marca 2015 r. wydano postanowienie o odmowie wykonania w RP kary pozbawienia wolności w wymiarze 3 lat 5 miesięcy i 6 dni. W badanej sprawie Sąd Okręgowy w Przemyślu poinformował stronę włoską o negatywnych skutkach zaniechania udzielenia żądanej informacji.

W sprawie VIII Kop 1/14 Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie o odmowie przyjęcia kary do wykonania. Było to konsekwencją braku udzielenia przez stronę brytyjską żądanych wyjaśnień, o czym została ona uprzedzona.

Na przykładzie powyżej opisanych spraw można twierdzić, że sądy polskie często występowały do innych państw członkowskich na podstawie art. 611tj § 3 k.p.k. Świadczy to o tym, że państwa wnioskujące o wykonanie w Polsce kary nie zawsze załączały niezbędną dokumentację. Charakter i sposób zadawania pytań dowodzi dużej wnikliwości polskich organów sądowych badających sprawę dopuszczalności wykonania kary w kraju. W wielu sprawach nie uzyskano odpowiedzi albo otrzymane informacje nie były zadowalające. Podejmowane w konsekwencji decyzje polskich organów sądowych nie budziły w takich przypadkach zastrzeżeń. Istnieje obawa, aby przy karach niezbyt długich występowanie o dodatkowe informacje do państwa wydania orzeczenia nie było wykorzystywane jako narzędzie dla przedłużenia trwania postępowania w przedmiocie uznania i późniejszej odmowy przyjęcia orzeczenia do wykonania z uwagi na krótki okres pozostałej do odbycia kary. Stosunkowo krótkie okresy wyznaczane przez polskie sądy na odpowiedź państwu wydania orzeczenia nie wskazują na to, aby obawy te w przypadku praktyki polskich sądów były uzasadnione.

2.4. Odmowa wykonania orzeczenia o przekazaniu kary pozbawienia wolności

Katalog podstaw do odmowy wykonania orzeczenia o przekazaniu kary pozbawienia wolności zawarty w art. 611tk § 1 k.p.k. jest szeroki. Odmowa uznania wniosku

o wykonanie kary pozbawienia wolności może mieć różne podstawy. W art. 611tk k.p.k. będącym odpowiednikiem art. 9 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wymienia się jedenaście dopuszczalnych przesłanek odmowy. Nie pokrywają się one w pełni z podstawami odmowy przewidzianymi w art. 9 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Ponadto różny jest sposób ujęcia tych przesłanek. A mianowicie decyzja ramowa nie dzieli ich na obligatoryjne i fakultatywne, w odniesieniu do wszystkich używając wyrażenia „można odmówić” (ang. „*may refuse*”). Taki natomiast podział występuje w art. 611tk k.p.k.

I tak do **podstaw obligatoryjnych** odmowy określonych w § 1 art. 611tk k.p.k. zalicza się:

- 1) brak spełnienia warunku podwójnej karalności, tzn. czyn, za który została orzeczona w innym państwie członkowskim kara pozbawienia wolności, w świetle prawa polskiego nie stanowi przestępstwa. W art. 611tk § 2 k.p.k. zastrzega się równocześnie, że nie może stanowić podstawy do odmowy wykonania orzeczenia czyn niestanowiący według prawa polskiego przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w naszym prawie opłat, podatków, cła lub zasad obrotu dewizowego. Zastrzeżenie to wynika z implementacji art. 9 ust. 1 lit. d decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

W art. 7 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przewidziano listę przestępstw 32 kategorii czynów zagrożonych w państwie wydania karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 3 lata, co do których nie obowiązuje zasada badania podwójnej karalności. Równocześnie z przepisu art. 7 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW wynika, że każde państwo członkowskie może złożyć deklarację, iż przepis art. 7 ust. 1 nie będzie miał do niego zastosowania. Jak już wspomniano, Polska taką deklarację złożyła dnia 22 stycznia 2012 r.⁹⁰ W związku z tym w przepisach kodeksu postępowania karnego implementujących decyzję ramową

⁹⁰ „In accordance with Article 7(4) of the Framework Decision, the Republic of Poland hereby declares that it will not apply Article 7(1) of the Framework Decision (see Council document ST 15100/08 of 3 November 2008)” – por. Notification and declarations by the Republic of Poland concerning Council Framework Decision 2008/909/JHA of 27 November 2008 on the application of the principle of mutual recognition to judgments in criminal matters imposing custodial sentences or measures involving deprivation of liberty for the purpose of their enforcement in the European Union (https://bip.ms.gov.pl/Data/Files/_public/bip/prawo_eu/ue2/notyfikacja-polski.doc, dostęp dnia 9 grudnia 2015 r.).

2008/909/WSiSW brak listy przestępstw, co do których nie zachodzi konieczność badania podwójnej karalności.

- 2) Do obligatoryjnych przesłanek odmowy uznania orzeczenia i w efekcie odmowy jego wykonania zalicza się ponadto fakt, że wykonanie orzeczenia stanowiłoby naruszenie zasady *ne bis in idem* (art. 611tk § 1 pkt 2 k.p.k.) Przepis ten stanowi odpowiednik art. 9 ust. 1 lit. c decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.
- 3) Kolejną przesłanką (wymienioną w art. 611tk § 1 pkt 3 k.p.k.) jest brak zgody na przekazanie, chyba że zgoda nie jest wymagana. Wyjątki od wymogu zgody są analogiczne do przesłanek wymienionych w art. 611tk § 3 k.p.k. (obywatel polski posiadający domicyl w Polsce, została wobec niego wydana decyzja o wydaleniu lub deportacji na terytorium RP albo zbiegł na to terytorium w obawie przed odpowiedzialnością).
- 4) Samoistną podstawą odmowy uznania orzeczenia jest nieosiągnięcie przez skazanego w świetle prawa polskiego wieku wymaganego dla odpowiedzialności karnej (art. 611tk § 1 pkt 4 k.p.k.). Przesłanka ta stanowi odpowiednik art. 9 ust. 1 lit. g decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.
- 5) W art. 611tk § 1 pkt 5 k.p.k. przewidziano ogólną podstawę odmowy wykonania orzeczenia w sytuacji, gdy łączyłoby się ono z naruszeniem wolności oraz praw człowieka i obywatela. Takiej generalnej klauzuli decyzja ramowa nie przewiduje wśród podstaw odmowy. Zawiera ją natomiast art. 3 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, czyli przepis określający cel i zakres jej stosowania. Wynika z niego, że postanowienia decyzji ramowej 2008/909/WSiSW nie naruszają obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad procesowych określonych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej. Słusznie podkreśla się⁹¹, że głównie chodzi o takie orzeczenia, które zostałyby wydane z naruszeniem tych praw. W szczególności można przyjąć, że prawo do odmowy wykonania orzeczenia na tej podstawie występuje wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki, aby przypuszczać, iż kara została orzeczona ze względów dyskryminacyjnych.

⁹¹ Por. motyw 13 preambuły decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Innymi słowy, że doszło do ukarania danej osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną albo że jej sytuacja mogła być niekorzystna z któregokolwiek z tych powodów. Należy jednak podzielić pogląd, że tak ogólne sformułowanie uprawnia również do interpretacji dopuszczającej odmowę uznania orzeczenia w sytuacji, gdy jego wykonanie stanowiłoby naruszenie innych praw czy wolności człowieka, np. z powodu przeludnienia w Polsce zakładów karnych⁹².

- 6) Odpowiednik natomiast art. 9 ust. 1 lit. k decyzji ramowej 2008/909/WSiSW stanowi art. 611tk § 1 pkt 6 k.p.k., zgodnie z którym podstawę odmowy może stanowić fakt, że wykonanie kary łączyłoby się z zastosowaniem terapii lub innych środków nieznanymi ustawie.
- 7) Ostatnią przesłankę obligatoryjną odmowy wykonania orzeczenia (art. 611tk § 1 pkt 7 k.p.k.) stanowi fakt, że skazany nie jest obywatelem polskim. W przepisie tym jednak dopuszcza się wyjątek od tej zasady, nawiązujący do sytuacji określonej w art. 611tk § 4 k.p.k., z którego wynika, że sąd może wyrazić zgodę na przyjęcie do wykonania orzeczenia zapadłego wobec skazanego niebędącego obywatelem polskim lub niemającego na terytorium RP stałego lub czasowego miejsca pobytu, jeżeli ze względu na sytuację rodzinną lub szczególne warunki osobiste skazanego przejęcie orzeczenia pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary. Wyjątek ten nawiązuje do wyrażonego w przepisie art. 611tg § 4 i 5 k.p.k. celu przekazania oraz przesłanki dopuszczalności, jaką jest zgoda organu sądowego państwa wykonania orzeczenia. Z punktu widzenia legislacyjnego ujęcie tej podstawy odmowy (potraktowanej jako obligatoryjna, ale z wyjątkiem) nie wydaje się być prawidłowe.
- 8) **Do przesłanek fakultatywnych** odmowy zgodnie z art. 611tk § 3 k.p.k. zalicza się sytuację, gdy do przekazanego przez inne państwo członkowskie orzeczenia nie dołączono zaświadczenia albo gdy przekazane zaświadczenie jest niekompletne lub w sposób oczywisty niezgodne z treścią orzeczenia.

⁹² A.Górski [w:] *Kodeks postępowania karnego...*, komentarz do art. 611tk k.p.k.

Z przepisu tego wynika, że polski organ sądowy w pierwszej kolejności powinien zwrócić się do organu państwa wydania orzeczenia o uzupełnienie dostrzeżonych braków lub informacji. W sytuacji jednak gdy mimo wezwania tego nie zrobiono, można odmówić wykonania orzeczenia.

- 9) Kolejną podstawą fakultatywnej odmowy jest przedawnienie wykonania kary według prawa polskiego, jeśli chodzi o przestępstwo podlegające jurysdykcji sądów polskich. Przepis ten koresponduje z negatywną przesłanką uznania określoną w art. 9 ust. 1 lit. e decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.
- 10) Odmowa może mieć miejsce także, jeśli skazany nie ma na terytorium RP stałego ani czasowego miejsca pobytu, a nie wchodzi w grę wydalenie go do Polski, ani względy resocjalizacyjne nie przemawiają za wykonaniem kary w Polsce (art. 611tk § 3 pkt 3 k.p.k.).
- 11) Podstawę odmowy stanowi też fakt, że orzeczenie zapadło *in absentia* (art. 611tk § 3 pkt 4 k.p.k.), chyba że: a) z zaświadczenia wynika, że skazany został prawidłowo wezwany do stawiennictwa pod rygorem wydania wyroku zaocznego, b) obrońca był obecny na rozprawie lub posiedzeniu, c) skazanemu doręczono prawidłowo orzeczenie i nie złożył do niego sprzeciwu albo oświadczył, że nie kwestionuje jego treści. Przepis ten odpowiada podstawie odmowy określonej w art. 9 ust. 1 lit. i decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.
- 12) W przepisie art. 611tk k.p.k. znalazła się także podstawa odmowy określona w art. 9 ust. 1 lit. I decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, że orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości lub części na terytorium RP lub polskim statku wodnym lub powietrznym (art. 611tk § 3 pkt 5 k.p.k.). W ten sposób wyraźnie podkreśla się prymat jurysdykcji opartej na zasadzie terytorialności, zniechęcając tym samym inne państwa członkowskie do prowadzenia postępowania w takich sprawach w oparciu o inne zasady jurysdykcyjne.
- 13) Fakultatywną podstawę odmowy stanowi dodatkowo fakt, że w chwili otrzymania orzeczenia pozostała do wykonania kara jest krótsza niż

6 miesięcy pozbawienia wolności (art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k. korespondujący z art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).

- 14) Kolejna fakultatywna przesłanka odmowy przekazania kary do wykonania (wyrażona w art. 611tk § 3 pkt 7 k.p.k.) to sytuacja, w której skazany nie podlega jurysdykcji polskich sądów karnych lub brak wymaganego zezwolenia na jego ściganie (o immunitecie jest mowa w art. 9 ust. 1 lit. f decyzji ramowej 2008/909/WSiSW).
- 15) Do odmowy może dojść również wtedy, gdy przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w sytuacji gdyby jurysdykcję wykonywały sądy polskie, podlegałoby darowaniu na mocy amnestii (art. 611tk § 3 pkt 8 k.p.k.). Takiej podstawy odmowy brak w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

Warto dodać, że w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW przewidziano również jako dopuszczalną podstawę odmowy sytuację, gdy organ sądowy państwa wykonującego składa wniosek o wyłączenie zasady specjalności, którego państwo wydania orzeczenia nie akceptuje. Chodzi o zgodę na pociągnięcie do odpowiedzialności danej osoby za inne przestępstwo popełnione przed przekazaniem. Takiej podstawy odmowy nie przewidziano wyraźnie w art. 611tk k.p.k.

Należy jeszcze wspomnieć o dodatkowej podstawie odmowy przewidzianej w art. 607s § 1 i 2 k.p.k., która stanowi implementację art. 4 pkt ust. 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW. Przepis ten dopuszcza odmowę wykonania nakazu ENA w sytuacji gdy osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem państwa członkowskiego wykonującego nakaz lub w tym państwie stale przebywa. Państwo wydania orzeczenia musi równocześnie się zobowiązać, że wykona karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym. Należy dodać, że dopuszczenie możliwości odmowy wykonania ENA, jeżeli osoba ścigana ma miejsce zamieszkania lub stale przebywa na terytorium RP (§ 2), chociaż nie ma polskiego obywatelstwa, koresponduje z linią orzecznictwem TSUE w tej kwestii⁹³.

⁹³ W świetle tego orzecznictwa TSUE oceniając sposób określenia tego wyjątku m.in. we Francji uznał, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW i art. 18 TFUE powinny być interpretowane

Nie wszystkie dopuszczalne podstawy wystąpiły w badanych sprawach. Te, które pojawiły się w aktach spraw poddanych analizie, zostały omówione poniżej według podanej przyczyny odmowy.

2.4.1. Brak podwójnej przestępności (karalności) czynu

Zgodnie z art. 611tk § 1 pkt 1 k.p.k. sąd obligatoryjnie odmawia wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności wydanego w innym państwie członkowskim, jeżeli czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie (precyzyjniej ujmując – czyn, za który orzeczono tę karę), nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego. W związku ze złożeniem przez RP wspomnianego już zastrzeżenia do art. 7 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW sądy polskie mają obowiązek badania podwójnej przestępności czynu w każdym rozpoznawanym przypadku.

W sprawie III Kop 191/12 Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał postanowienie w przedmiocie stwierdzenia prawnej niedopuszczalności przejęcia do wykonania w Polsce kary. Sprawę tę rozpoznawano na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie wobec RP regulacji decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. W związku z tym sąd ten powołał się na treść art. 611b § 1 k.p.k., zgodnie z którym przejęcie do wykonania orzeczenia jest dopuszczalne w przypadku niewystąpienia okoliczności opisanych w pkt 1–5 wskazanego przepisu oraz okoliczności wymienionych w art. 604 § 1 pkt 2, 3 i 5 k.p.k. Przepis art. 611b § 1 pkt 5 k.p.k. wprowadza wymóg podwójnej przestępności czynu, co do którego orzeczenie ma zostać przejęte do wykonania w RP. Jednocześnie przepis ten pokrywa się z warunkiem wynikającym z art. 611b § 1 pkt 6 w zw. z art. 604 § 1 pkt 2 k.p.k. („czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego”). Czyn, za który skazany został skazany – podniósł sąd w uzasadnieniu – stanowi odpowiednik przestępstwa z art. 62 ust. 2 i art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

w taki sposób, że o ile państwo członkowskie jest uprawnione, w ramach transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których krajowy sąd wykonania nakazu może odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, o tyle jednak nie może to państwo wyłączyć, w sposób bezwarunkowy i automatyczny, z tego zakresu zastosowania do obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na jego terytorium, niezależnie od rodzaju ich powiązań z tym państwem. Por. wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 5 września 2012 r. w sprawie C-42/11, *João Pedro Lopes Da Silva Jorge*, ECLI:EU:C:2012:517 por. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:62011CJ0042> (dostęp dnia 9 grudnia 2016 r.) oraz wcześniejsze orzecznictwo powołane w tym wyroku.

zagrożonego karą do 10 lat pozbawienia wolności. Przepisy prawa polskiego nie przewidują jednak karalności za posiadanie norditropiny i choricznej gonadotropiny, które wystąpiło w tej sprawie. Jak wynika z opinii biegłego z dnia 30 listopada 2012 r. wskazane substancje są używane jako farmaceutyki. Artykuł 124 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne⁹⁴ penalizuje wprowadzanie do obrotu lub przechowywanie w celu wprowadzenia do obrotu produktu leczniczego, bez pozwolenia na dopuszczenie do obrotu. Z wyroku sądu duńskiego nie wynika jednak, aby skazany posiadał wskazane substancje w celu wprowadzenia ich do obrotu, a tym samym swoim zachowaniem nie wyczerpał znamion wskazanego przestępstwa. Okoliczność ta – w świetle art. 611b § 1 pkt 5 k.p.k. – stanowi przeszkodę w przejściu w tym zakresie duńskiego orzeczenia do wykonania w Polsce, brak bowiem spełnienia warunku podwójnej przestępności jednego z czynów, za które skazany został ukarany.

Warto zwrócić uwagę, że w omawianej sprawie pojawił się problem dwóch czynów stanowiących podstawę do wystąpienia z wnioskiem o przejście kary do wykonania. A mianowicie wyrokiem Sądu Rejonowego w Helsingør z dnia 1 lipca 2010 r. (sygn. 1-45/2010) zmienionym wyrokiem Wyższego Sądu dla Danii Wschodniej z dnia 25 lutego 2011 r. (sygn. S- wszystkie 2159-10) orzeczono wobec skazanego karę łączną za oba przestępstwa w wymiarze 15 lat pozbawienia wolności. Oznaczało to, że nie było możliwości wyodrębnienia kar jednostkowych orzeczonych za poszczególne przestępstwa. Tymczasem przyjmuje się⁹⁵, że przejście do wykonania kary „skumulowanej” w orzeczeniu sądu zagranicznego będzie możliwe tylko wówczas, gdy w postanowieniu stwierdzono dopuszczalność przejścia do wykonania każdej z kar będących podstawą wymierzenia kary skumulowanej. W przypadku braku podstaw do stwierdzenia dopuszczalności przejścia skazania za którykolwiek z czynów będący podstawą wymierzenia kary jednostkowej, przejście co do pozostałych czynów mogłoby nastąpić pod warunkiem, że będzie można ustalić, jaka część kary, którą należy wykonać, odnosi się do skazań za poszczególne przestępstwa. Przejście do wykonania kar jednostkowych, stanowiących podstawę wydania kary łącznej w oparciu o zasadę asperacji lub absorpcji, w przypadku gdy

⁹⁴ Tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 ze zm.

⁹⁵ Por. M. Hudzik, Glosa do postanowienia SN z dnia 14 lutego 2005 r., II KK 486/04, Palestra 2005, nr 7–8, s. 303.

w stosunku do jednego z czynów zachodzi negatywna przesłanka dopuszczalności przejęcia, mogłoby być działaniem na niekorzyść skazanego. W związku z tym w przypadku istnienia zagranicznego wyroku łącznego lub kary łącznej praktyczna dopuszczalność przejęcia jednej z kar do wykonania musiałaby się wiązać ze zmianą wyroku sądu zagranicznego. W przeciwnym wypadku przejęcie do wykonania tylko jednej z kar z wyroku łącznego tworzyłoby stan niepewności prawnej odnośnie do wymiaru pozostałych kar⁹⁶.

Podobnie w sprawie III Kop 89/12 Sąd Okręgowy w Świdnicy wydał w dniu 12 lipca 2012 r. postanowienie o odmowie przejęcia kary do wykonania, gdyż jeden z czynów skazanego, a mianowicie nieumyślne posiadanie zabronionej rzeczy, w tym przypadku broni, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego. Podobna argumentacja miała miejsce w sprawie III Kop 75/13 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Świdnicy oraz sprawie III Kop 75/13 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu.

W sprawie II Kop 15/12 Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wydał postanowienie z dnia 21 grudnia 2011 r. stwierdzające niedopuszczalność przejęcia kary do wykonania. W sprawie tej również chodziło o przejęcie do wykonania w Polsce kary łącznej. W uzasadnieniu swojej decyzji Sąd Okręgowy w Zielonej Górze stwierdził, że wydanie w przedmiotowej sprawie orzeczenia pozytywnego naruszyłoby przepisy prawa polskiego w zakresie kary łącznej, a tym samym takie rozstrzygnięcie byłoby sprzeczne z porządkiem prawnym obowiązującym w Polsce. Sąd Krajowy w Dreźnie bowiem wymierzając w niniejszej sprawie pierwszą karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, połączył kary 1 roku i 6 miesięcy oraz 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności z karą grzywny orzeczoną wcześniej przez Sąd Rejonowy w Hohenstein-Ernstthal nakazem karnym z dnia 17 lutego 2008 r.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z prawem polskim kara grzywny nie podlega łączeniu z karami pozbawienia wolności wymierzonymi przez Sąd w Dreźnie za 4 przestępstwa ciężkiej kradzieży popełnione w zorganizowanej grupie przestępczej, albowiem nie są to kary jednorodnjowe ani też takie, które pomimo różnorodności podlegają połączeniu.

⁹⁶ A. Sołtysińska [w:] Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych. Komentarz, LEX/el. 2010 komentarz do art. 611c k.p.k.

Sąd Okręgowy dalej wywodził, że wobec niewystąpienia przesłanek orzeczenia kary łącznej przewidzianych w art. 85 k.k., nie można przyjąć, iż nakaz karny Sądu Rejonowego w Hohenstein-Ernstthal z dnia 17 lutego 2008 r. stanowi podstawę do połączenia tych wszystkich kar, co skutkowało orzeczeniem odrębnej kary łącznej w wymiarze 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto prawo polskie karne nie przewiduje wydania w postępowaniu rozpoznawczym dwóch kar łącznych, w przeciwieństwie do wyroku łącznego, w których liczba kar łącznych może być dowolna, co więcej sąd państwa wykonania orzeczenia nie jest właściwy do wydania wyroku łącznego.

Na decyzję sądu o odmowie wykonania w Polsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego wyrokiem sądu niemieckiego wpłynęło w dniu 5 stycznia 2012 r. zażalenie prokuratora. Rozpatrujący je sąd nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, argumentując to następująco: „W przedmiotowej sprawie sąd okręgowy przyjął, że wydanie dwóch prawomocnych orzeczeń, których w Polsce nie można połączyć węzłem kary łącznej, powoduje, że dwie kary łączne orzeczone w jednym wyroku skazującym nie mogą być wykonane oddzielnie. Jednocześnie uważa, że przejście do wykonania dwóch kar łącznych o wspólnym początku i końcu kary nastęrczałoby również problemy natury praktycznej. Na wstępie należy podkreślić, że współpraca prawna w sprawach karnych w UE opiera się na modelu wzajemnego uznawania orzeczeń z preferencją dla rozwiązania przewidującego możliwość adaptacji kary przewidzianej do wykonania w innym państwie UE, a nie – przyjmowania orzeczeń w formie pierwotnej, bez możliwości dokonywania jakichkolwiek modyfikacji. W świetle przepisów polskiego k.p.k. regułą jest, iż w wypadku przejścia do wykonania orzeczeń sądów państw obcych skazujących na karę izolacyjną, sąd polski przeprowadza pełną procedurę dostosowawczą i zgodnie z art. 611c § 2 k.p.k., stosuje odpowiednio przepis art. 114 § 4 k.k., co oznacza nakaz uwzględniania różnic między uregulowaniami obu współpracujących państw na korzyść skazanego. Niewątpliwie w przedmiotowej sprawie sąd niemiecki wydał wyrok w oparciu o uregulowania nieznane w Polsce, dające możliwość połączenia kary pozbawienia wolności z grzywną. Sąd Krajowy w Dreźnie orzekł pierwszą karę łączną w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności, łącząc karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności z grzywną. Wymiar kary łącznej jest niewątpliwie korzystny dla

skazanego, przy uwzględnieniu ilości popełnionych czynów i orzeczonych za nie kar jednostkowych. Takie połączenie jest jednak nieznanym polskiemu prawu. Wobec powyższego nie można zaakceptować sytuacji, w której skazany zostałby pozbawiony możliwości odbywania w Polsce orzeczonych kar łącznych z powodu wydania przez Sąd Krajowy w Dreźnie korzystnego dla skazanego orzeczenia, obejmującego węzłem kary łącznej obok kar pozbawienia wolności także karę grzywny, których początek został określony na dzień 27 listopada 2009 r., a koniec na dzień 20 maja 2015 r., przy zaliczeniu na poczet tej kary łącznej 124 dni aresztu śledczego. Nie można też zgodzić się z argumentem sądu, że wykonanie kar w Polsce rodziłoby trudności praktyczne. W dołączonym do akt sprawy zaświadczeniu o stanie wykonania kary, precyzyjnie został określony łączny czasookres odbywania wobec skazanego kar orzeczonych wyrokiem Sądu Krajowego w Dreźnie. Okres odbywania tych kar stanowi ich sumę, po zaliczeniu okresów aresztu śledczego, tym samym obawy sądu okręgowego, co do trudności w wykonywaniu obu tych kar, są całkowicie nieuzasadnione”. W konsekwencji w dniu 31 stycznia 2012 r. wydano postanowienie o uchyleniu zaskarżonego postanowienia i postanowiono przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, co skutkowało wydaniem w dniu 14 lutego 2012 r. postanowienia w przedmiocie wyrażenia zgody na przejęcie kary do wykonania.

2.4.2. Minimalny okres pozostały do odbycia kary

W art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k., podobnie jak w Konwencji z 1983 r., przewidziano możliwość odmowy wykonania orzeczenia, jeżeli w chwili otrzymania orzeczenia pozostała do wykonania kara jest krótsza niż 6 miesięcy pozbawienia wolności. Odmowy z tej przyczyny miały miejsce w kilku sprawach zarówno na podstawie Konwencji z 1983 r., jak i decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

W sprawie III Kop 51/13 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał w dniu 18 lutego 2014 r. postanowienie o niedopuszczalności przyjęcia orzeczenia do wykonania w RP na podstawie art. 609 § 1 k.p.k. w zw. z art. 611 § 1 k.p.k. oraz art. 3 ust. 1 lit. c. Konwencji z 1983 r., gdyż przekazanie może nastąpić jedynie, gdy okres kary pozostałej skazanemu do odbycia wynosi co najmniej 6 miesięcy lub jest nieokreślony (art. 3 ust. 1 lit. c Konwencji z 1983 r.). W niniejszej sprawie koniec kary

przypadał skazanemu na dzień 8 marca 2014 r. i do wykonania pozostała jeszcze kara niespełna jednego miesiąca. Podobna sytuacja wystąpiła w sprawie III Kop 52/13 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy oraz w sprawie III Kop 50/13 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy.

Odmienna decyzja zapadła w sprawie II Kop 74/13, w której Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim orzekł o przyjęciu do wykonania kary, w której pozostało do odbycia 3 miesiące. W sprawie wymierzona skazanemu kara wynosiła 10 miesięcy pozbawienia wolności, z czego 7 miesięcy zostało zawieszonych, a tylko 3 miesiące pozostały do odbycia. Analogicznie ten sam sąd w sprawie II Kop 75/13 przyjął do wykonania karę 2 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji gdy z orzeczonych 8 miesięcy pozbawienia wolności, 6 miesięcy zostało zawieszonych.

Przytoczone przykłady świadczą o tym, że nie zawsze sądy stosują swoje orzeczenia zgodnie z przepisami prawa. Konwencja z 1983 r. przewiduje 6-miesięczny termin jako konieczny do odbycia. Podobnie decyzja ramowa 2008/909/WSiSW przewiduje możliwość odmowy, gdy pozostało do wykonania mniej niż 6 miesięcy pozbawienia wolności. W przypadku gdy chodzi o wykonanie w Polsce orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, implementacja tego przepisu decyzji ramowej została dokonana. Przesłanka ta została wskazana jako jedna z przyczyn odmowy wykonania orzeczenia (art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k.). Trudno więc zrozumieć, dlatego nie jest regułą odmowa wykonania w Polsce kary, która w chwili otrzymania orzeczenia jest krótsza niż 6 miesięcy.

2.4.3. Brak realizacji celów wychowawczych i zapobiegawczych w większym stopniu – jako przesłanka odmowy zgody w przypadku braku łącznika obywatelstwa i domicylu

W świetle obowiązujących przepisów decyzję co do przekazania orzeczenia do wykonania w Polsce przy uwzględnieniu celów wychowawczych i zapobiegawczych kary w większości przypadków podejmuje sąd miejsca wydania orzeczenia. Dotyczy to przypadku, gdy chodzi o przekazanie orzeczenia do RP jako państwa obywatelstwa i domicylu skazanego, jak też przypadku, gdy w stosunku do obywatela polskiego wydano decyzję o deportacji do Polski. Dlatego też przepis

art. 611tg k.p.k. wyraźnie stwierdza, że w razie takiego wystąpienia przez państwo wydania orzeczenia, orzeczenie to podlega wykonaniu. Kategoryczność tego przepisu zostaje nieco osłabiona przez treść § 4 tego przepisu, z którego wynika, że dopuszcza się sytuacje, że sąd wykonania zakwestionuje decyzję sądu wydania orzeczenia o przekazaniu. Aby było to możliwe muszą zostać ujawnione okoliczności faktyczne przemawiające przeciwko przekazaniu. Z przepisu tego nie wynika, że muszą to być okoliczności nowe, które wystąpiły po wydaniu decyzji o przekazaniu. Wydaje się, że wystarczający jest sam fakt późniejszego ich ujawnienia, to, że nie były one znane sądowi wydania orzeczenia w czasie podejmowania decyzji. W razie poczynienia odpowiednich ustaleń sąd rozpoznający wniosek zawiadamia o tym sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Takie zawiadomienie może stać się impulsem do rezygnacji przez sąd państwa wydania orzeczenia z przekazania orzeczenia i do cofnięcia zaświadczenia. Z przepisu art. 611tg § 4 k.p.k. wynika jednak, że również w tej sytuacji ostateczną decyzję w przedmiocie przekazania orzeczenia do wykonania podejmuje sąd państwa wydania orzeczenia. Warto podkreślić, że w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (art. 4 ust. 4) przewiduje się możliwość, aby przekazanie wyroku i zaświadczenia do innego państwa członkowskiego nastąpiło w odpowiednich przypadkach po konsultacjach z państwem wykonania orzeczenia. Decyzję jednak co do potrzeby takich konsultacji podejmuje również państwo wydania orzeczenia.

Należy przypomnieć, że rola sądu polskiego jest odmienna w przypadku, gdy inicjatywa odbycia orzeczonej za granicą kary w Polsce wyjdzie od niego. W takiej sytuacji sąd okręgowy działający na wniosek sprawcy lub z urzędu powinien wykazać, że wykonanie kary w kraju w większym stopniu pozwoli zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary (art. 611tg § 2 k.p.k.). Również jednak wtedy decyzja o przekazaniu należy do sądu wydania orzeczenia.

Biorąc pod uwagę fakt, że przewidziane w art. 611tk k.p.k. przyczyny odmowy wykonania orzeczenia są enumeratywnie wyliczone, a wśród nich nie wymienia się braku przekonania sądu, iż wykonanie kary w Polsce w większym stopniu przyczyni się do osiągnięcia celów wychowawczych i resocjalizacyjnych kary, podanie tego argumentu jako jedyne powodów odmowy jest niedopuszczalne, chyba że wiąże się

ono z niewyrażeniem przez państwo zgody na wykonanie w nim kary, w sytuacji gdy nie ma z tym państwem łącznika obywatelstwa lub domicyliu.

W badanych sprawach podnoszono argument odwołujący się do celów kary w takich sytuacjach. W sprawie V Kop 99/12 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga wydał w dniu 28 września 2012 r. postanowienie odmawiające przejścia do wykonania kary pozbawienia wolności, uzasadniając to tym, że przejście do wykonania kary w Polsce nie pozwoli w większym stopniu zrealizować celów wychowawczych i zapobiegawczych kary. Sąd ten jednak w pierwszej kolejności kwestionował, jakoby skazana będąca obywatelką polską miała w naszym kraju stałe lub czasowe miejsce zamieszkania. Podnosił też inne argumenty przemawiające przeciwko odbywaniu kary w Polsce. Swoją decyzję uzasadniał następująco: „Skazaną z Polską łączy obywatelstwo i więzy językowe. Jednak jak wynika z wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego przez kuratora sądowego w miejscowości Marki, skazana nigdy nie zamieszkiwała pod adresem, jaki wskazywała jako swój ostatni adres zamieszkania w Polsce. Z ustaleń poczynionych przez kuratora wynika, że skazana mieszkała w niedalekiej okolicy około 15 lat temu w rodzinie romskiej, która następnie w dużym pośpiechu wyprowadziła się z tego miejsca po strzelaninie, która miała miejsce w Markach. Od tego czasu nikt z członków tej rodziny, w tym również skazana nie pojawił się tam, a na miejscu ich domu około 10 lat temu powstał nowy budynek (k. 39–40). Nadto stwierdzić należy, że skazana w wyroku sądu austriackiego została zobowiązana do zapłaty na rzecz pokrzywdzonej kwoty w wysokości 78 600 euro. Zdaniem sądu zarówno wieloletni brak rzeczywistych rodzinnych więzów z Polską i nałożenie na skazaną obowiązku zapłaty określonej, wysokiej kwoty pieniężnej na rzecz pokrzywdzonej przemawia za kontynuowaniem wykonania orzeczonej kary w państwie wydania orzeczenia. W przypadku bowiem przejścia do Polski wykonania orzeczonej wobec skazanej kary i osadzenia jej w polskim zakładzie karnym, nie ma żadnych gwarancji, iż skazana będzie miała jakiegokolwiek możliwości zarobkowe, tj. otrzyma jakąkolwiek pracę w zakładzie karnym i będzie mogła spłacić ciężące na niej, w znacznej wysokości zobowiązanie. Być może możliwość zarobkowania otrzyma w austriackim zakładzie karnym. Stwierdzić także należy, iż w kontekście popełnionego przez skazaną czynu, ewentualna możliwość świadczenia przez nią pracy w państwie wydania orzeczenia, skuteczniej wpłynie na świadomość panujących norm w społeczeństwie, docenienie

przez nią uczciwego zarobkowania i poszanowania cudzej własności. Odbywanie jedynie kary w warunkach izolacji, co może mieć miejsce na terytorium RP, takich skutków nie przyniesie”. Podobna argumentacja miała miejsce w sprawie V Kop 92/12 również rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga.

Sprawa III Kop 33/14 rozpoznawana przez Sąd Okręgowy w Kaliszu dotyczyła sytuacji, o której mowa w art. 611tg § 2 k.p.k. Rozpoznający ją sąd wydał postanowienie z dnia 30 września 2014 r. w przedmiocie zwrócenia się do władz francuskich o wydanie orzeczenia o przekazaniu kary pozbawienia wolności do wykonania w Polsce. Z inicjatywą odbywania kary w Polsce wystąpił bezpośrednio do sądu polskiego sam skazany. Skazany uzasadniał swój wniosek tym, że nie zna języka francuskiego, nie może więc czytać prasy i oglądać TV, a członkowie jego rodziny z powodu odległości nie mogą go odwiedzać, przez co odbywanie kary pozbawienia wolności we Francji jest dla niego szczególnie uciążliwe. Sąd postanowił wniosek skazanego nie uwzględnić, podnosząc, że – po pierwsze – zgodnie z art. 611tg § 1 k.p.k. przejęcie do wykonania w Polsce prawomocnie orzeczonej w innym państwie członkowskim kary pozbawienia wolności następuje na wniosek tego państwa członkowskiego. W niniejszej sprawie oznacza to, że z wnioskiem o przekazanie do wykonania w Polsce kary odbywanej przez skazanego w Republice Francuskiej musiałyby wystąpić jej władze. Po drugie, skazany jako argument za przekazaniem podnosił przede wszystkim większą dolegliwość odbywania kary we Francji, co w świetle obowiązujących przepisów nie może stanowić wystarczającej przesłanki dla przekazania wyroku do wykonania w ojczyźnie skazanego. W tej sytuacji Sąd Okręgowy w Kaliszu wystąpił do władz Republiki Francuskiej na podstawie art. 611tg § 2 k.p.k. o przekazanie do wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności wykonywanej w stosunku do skazanego, uzasadniając swój wniosek tym, że odbycie kary w Polsce pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.

2.5. Procedura przekazania

W procedurze przekazywania orzeczeń do wykonania kary pozbawienia wolności między państwami członkowskimi orzeka się w przedmiocie dopuszczalności wykonania orzeczenia i w razie pozytywnego rozstrzygnięcia tej kwestii jednocześnie

w przedmiocie dostosowania tego orzeczenia (w tym zwłaszcza kary pozbawienia wolności) do polskiego porządku prawnego. Obie kwestie rozstrzygane są w tym samym postępowaniu i jednym postanowieniem, chociaż w praktyce zdarzały się przypadki, że wydawano najpierw postanowienie o przejęciu, a dopiero kolejne rozstrzygało o dostosowaniu kary do warunków polskich. Praktyka w tym zakresie nie jest prawidłowa, gdyż kwestia w przedmiocie dopuszczalności wykonania orzeczenia powinna być rozstrzygana razem z dostosowaniem tego orzeczenia do polskiego porządku prawnego.

Zgodnie z art. 611tł § 2 k.p.k., jeżeli przejęciu podlega kara polegająca na pozbawieniu wolności, która z uwagi na rodzaj jest nieznana polskiej ustawie, sąd określa podlegającą wykonaniu karę jako karę pozbawienia wolności. Jeżeli taka kara zostanie przejęta do wykonania w Polsce, podlega ona wykonaniu jako kara pozbawienia wolności na zasadach obowiązujących w prawie polskim w odniesieniu do tej kary. Z przepisu art. 611tł § 2 k.p.k. wynika, że jeżeli przestępstwo zgodnie z przyjętą według prawa polskiego kwalifikacją prawną nie jest zagrożone karą pozbawienia wolności, wykonuje się karę orzeczoną przez sąd państwa wydania orzeczenia w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy pozbawienia wolności. We wskazanej sytuacji wykonaniu podlega zatem kara pozbawienia wolności w wymiarze, którego maksymalną granicę stanowi 6 miesięcy. W badanych sprawach nie wystąpiły takie przypadki.

2.6. Zastosowanie tymczasowego aresztowania

Przepis art. 611to k.p.k. określa zasady stosowania tymczasowego aresztowania w toku postępowania w przedmiocie przejęcia do wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim UE. Zastosowanie tymczasowego aresztowania nie jest obligatoryjne, gdyż sąd może zastosować inny, nieizolacyjny środek zapobiegawczy, jeżeli jest on wystarczający do zapewnienia, że skazany pozostanie na terytorium Polski do czasu podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia. Wniosek państwa wydania orzeczenia o zastosowanie konkretnego środka zapobiegawczego (w praktyce – tymczasowego aresztowania) nie wiąże sądu polskiego, który może zastosować również inny środek zapobiegawczy niż wnioskowany przez państwo wydania orzeczenia. We wszystkich zbadanych

sprawach wnioski takie były uwzględnione, co oznaczało wydanie przez sąd polski postanowienia o tymczasowym aresztowaniu skazanego.

2.7. Zakończenie postępowania

Po przeprowadzeniu czynności postępowanie może się zakończyć: umorzeniem postępowania, pozostawieniem sprawy bez rozpoznania, przejęciem osoby do odbycia kary pozbawienia wolności. Każda z tych możliwości wystąpiła w przebadanych aktach.

2.7.1. Umorzenie postępowania

W sprawie III Kop 149/12 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał w dniu 23 listopada 2012 r. postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania na podstawie z art. 611tg § 1 k.p.k. ze względu na fakt, że skazany został zwolniony z zakładu karnego w związku z ułaskawieniem.

W sprawie III Kop 9/13 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wydał postanowienie z dnia 19 marca 2013 r. w przedmiocie umorzenia postępowania ze względu na fakt, że Austria cofnęła wniosek o przekazanie kary do wykonania. Stwierdzono, że postanowieniem z dnia 30 stycznia 2013 r. Sąd Krajowy Wr. Neustadt zrezygnował z dalszego wykonywania kary w Austrii pod warunkiem wyjazdu skazanego wymienionego do Polski.

W sprawie IV Kop 135/14 Sąd Okręgowy w Lublinie wydał postanowienie z dnia 2 grudnia 2014 r. w przedmiocie umorzenia postępowania ze względu na brak skargi uprawnionego oskarżyciela. W dniu 6 maja 2014 r. Minister Sprawiedliwości Polski wystąpił do Sądu Okręgowego w Lublinie z wnioskiem o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia do wykonania na terytorium Polski orzeczeń wydanych przez Królestwo Belgii. Chodziło o wydany wobec skazanego wyrok Sądu w Antwerpii z dnia 8 maja 2013 r. nr C/827/2013 wymierzający mu karę 45 miesięcy oraz o wyrok Sądu w Antwerpii z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie nr 4272 skazujący go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Decyzją Delegata Sekretarza Stanu ds. Azylu, Imigracji i Integracji Społecznej Królestwa Belgii z dnia

20 sierpnia 2013 r. nakazano skazanemu natychmiastowe opuszczenie terytorium Belgii. Postanowieniem z dnia 9 września 2014 r. w sprawie o sygn. akt IV Kop 135/14 Sąd Okręgowy w Lublinie stwierdził dopuszczalność przejęcia do dalszego wykonania na terytorium Polski kar: 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz 45 miesięcy pozbawienia wolności. W dniu 26 listopada 2014 r. do akt sprawy dołączono pismo z Ministerstwa Sprawiedliwości RP, z którego wynika, iż Minister Sprawiedliwości nie wyraził zgody na przejęcie do wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego przez Sąd w Belgii. Zgodnie z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. postępowania nie wszczyna się, a wszczęte umarza, gdy brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela. W rozważanym przypadku wystąpiła zatem negatywna przesłanka dla podejmowania dalszych czynności w sprawie i tym samym zasadnym stało się umorzenie postępowania.

W sprawie II 1 Kop 48/14 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wydano w dniu 5 marca 2015 r. postanowienie o umorzeniu postępowania z powodu cofnięcia wniosku o wykonanie kary w Polsce. Z akt sprawy wynikało, że w trakcie dokonywania tłumaczenia pisemnego wezwania czeska strona przesłała tutemu sądowi odpis prawomocnego postanowienia Sądu Powiatowego w Ceska Lipa z dnia 9 stycznia 2015 r. o warunkowym zwolnieniu skazanego z wykonania reszty kary 3 lat pozbawienia wolności, a następnie poinformowała sąd polski, że w tym stanie rzeczy nie jest możliwe przekazanie skazanego w celu wykonania kary w RP.

2.7.2. Pozostawienie sprawy bez rozpoznania

W sprawie II Kop 15/13 Sąd Okręgowy w Ostrołęce wydał w dniu 23 kwietnia 2014 r. postanowienie o odroczeniu sprawy do czasu złożenia przez obrońcę stosownych dokumentów, które mogłyby stanowić podstawę do rozstrzygnięcia wniosku. W konsekwencji wydano postanowienie z dnia 5 września 2014 r. w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku o wystąpienie o przekazanie. W ocenie sądu wniosek obrońcy skazanego nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie bowiem z treścią art. 611tg § 2 k.p.k. sąd okręgowy może zwrócić się do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o przekazanie orzeczenia do wykonania w Polsce, jeżeli pozwoli to w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary. Jak wynika zaś z zaświadczenia o skazaniu, skazany

został uznany za winnego popełnienia morderstwa i skazany na karę dożywotniego więzienia. Kara dożywotniego pozbawienia wolności w swoim założeniu pełni funkcję izolacyjną i ma chronić społeczeństwo przed szczególnie niebezpiecznymi przestępcami. Kara ta stosowana jest wobec sprawców najcięższych zbrodni o największej społecznej szkodliwości i w sytuacji głębokiej demoralizacji sprawców. Z uwagi na fakt, że kara dożywotniego pozbawienia wolności ma charakter typowo eliminacyjny, to trudno mówić o jej jakichkolwiek celach wychowawczych. Kara ta poza funkcją izolacyjną, zabezpieczającą społeczeństwo przed sprawcami najcięższych zbrodni spełnia jedynie funkcje w zakresie prewencji ogólnej przez umacnianie przekonania o nieopłacalności popełnienia przestępstw. W związku z powyższym Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do przyjęcia, że wykonanie orzeczonej wobec skazanego kary dożywotniego pozbawienia wolności w Polsce pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary, gdyż kara ta już w swoim założeniu nie została orzeczona w celu wychowania sprawcy. Wniosek obrońcy skazanego mógłby zostać uznany za zasadny w przypadku skazania na jakąkolwiek terminową karę pozbawienia wolności, gdyż w takim wypadku odbywanie takiej kary wiązałoby się z określonymi funkcjami wychowawczymi wobec skazanego.

Uzasadnienie to jest mało przekonujące. W każdym razie w naszej ocenie należałoby przed formułowaniem tak kategoriycznych wniosków wystąpić do strony czeskiej o dodatkowe informacje odnośnie do możliwości przedterminowego zwolnienia w przypadku kary dożywocia. Prawdą jest, że kara dożywotniego więzienia ze swojej istoty ma stanowić odizolowanie skazanego od społeczeństwa, jednakże niektóre systemy prawne (w tym polski) przewidują nawet i w takiej sytuacji możliwość przedterminowego zwolnienia dobrze się sprawującego skazanego, po odbyciu wymaganego okresu kary. W związku z tym dopiero po dokładnym wyjaśnieniu sprawy sąd mógłby wydać postanowienie w przedmiocie wystąpienia z wnioskiem o przekazanie kary do odbycia w Polsce.

W sprawie VIII Kop 98/14 Sąd Okręgowy w Warszawie wydał w dniu 13 maja 2014 r. postanowienie o pozostawieniu sprawy bez rozpoznania, gdyż Ministerstwo Sprawiedliwości Królestwa Danii pismem z dnia 8 stycznia 2014 r. cofnęło wniosek o wykonanie w Polsce prawomocnie orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia

wolności. Taka sama argumentacja była w sprawie VIII Kop 125/14 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

2.7.3. Przejęcie osoby do odbycia kary pozbawienia wolności

W sprawie III Kop 23/13 Sąd Okręgowy w Świdnicy wydał w dniu 3 kwietnia 2013 r. postanowienie o przejściu orzeczenia do wykonania. Na postanowienie to wniesiono zażalenie w dniu 12 kwietnia 2013 r. Na posiedzeniu w dniu 8 maja 2013 r. sąd utrzymał je w mocy. Nakaz przyjęcia został wystawiony w dniu 17 maja 2013 r. Przejęcie miało mieć miejsce w dniu 6 czerwca 2013 r. W dniu 22 maja 2013 r. otrzymano wiadomość z Austrii, że 30-dniowy okres określony w art. 15 ust. 1 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW należy przedłużyć ze względu na fakt uzyskania zgody od słowackiej władzy sądowniczej na tranzyt osoby skazanej przez ich kraj. Kolejne przejście miało mieć miejsce w dniu 16 czerwca 2013 r., jednakże otrzymano w dniu 9 lipca 2013 r. wiadomość z Austrii, że w dniu 4 lipca 2013 r. wniosek o przejście wykonania kary został wycofany. W tej sytuacji sąd austriacki na podstawie § 133a austriackiej ustawy o wykonaniu kary odstąpił tymczasowo od dalszego wykonania kary pozbawienia wolności w Austrii, pod warunkiem wyjazdu skazanej do Polski w dniu 25 lipca 2013 r.

Rozdział VIII. Uwagi końcowe

Analiza obowiązujących przepisów dokonana pod kątem prawidłowości wdrożenia decyzji ramowej 2008/909/WSiSW nasuwa kilka wątpliwości oraz uwag krytycznych.

1. Poważne zastrzeżenia budzi ujęcie przepisów przejściowych W oświadczeniu zawartym w art. 4 ust. 1 ustawy zmieniającej k.p.k. stwierdzono, że rozdziałów 66f oraz 66g k.p.k. nie stosuje się do orzeczeń wydanych przed dniem 5 grudnia 2011 r. Warto zwrócić uwagę, że w powołanym przepisie mówi się ogólnie o „orzeczeniach wydanych”. W art. 28 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, który dopuszcza możliwość złożenia takiego zastrzeżenia, jest natomiast mowa o dacie sprzed wydania prawomocnego orzeczenia (ang. *„final judgement has been issued before the date it specifies”*). Do tej daty odwołano się też w Deklaracji złożonej na podstawie tego przepisu Wynikła w związku z tym wątpliwość, o jaką datę chodzi, w szczególności czy datę wydania orzeczenia, czy też dopiero jego uprawomocnienia się.

Większość argumentów powołanych w niniejszym opracowaniu przemawia za tym, że powinno się stosować datę uprawomocnienia się wyroku. W badanych sprawach za decydujące kryterium sądy przyjmowały jednak, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 4 ustawy zmieniającej k.p.k., datę wydania orzeczenia. Wprawdzie konsekwencje praktyczne dla skazanego stosowania konwencyjnych czy też unijnych przepisów nie były istotne, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że wykorzystanie rozszerzonych w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW (w stosunku do przepisów Protokołu dodatkowego z 1997 r.) możliwości jego przekazania bez zgody zostały odroczone do dnia 5 grudnia 2016 r., niemniej wybór przepisów miał znaczenie proceduralne. Polskie przepisy prawne implementujące prawo unijne powinny stanowić jego wierne odbicie, zwłaszcza że w omawianym przypadku takiego samego wprowadzającego w błąd sformułowania użyto, wyłączając czasowo stosowanie przepisów dotyczących przekazania skazanego bez jego zgody (przewidzianych w art. 611t § 5 oraz art. 611tk § 1 pkt 3 lit. a k.p.k.).

2. Mankamentem kodeksowego uregulowania co do przedmiotu wystąpienia jest brak wyraźnego wyłączenia możliwości stosowania omawianej instytucji do zastępczych kar pozbawienia wolności. Problem ten pojawił się w badanych sprawach. Kwestia ta budzi kontrowersje w doktrynie. Wprawdzie decyzja ramowa 2008/909/WSiSW nie przewiduje wyraźnie obowiązku wprowadzenia takiego wyłączenia, niemniej jednak z jej treści jasno wynika, że instytucja uznawania orzeczeń sądowych dotyczy – ogólnie rzecz biorąc – tylko kar pierwotnie orzeczonych. Wskazuje na to treść art. 3 ust. 3 tej decyzji w myśl którego uznanie i wykonanie kar pieniężnych i nakazów konfiskaty w innym państwie członkowskim następuje na podstawie decyzji ramowej 2005/214/WSiSW oraz decyzji ramowej 2006/783/WSiSW⁹⁷.
3. W odniesieniu do zakresu podmiotowego wniosków o przekazanie kary pozbawienia wolności najwięcej wątpliwości w badanych sprawach powstawało w sytuacji osób o podwójnym obywatelstwie. Przepisy ustawy o cudzoziemcach zawierające negatywną definicję cudzoziemca, jako każdej osoby, która nie posiada obywatelstwa polskiego, wydają się być jednoznaczne. Fakt natomiast, że w konsekwencji odroczenia stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego implementujących decyzję ramową 2008/909/WSiSW obowiązywały równolegle przez pewien czas przepisy w odmienny sposób normujące przesłanki podmiotowe przekazania orzeczenia polskiego sądu do wykonania za granicą, również w relacjach z państwami członkowskimi może budzić poważne zastrzeżenia. Chodzi o art. 610 k.p.k. pozwalający na przekazanie tylko cudzoziemca oraz art. 611t k.p.k. dopuszczający przekazanie również obywatela polskiego. O ile bowiem takie zróżnicowanie można wytłumaczyć w przypadku, gdy chodzi o wykonanie orzeczenia w państwie trzecim, o tyle trudno się z nim zgodzić w relacjach między państwami członkowskimi opartymi na szczególnym wzajemnym zaufaniu. Potwierdzają to badania, które wykazały, że o uznaniu lub odmowie obywatelowi polskiemu możliwości odbycia kary w innym kraju

⁹⁷ W przypadku orzeczenia kar polegających na poddaniu sprawcy próbie zastosowanie będą miały przepisy decyzji ramowej Rady 2008/947/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków i decyzji w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia w celu nadzorowania przestrzegania warunków zawieszenia i obowiązków wynikających z kar alternatywnych (Dz. Urz. UE L 337 z 2008 r., s. 102).

unijnym decydowały nie względy wychowawcze, lecz data wydania orzeczenia przesądzająca kwestię, które przepisy będą miały zastosowanie. Trudne do zaakceptowania z punktu widzenia społecznego były zwłaszcza te sytuacje, gdy dochodziło do różnych decyzji w analogicznych sprawach, zwłaszcza gdy skazanego w Polsce obywatela polskiego łączyły takie więzi z innym państwem członkowskim, że należało uznać, iż odbycie tam kary w większym stopniu pozwoliłoby zrealizować jej cele wychowawcze i zapobiegawcze. Warto na marginesie dodać, że o ile odroczenie stosowania omawianej decyzji ramowej w sytuacji, kiedy to inne państwo członkowskie występuje o wykonanie w Polsce orzeczonej przez jego sądy kary pozbawienia wolności, znajdowało swoje uzasadnienie w braku dostatecznego przygotowania naszego kraju na masowe odsyłanie skazanych Polaków, o tyle w sytuacji odwrotnej brakowało jakiegokolwiek merytorycznego uzasadnienia dla ustanawiania okresów przejściowych.

4. Przepis art. 611t § 1 k.p.k. jako jedną z przesłanek wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie orzeczonej w Polsce kary pozbawienia wolności przewiduje wymóg zgody skazanego na przekazanie. Od wymogu tego przewiduje się 3 wyjątki. Jeden z tych wyjątków, dotyczący obywatela polskiego, który ma stałe lub czasowe miejsce pobytu w państwie przekazania, nie ma zastosowania do dnia 5 grudnia 2016 r. W pozostałych sytuacjach (orzeczona deportacja, ucieczka skazanego) dopuszczalne jest przekazanie wyroku do wykonania, pomimo braku zgody skazanego. Słusznie zwraca się uwagę, że art. 611t k.p.k. stanowi nieprawidłową implementację art. 4 oraz art. 6 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW⁹⁸.

W aktach spraw poddanych analizie, dotyczących wniosków sądów polskich skierowanych do innych państw członkowskich, w każdym przypadku, gdy zgoda była wymagana, warunek ten był spełniony. Wiązało się to m.in. z faktem, że w większości przypadków to sam skazany był inicjatorem wystąpienia przez polski sąd o przekazanie kary do wykonania za granicę. Wyniki analiz dowodzą też, że o odbywanie kary za granicą w trybie art. 611t k.p.k. wnioskowali zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy.

⁹⁸ Por. A. Górski w:] *Kodeks postępowania karnego...*, komentarz do art. 611 t. k.p.k.

Z treści art. 611tb § 2 k.p.k. wynika, że przed przekazaniem wyroku do wykonania w innym państwie należy umożliwić skazanemu przebywającemu na terytorium RP wysłuchanie. Wymóg ten powinien być spełniony również w sytuacji, gdy na przekazanie nie jest wymagana zgoda skazanego, gdyż ma on być deportowany. Z uwagi na nieobecność w kraju nie dotyczy on skazanego, co do którego podejrzewa się, że zbiegł z kraju. Ten ostatni przypadek w praktyce nastrocza wątpliwości. W szczególności chodzi o pytanie, czy sam fakt opuszczenia terytorium RP jest równoznaczny ze spełnieniem tej przesłanki, czy też tworzy tylko domniemanie, które mogłoby zostać przez skazanego obalone poprzez wykazanie, że opuszczenie terytorium RP miało tylko charakter czasowy i nie było motywowane innymi względami niż obawa „przed obowiązkiem odbycia kary”. Jeśli przyjmiemy to drugie założenie, to w obowiązujących przepisach brak trybu zajęcia przez skazanego stanowiska w tej sprawie. W myśl bowiem art. 611tb § 2 k.p.k. sąd umożliwia skazanemu zajęcie stanowiska w przedmiocie wystąpienia o przekazanie tylko w sytuacji, gdy przebywa on na terytorium RP, a taka sytuacja w rozpatrywanym przypadku nie zachodzi. Z treści zaś art. 611tb § 4 k.p.k. wynika ponadto, że nie ma on nawet obowiązku zawiadomienia skazanego o przekazaniu. Obowiązek sądu w takim przypadku ogranicza się do przekazania zawiadomienia o przekazaniu orzeczenia do państwa wykonania orzeczenia.

Ustawodawca nie uregulował w art. 611tb k.p.k. kwestii cofnięcia zgody przez skazanego na przekazanie. Unormowań w tym zakresie brak również w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Sądy przyjmowały, że zgodnie z ogólną regułą odwołalności oświadczeń woli stron dopuszczalne jest cofnięcie uprzednio wyrażonej zgody i pozostawiały w takim przypadku sprawy bez rozpoznania bądź też je umarzały. Warto jednak rozważyć celowość wyraźnego wprowadzenia przesłanki cofnięcia zgody, a w każdym razie należałoby określić, do jakiego momentu jest to dopuszczalne.

Przesłanki odmowy wykonania orzeczenia zostały w ustawie wyraźnie określone jedynie w rozdziale 66g k.p.k. (art. 611tk k.p.k.), czyli w odniesieniu do sytuacji, gdy inne państwo członkowskie występuje do polskich organów

sądowych o wykonanie na terytorium RP kary orzeczonej za granicą. Przepis ten stanowi implementację art. 9 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, którego adresatem również jest tylko właściwy organ sądowy państwa wykonującego karę pozbawienia wolności. Nie jest to jednak wdrożenie wierne. Przesłanki odmowy nie w pełni pokrywają się z wymienionymi w decyzji ramowej. Ponadto różny jest sposób ujęcia tych przesłanek. A mianowicie decyzja ramowa nie dzieli ich na obligatoryjne i fakultatywne, w odniesieniu do wszystkich używając wyrażenia „można odmówić” (ang. „*may refuse*”). Taki natomiast podział występuje w art. 611tk k.p.k.

Natomiast w rozdziale 66f k.p.k. nie reguluje się kwestii przesłanek odmowy ani też nie odsyła do odpowiedniego stosowania przepisu art. 611tk k.p.k. Nie oznacza to jednak, że sądy polskie rozpoznając sprawy wystąpienia do innego państwa członkowskiego o wykonanie w nim kary, zwłaszcza na wniosek skazanego, nie powinny brać pod uwagę dopuszczalnych podstaw odmowy uznania wyroku w państwie wykonania i niejako antycypując decyzję tych organów, rezygnować z wystąpienia, gdy występuje jedna z przyczyn wymienionych w decyzji ramowej.

W badanych sprawach zdarzały się przypadki, że nie uwzględniano wniosku skazanego o przekazanie orzeczenia do wykonania za granicą z uwagi na krótki czas pozostałej do odbycia kary. O takiej przesłance odmowy jest mowa w Konwencji z 1983 r., art. 9 ust. 1 lit. h decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, a także w art. 611tk § 3 pkt 6 k.p.k. Sądy odmawiając uznania z tego powodu wniosków skazanych na przekazanie wyroku do wykonania w innym państwie członkowskim, powoływały się – z reguły bez jakiegokolwiek uzasadnienia – na jeden z wyżej wymienionych przepisów.

Celowe wydaje się *de lege ferenda* wskazanie w rozdziale 66f k.p.k. jako jeden z warunków przekazania orzeczenia do wykonania w innym państwie członkowskim pozostałą do odbycia karę co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności. Można rozważyć też bardziej ogólne odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisu art. 611tk k.p.k.

5. Przesłanka realizacji celu resocjalizacyjnego podlega wiążącej ocenie wyłącznie przez organ sądowy państwa skazania. W przypadku gdy są to wnioski skierowane przez Polskę do państw członkowskich, takim uprawnionym organem jest sąd polski.

W badanych sprawach, jeżeli z wnioskiem występował skazany, to często dochodziło do odmownego jego załatwienia z odwołaniem się do niespełnienia przesłanki wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, o których mowa w art. 611t § 1 k.p.k.

Należy zwrócić uwagę, że implementacja przepisów decyzji ramowej 2008/909/WSiSW w tym zakresie może budzić zastrzeżenia i to z kilku powodów. Po pierwsze, w art. 611t k.p.k. warunkiem przekazania jest okoliczność, by pozwoliła ona „w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary”. Stwierdzenie to nie oddaje trafnie warunku określonego w art. 4 ust. 2 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, w świetle którego dla przekazania nie jest wystarczające przekonanie sądu o większym prawdopodobieństwie spełnienia tych celów, lecz raczej pewność co do tego⁹⁹. Ponadto w kodeksie postępowania karnego jest mowa o realizacji wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, podczas gdy w decyzji ramowej 2008/909/WSiSW kładzie się nacisk nie tylko na rehabilitację społeczną (co pokrywa się częściowo z pojęciem realizacji celów wychowawczych), ale w art. 4 ust. 5 tej decyzji ramowej akcentuje się też potrzebę dokonania oceny szans na skuteczną „reintegrację społeczną” skazanego, co nie znajduje w ogóle odzwierciedlenia w polskich przepisach. Warto przy tym podkreślić, że o ile oddziaływania rehabilitacyjne (wychowawcze) mogą być prowadzone w każdych warunkach, o tyle gdy mowa o reintegracji społecznej, ma się zazwyczaj na myśli powrót do konkretnego środowiska, do określonej wspólnoty. Pominięcie tego celu instytucji przekazania w polskich przepisach skutkowało naszym zdaniem nieuwzględnieniem w badanych sprawach przez sądy wszystkich celów instytucji przekazywania skazanych. Analizując badane sprawy, nasuwała się

⁹⁹ Ang. „authority is satisfied that the enforcement of the sentence by the executing State would serve the purpose of facilitating the social rehabilitation”.

refleksja, że sądy często traktują utrudnienie kontaktów z osobami bliskimi, wynikające z faktu odbywania przez skazanego kary w innym kraju, niż przebywa jego rodzina, jako wkomponowany immanentnie w karę pozbawienia wolności element punitivny i odstrasający. Nie dostrzegają przy tym faktu, że o ile rozłąka z rodziną jest rzeczywiście nieuchronnym skutkiem pozbawienia wolności i związane z tym ewentualne negatywne skutki i cierpienia w kalkulowane są w dolegliwość tej kary, to utrudnianie kontaktu skazanego z bliskimi w sytuacji, gdy może dojść do ich ułatwienia, nie powinno być traktowane jako usprawiedliwiony dodatkowy dolegliwościowy element punitivny. W ten sposób bowiem dochodzi do kontrowersyjnego rozumienia celów odbywania kary pozbawienia wolności, w przypadku której jako dodatkowy element dolegliwości traktuje się warunki, w jakich jest ona wykonywana. Przejaskrawiając sprawę, idąc tym tropem myślenia, można by twierdzić, że głodzenie więźniów lub inne nieludzkie ich traktowanie stanowi legitymowany sposób odstraszenia sprawcy od powrotu do przestępstwa. Polskie przepisy penitencjarne w art. 67 k.k.w. dotyczącym celów karny, akcentują w kontekście oddziaływania na skazanych m.in. „podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym”. Brak w przepisach dotyczących przekazywania kar do wykonania w innym państwie wymogu rozważenia przez sąd szans na reintegrację społeczną skazanego po odbyciu kary, powoduje, że ten element rehabilitacyjny często w praktyce nie jest dostatecznie brany pod uwagę. W związku z tym należy się zastanowić nad innym ujęciem przepisów dotyczących transferu skazanych w tym względzie.

Wobec zróżnicowanych ocen decyzji podejmowanych przez polskie sądy w przedmiocie celowości przekazywania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności do wykonania w innym państwie członkowskim, niespełniającym kryterium domicylu lub obywatelstwa, należy postulować implementację przepisu art. 4 ust. 6 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Przepis ten nakłada na wszystkie państwa członkowskie obowiązek przyjęcia specjalnych środków, które stanowiłyby wskazówkę dla właściwych organów sądowych przy podejmowaniu przez nie decyzji w sprawie przekazania lub odmowy przekazania orzeczenia do wykonania do takiego państwa

członkowskiego UE, zwłaszcza biorąc pod uwagę zasadniczy cel przekazania, jakim jest ułatwienie społecznej rehabilitacji skazanego.

6. Artykuł 611t § 3 pkt 1 k.p.k. transponujący przepis art. 4 ust. 1 lit. a decyzji ramowej 2008/909/WSiSW dotyczący obywatelstwa i domicylu nie oddaje w pełni intencji ustawodawcy unijnego. W przepisie tym nie mówi się, tak jak w decyzji ramowej, o miejscu zamieszkania, lecz o tym, że przekazanie może nastąpić do państwa, którego skazany jest obywatelem i w którym posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu. Warto podkreślić, że pojęcie miejsca zamieszkania zdefiniowane jest w kodeksie cywilnym i najlepiej odpowiada rozumieniu pojęć użytych w decyzji ramowej. O stałym lub czasowym miejscu pobytu mowa jest natomiast w ustawie o ewidencji ludności w kontekście obowiązku zameldowania, co eksponuje formalno-prawny aspekt zagadnienia. Może to prowadzić do interpretacji przepisów kodeksu postępowania karnego niezgodnej z literą i duchem decyzji ramowej.
7. Zarzut niewłaściwej transpozycji można też zgłosić pod adresem przepisu art. 611tc § 1 k.p.k. Przepis ten dotyczy możliwości uzyskiwania informacji o prawie poszczególnych państw, w tym o treści prawa obcego mającego zastosowanie do warunkowego zwolnienia. W literaturze zwraca się uwagę, że polskie przepisy niewłaściwie mówią o fakultatywności zasięgnięcia takiej informacji, używając określenia „sąd może”¹⁰⁰. Zarzut ten nie wydaje się być słuszny. Wprawdzie należy podzielić pogląd, że warunkowe przedterminowe zwolnienie jest integralną częścią kary pozbawienia wolności, dlatego też warunkiem wydania przez sąd okręgowy właściwej decyzji o celowości odbycia kary w innym państwie członkowskim powinno być posiadanie informacji co do zasad stosowania tej instytucji w państwie wykonania orzeczenia. Niemniej jednak fakultatywność przewidziana w tym przepisie powinna być rozumiana jako obowiązek zasięgnięcia takiej informacji w sytuacji, gdy organ sądowy państwa wydania orzeczenia nie wie, jakie obowiązują warunki przedterminowego zwolnienia w państwie wykonania albo ma wątpliwości co do ich rozumienia. Nie ma natomiast obowiązku zasięgnięcia

¹⁰⁰ A Górski [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, Legalis, komentarz do art. 611tc k.p.k.

informacji, gdy sytuacja pod tym względem jest całkowicie jasna. Należy równocześnie zgodzić się z poglądem, że organ procesowy ma obowiązek poinformowania osoby skazanej o jej sytuacji prawnej w razie przekazania orzeczenia do wykonania, z uwzględnieniem warunków przedterminowego zwolnienia. Ten obowiązek ma zwłaszcza fundamentalne znaczenie w przypadku, gdy przekazanie zależy od zgody osoby skazanej, która powinna spełniać wszystkie warunki świadomego i w pełni dobrowolnego oświadczenia woli.

W tym duchu też możliwość zwrócenia się o informację interpretowana jest w art. 17 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW¹⁰¹. W przepisie tym przewiduje się, że po uzyskaniu takich informacji sąd może odstąpić od zamiaru wystąpienia do innego państwa członkowskiego z wnioskiem o uznanie orzeczenia i wykonanie tam kary pozbawienia wolności albo – jako alternatywę – rozważyć możliwość zwrócenia się do państwa wykonania orzeczenia z postulatem, aby w danej sprawie „do decyzji o warunkowym przedterminowym zwolnieniu” miało zastosowanie prawo polskie. Przepis ten jest dalej idący niż przewidziana w art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW możliwość poczynienia uzgodnień co do stosowania prawa państwa wydającego orzeczenie. W świetle wskazanego przepisu decyzji ramowej 2008/909/WSiSW mówi się o możliwości wzięcia pod uwagę (*may take account of those provisions of national law, indicated by the issuing State*) zastosowania przepisów prawnych państwa wydania orzeczenia, z ograniczeniem się do kwestii obowiązujących w tym państwie, okresów odbycia kary pozbawienia wolności wymaganych do przedterminowego zwolnienia¹⁰². Sformułowanie przepisu art. 611tc § 1 k.p.k. wydaje się być znacznie szersze i to w dwóch aspektach. Po pierwsze, gdyż mowa jest o stosowaniu (a nie wzięciu pod uwagę) przepisów prawa polskiego. Po drugie, stosowanie to dotyczy „decyzji o warunkowym zwolnieniu”. Wiadomo jednak,

¹⁰¹ W przepisie tym obowiązek powiadomienia państwa wykonującego o obowiązujących przepisach dotyczących przedterminowego lub warunkowego zwolnienia uzależnia się od żądania państwa wydania (art. 17 ust. 3 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW) (ang. „*shall upon request inform*”), co oznacza, że żądanie rodzi dopiero taki obowiązek poinformowania.

¹⁰² W przepisie tym jest mowa o przepisach, zgodnie z którymi dana osoba ma prawo do przedterminowego lub warunkowego zwolnienia w określonym momencie czasowym (ang. „*at a specified point in time*”).

że w podjęciu takiej decyzji istotne znaczenie ma nie tylko wymagany okres odbycia kary pozbawienia wolności, ale również inne przepisy regulujące warunki zastosowania tej instytucji (np. wyłączenia, ograniczenia lub zaostrzenia) związane z faktem uprzedniej karalności, czy też unormowania dotyczące obowiązków próby, czasu jej trwania, nadzoru, zasady postępowania w razie naruszenia warunków przedterminowego zwolnienia itp.

Redakcja art. 611tc § 1 k.p.k. wydaje się sugerować możliwość zastrzeżenia, że stosowanie prawa polskiego będzie miało miejsce we wszystkich tych przypadkach, a więc w znacznie szerszym zakresie niż przewiduje to decyzja ramowa, co z uwagi na mogące wynikać stąd utrudnienia dla sądu wykonującego orzeczenia nie wydaje się być wyjściem praktycznym.

Z tego względu *de lege lata* celowa jest interpretacja tego przepisu zgodnie z duchem decyzji ramowej 2008/909/WSiSW, a *de lege ferenda* należy postulować jego odpowiednią modyfikację, zgodnie z brzmieniem art. 17 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW.

8. W badaniach aktowych dotyczących postępowania w zakresie uznawania wniosków państw członkowskich skierowanych do Polski o przyjęcie do wykonania kary pozbawienia wolności na pierwszy plan wybijała się kwestia zgody osoby skazanej. W związku z obowiązywaniem przepisów przejściowych brak zgody na przekazania do kraju obywatela polskiego mającego w Polsce miejsce zamieszkania powinien skutkować odmową przyjęcia orzeczenia do wykonania. W kilku z badanych spraw doszło do wydania odmowy wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności w powołaniu się na przepisy konwencyjne, w związku z zakwestionowaniem, że w większym stopniu spełni to wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.

Nie stwierdzono natomiast przypadku przekazania orzeczenia do wykonania w Polsce w związku z ucieczką skazanego do kraju.

W badanych sprawach często dochodziło to wystąpień o wykonanie kary w Polsce w związku z wydaną wobec osoby skazanej decyzją o deportacji. Wszystkie jednak takie sprawy były rozpatrywane w odwołaniu się do przepisów Konwencji z 1983 r. oraz Protokołu dodatkowego z 1997 r.

9. Z badanych spraw wynikało, że sądy rozpatrujące wnioski o wykonanie kary pozbawienia wolności w Polsce często zwracały się do organów sądowych innych państw o dodatkowe informacje w trybie art. 611ti § 3 k.p.k., wyznaczając termin do ich uzupełnienia. Świadczy to o tym, że państwa wnioskujące o wykonanie w Polsce kary nie zawsze załączały niezbędną dokumentację. Charakter i sposób zadawania pytań dowodzi dużej wnikliwości polskich organów sądowych badających sprawę dopuszczalności wykonania kary w kraju. W wielu sprawach nie uzyskano odpowiedzi albo otrzymane informacje nie były zadowalające. Podejmowane w konsekwencji decyzje polskich organów sądowych nie budziły w takich przypadkach zastrzeżeń.

Z materiałów zebranych w sprawie wynika, że pytania te wiązały się często z potrzebą ustalenia podwójnej przestępczości czynu i dotyczyły wskazania kwalifikacji prawnej danego zachowania się jako przestępstwa. W przypadku czynów przepołowionych pytano w szczególności, jakie było kryterium zakwalifikowania danego zachowania się jako wykroczenia, a nie przestępstwa, lub odwrotnie.

Warto przypomnieć, że w związku ze złożeniem przez Polskę zastrzeżenia w trybie art. 7 ust. 4 decyzji ramowej 2008/909/WSiSW istnieje potrzeba w każdej sprawie badania podwójnej przestępczości czynu, za który doszło do skazania. Fakt, że dany czyn nie stanowi w świetle prawa polskiego przestępstwa, jest obligatoryjną podstawą odmowy wykonania orzeczenia (art. 611tk § 1 pkt 1 k.p.k.).

10. Wiele problemów sądom sprawiało wydanie postanowienia o przyjęciu kary pozbawienia wolności do wykonania w przypadku, gdy przekazane orzeczenie dotyczyło kary łącznej. Prośba o wskazanie kar jednostkowych (a także przestępstw, za które zostały orzeczone) występowała w kilku sprawach. Problem ten był przedmiotem wielu kontrowersji, zwłaszcza w sytuacji, gdy karę łączną przekazano do Polski do wykonania z kraju, który przy jej określaniu stosował zasadę absorpcji lub aspiracji. Sprawa ta ze względu na stopień skomplikowania wymaga oddzielnego omówienia. W tym miejscu ograniczymy się do stwierdzenia, że bez harmonizacji w krajach unijnych

przepisów w tym zakresie trudno będzie stosować skutecznie instytucję wzajemnego uznawania orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności.

11. Warto też zwrócić uwagę na sprawy związane z rejestracją wystąpień o wykonanie kary pozbawienia wolności w innym państwie niż została orzeczona. Kwestie związane z rejestracją skierowanych do Polski oraz wystawionych przez polskie organy sądowe wniosków w tym przedmiocie reguluje Zarządzenie.

Treść Zarządzenia nie została dostosowana do zmienionych przepisów kodeksu postępowania karnego związanych z implementacją decyzji ramowej 2008/909/WSiSW. Nadal stosuje się przepisy, które mówią o wnioskach dotyczących m.in. wykonania kary pozbawienia wolności, „przekazanych za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości” (§ 388 ust. 2 pkt 1 i 2 Zarządzenia), które to pośrednictwo w przypadku wniosków z rozdziału 66f i rozdziału 66g k.p.k. nie występuje, czy też o wnioskach prokuratora, które nie mają zastosowania w odniesieniu do prawomocnych orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności (§ 388 ust. 3 pkt 3 Zarządzenia).

Należy postulować zmianę treści § 388 Zarządzenia w odniesieniu do ewidencjonowania wniosków dotyczących wykonania w Polsce orzeczonej w innym kraju unijnym kary pozbawienia wolności (lub dotyczących sytuacji odwrotnej) w analogiczny sposób, jak uczyniono to w odniesieniu do ENA (§ 388 ust. 3 pkt 6 i 7 Zarządzenia).

Wykaz załączników

Załącznik nr 1 – Formularz ankiety

Załącznik nr 2 – Łączna lista akt spraw poddanych analizie w ramach prowadzonych badań z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE w terminie do dnia 31 marca 2015 r. (rozdział 66f k.p.k.)

Załącznik nr 3 – Kary pozbawienia wolności we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE (rozdział 66f k.p.k.)

Załącznik nr 4 – Przekazanie/odmowa przekazania/inne zakończenie postępowania we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE (rozdział 66f k.p.k.)

Załącznik nr 5 – Łączna lista akt spraw poddanych analizie w ramach prowadzonych badań z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski w terminie do dnia 31 marca 2015 r. (rozdział 66g k.p.k.)

Załącznik nr 6 – Sądy występujące z wnioskiem o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Załącznik nr 7 – Kary pozbawienia wolności we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Załącznik nr 8 – Przekazanie/odmowa przekazania/inne zakończenie postępowania we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Lista wykresów

- Wykres 1. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez Polskę do państw członkowskich..... 31
- Wykres 2. Wysokość kar pozbawienia wolności we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.) 34
- Wykres 3. Przekazania/odmowy przekazania/inne formy zakończenia postępowania we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich (rozdział 66f k.p.k.) 35
- Wykres 4. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez państwa członkowskie do Polski, ze wskazaniem sądu..... 85
- Wykres 5. Wysokość kar pozbawienia wolności we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących skierowanych do Polski przez inne państwo członkowskie (rozdział 66g k.p.k.)..... 87
- Wykres 6. Przekazania/odmowy przekazania/inne formy zakończenia postępowania we wnioskach o uznanie orzeczeń skazujących na karę pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie do Polski (rozdział 66g k.p.k.) 88

Lista tabel

Tabela 1. Tabela 1. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych przez polskie sądy do poszczególnych państw członkowskich	32
Tabela 2. Liczba wniosków o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności przekazanych do Polski przez poszczególne państwa członkowskie	86

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Formularz ankiety

Praktyka w zakresie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności – **rozdział 66f oraz rozdział 66g kodeksu postępowania karnego**

WNIOSKI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE WYKONANIA ORZECZENIA O KARACH POZBAWIENIA WOLNOŚCI	
I. DANE DOTYCZĄCE ORGANU WNIOSKUJĄCEGO I ORGANU WYKONUJĄCEGO	
0. Numer kwestionariusza	
1. Sygnatura akt	
2. Państwo, do którego Polska wystąpiła z wnioskiem o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności (rozdział 66f k.p.k.)	
3. Sąd polski, który wystąpił z wnioskiem o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności (rozdział 66f k.p.k.)	
4. Państwo członkowskie UE, z którego Polska otrzymała wniosek o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności (rozdział 66g k.p.k.)	
5. Organ państwa członkowskiego UE, który wystąpił z wnioskiem o uznanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności w Polsce (rozdział 66f k.p.k.)	
6. Rodzaj kary	
7. Wysokość kary	
8. Czy była zgoda skazanego na przekazanie?	
tak	nie
9. Czy był wniosek skazanego na przekazanie?	
tak	nie

10. Uzasadnienie wniosku	
11. Data postanowienia o dopuszczalności przekazania/przyjęcia do wykonania kary	
12. Rezultat postanowienia w zakresie dopuszczalności przekazania/przyjęcia do wykonania kary	
13. Uzasadnienie postanowienie w zakresie dopuszczalności przekazania/ przyjęcia do wykonania kary	
14. Czy w aktach sprawy znajduje się zaświadczenie?	
tak	nie
15. Czy w aktach sprawy znajduje się poświadczony za zgodność z oryginałem orzeczenie?	
tak	nie
16. Czy wystąpiły braki informacji uniemożliwiające podjęcie rozstrzygnięcia w przedmiocie wykonania orzeczenia o wykonaniu kary pozbawienia wolności, powodując konieczność uzupełnienia dokumentacji?	
tak	nie
17. Jeżeli tak, czy miało miejsce występowanie przez sąd do właściwego sądu lub innego organu państwa wydającego o uzupełnienie informacji w zaświadczeniu i orzeczeniu?	
tak	nie
18. Termin został zakreślony na uzupełnienie informacji (w dniach):	
19. Czy zakreślony termin na uzupełnienie informacji został dotrzymany?	
tak	nie

20. Jeśli nie, to z jakiego powodu?	
21. Jakie informacje dodatkowe otrzymano i czy miały one wpływ na wydanie postanowienia?	
22. Czy doszło do wydania postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia w oparciu o informacje przekazane wcześniej, bez uzyskania informacji uzupełniających, o które wnoszono?	
tak	nie
23. Czy w toku realizacji wniosku o wykonanie kar o pozbawieniu wolności miała miejsce współpraca z organami innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej?	
tak	nie
24. Jeśli tak, kto i do kogo się zwracał?	
25. Czy współpraca ta miała charakter bezpośredni?	
tak	nie
26. Czy były powtórne kontakty? Jeśli tak, jaki jest ich rezultat?	
tak	nie
27. Czy w toku realizacji wniosku o wykonanie kar pozbawienia wolności miała miejsce współpraca w ramach Europejskiej Sieci Sądowej?	
tak	nie
28. Jeżeli tak, na czym polegała?	
29. Jak wyglądała współpraca w zakresie uzyskiwania dodatkowych informacji poza Europejską Siecią Sądową? Czy były jakieś problemy we współpracy?	
tak	nie
30. Data wydania zaświadczenia o wykonanie	

orzeczenia o karze pozbawienia wolności	
31. Data wydania orzeczenia	
32. Inne okoliczności istotne dla sprawy:	
33. Czy osoba skazana osobiście stawiała się na rozprawie?	
1. tak	2. nie
3. brak danych	
34. Jeżeli nie, czy osoba ukarana została:	
1. poinformowana o obowiązku stawiennictwa lub	2. oświadczyła, że nie kwestionuje słuszności zarzutów?
3. brak danych	
35. Czy w aktach sprawy znajduje się informacja o niewłaściwości sądu do rozpatrzenia wniosku o wykonanie orzeczenia o karze pozbawienia wolności?	
tak	nie
36. Jeśli tak, to czy znajduje się informacja o przekazaniu wniosku do właściwego sądu?	
37. Jeśli tak, to z jakiego powodu doszło do przekazania?	
38. Data pierwszego posiedzenia	
39. Czy na pierwszym posiedzeniu zapadło postanowienie o wykonaniu orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym?	
tak	nie
40. Jeżeli nie, czy miało miejsce odroczenie posiedzenia?	
tak	nie
41. Jeżeli tak, z jakiego powodu?	
42. Czy była konieczność uzupełnienia dokumentacji o brakujące informacje?	
tak	nie
43. Jeżeli tak, o jakie?	
44. Inne podjęte czynności:	

45. Jeżeli nie, data drugiego posiedzenia	
46. Skutki drugiego posiedzenia	
47. Jeżeli nie, daty kolejnych posiedzeń/odroczeń (daty/powody)	
48. Czy miał miejsce przypadek odmowy wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności?	
tak	nie
49. Jeżeli tak, jaki?	
50. Data wydania postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności	
51. Czy wystąpiono z zażaleniem na postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności?	
tak	nie
52. Jeżeli tak, kto wniósł zażalenie?	
53. Jeżeli tak, data złożenia zażalenia:	
54. Jeżeli tak, skutek zażalenia:	
55. Czy miało miejsce umorzenie postępowania?	
1. tak	2. nie
56. Jeżeli tak, z jakiego powodu?	
57. Czy miało miejsce pozostawienie sprawy bez rozpoznania?	
1. tak	2. nie
58. Jeżeli tak, z jakiego powodu?	
59. Data dokonania przekazania osoby:	

Załącznik nr 2

Łączna lista akt spraw poddanych analizie w ramach prowadzonych badań z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE w terminie do dnia 31 marca 2015 r. (rozdział 66f k.p.k.)

- Sąd Okręgowy BIAŁYSTOK – 1 sprawa: III Kop 70/13,
- Sąd Okręgowy BIELSKO-BIAŁA – 3 sprawy: III Kop 48/14, III Kop 57/14, III Kop 16/15,
- Sąd Okręgowy BYDGOSZCZ – 5 spraw: III Kop 68/12, III Kop 134/12, III Kop 104/13, III Kop 7/15, III Kop 171/12,
- Sąd Okręgowy GLIWICE – 5 spraw: V Kop 86/13, V Kop 100/13, V Kop 65/13, V Kop 2/14, V Kop 20/12,
- Sąd Okręgowy GORZÓW WIELKOPOLSKI – 6 spraw: II Kop 183/12, II Kop 72/13, II Kop 102/13, II Kop 25/14, II Kop 66/14, II Kop 92/14,
- Sąd Okręgowy KATOWICE – 7 spraw: V Kop 35/14, V Kop 27/14, V Kop 35/13, V Kop 31/12, V Kop 16/12, XXI Kop 25/12, XVI Kop 39/14,
- Sąd Okręgowy KIELCE – 1 sprawa: II Kop 54/14,
- Sąd Okręgowy KOSZALIN – 1 sprawa: II K 21/11,
- Sąd Okręgowy KRAKÓW – 5 spraw: III Kop 162/13, III Kop 15/14, III Kop 97/14, III Kop 67/14, III Kop 6/14,
- Sąd Okręgowy LEGNICA – 1 sprawa: III Kop 157/13,
- Sąd Okręgowy LUBLIN – 4 sprawy: IV Kop 124/12, IV Kop 85/13, IV Kop 41/14, IV Kop 110/13,
- Sąd Okręgowy NOWY SĄCZ – 1 sprawa: III Kop 6/15,
- Sąd Okręgowy OLSZTYN – 2 sprawy: III Kop 128/14, II Kop 154/13,

- Sąd Okręgowy OPOLE – 1 sprawa: III Kop 42/14,
- Sąd Okręgowy OSTROŁĘKA – 7 spraw: II Ko 3/14, II Kop 14/13, II Kop 10/13, II Kop 8/13, II Kop 1/13, II Kop 24/12, II Kop 14/12,
- Sąd Okręgowy POZNAŃ – 18 spraw: III Kop 31/13, III Kop 14/14, III Kop 35/14, III Kop 32/14, III Kop 220/14, III Kop 239/13, III Kop 57/13, III Kop 211/13, III Kop 268/13, III Kop 163/13, III Kop 157/13, III Kop 112/13, III Kop 150/12, III Kop 121/12, III Kop 354/12, III Kop 182/12, III Kop 154/12, III Kop 360/12,
- Sąd Okręgowy RADOM – 3 sprawy: II Kop 38/14, II Kop 14/13, II Kop 69/13,
- Sąd Okręgowy SIEDLCE – 3 sprawy: II Ko 30/14, II Kop 18/15, II Kop 18/14,
- Sąd Okręgowy STAROGARD SZCZECIŃSKI – 1 sprawa: II K 1127/12,
- Sąd Rejonowy STRZELCE OPOLSKIE – 1 sprawa: II Ko 476/14,
- Sąd Okręgowy SZCZECIN – 2 sprawy: III Kop 112/13, III Kop 94/14,
- Sąd Okręgowy ŚWIDNICA – 2 sprawy: III Kop 39/12, III Kop 142/12,
- Sąd Rejonowy WARSZAWA MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA W WARSZAWIE – 1 sprawa: III K 1120/11,
- Sąd Okręgowy WARSZAWA-PRAGA – 3 sprawy: V Kop 86/14, V Kop 85/14, V Kop 30/13,
- Sąd Okręgowy WARSZAWA – 19 spraw: III Kop 7/15, VIII 215/14, VIII Kop 204/14, VIII Kop 197/14, VIII Kop 188/14, VIII Kop 187/14, VIII Kop 171/14, VIII Kop 169/14, VIII Kop 139/14, VIII Kop 107/14, VIII Kop 105/14, VIII Kop 172/14, VIII Kop 25/14, VIII Kop 242/13, VIII Kop 198/13, VIII Kop 111/13, VIII Kop 93/13, VIII Kop 43/14, VIII Kop 103/13,
- Sąd Rejonowy WARSZAWA-ŻOLIBORZ – 2 sprawy: VIII Kop 123/13, III K 188/12,

- Sąd Okręgowy WROCŁAW – 3 sprawy: II Kop 14/12, III Kop 137/14, III Kop 213/13,
- Sąd Rejonowy WYSZKÓW – 1 sprawa: II K 276/07,
- Sąd Okręgowy ZAMOŚĆ – 3 sprawy: II Kop 59/12, II Kop 40/13, II Kop 36/14,
- Sąd Okręgowy ZIELONA GÓRA – 2 sprawy: II Kop 81/12, II Kop 99/13,

Załącznik nr 3

Kary pozbawienia wolności we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE (rozdział 66f k.p.k.)

Wysokość kary pozbawienia wolności	Sprawa
3 miesiące	VIII Kop 43/14 SO Warszawa
6 miesięcy	III Kop 14/14 Poznań
	III Kop 211/13 Poznań
8 miesięcy	V Kop 20/12 Gliwice
	II Kop 69/13 Radom
	II Kop 59/12 SO Zamość
10 miesięcy	VIII Kop 93/13 SO Warszawa
1 rok	III Kop 16/15 Bielsko-Biała
	V Kop 2/14 Gliwice
	III Kop 31/13 Poznań
	VIII Kop 107/14 SO Warszawa
	III Kop 213/13 SO Wrocław
1 rok + kara zastępcza 165 dni pozbawienia wolności	III Kop 112/13 Poznań
1 rok i 2 miesiące + 26 dni	III Kop 94/14 Szczecin
1 rok i 3 miesiące	III Kop 767/14
1 rok i 4 miesiące	XXI Kop 25/12 Katowice
	III Kop 268/13 Poznań
1 rok i 6 miesięcy	III Kop 48/14 Bielsko-Biała
	III Kop 57/14 Bielsko-Biała
	II Kop 14/13 Radom
	III Kop 112/13 Szczecin
1 rok i 10 miesięcy	V Kop 20/12 Gliwice
2 lata	III Kop 68/12 Bydgoszcz
	V Kop 65/13 Gliwice
	V Kop 35/14 Katowice
	III Kop 86/13 Gliwice
	III Kop 163/13 Poznań
	III Kop 157/13 Poznań
	III Kop 150/12 Poznań
	III Kop 354/12 Poznań
	III Kop 154/12 Poznań
	II Kop 38/14 Poznań
2 lata i 1 miesiąc	II Kop 99/13 Zielona Góra
2 lata i 3 miesiące	IV Kop 110/13 Lublin
	VIII Kop 171/14 SO Warszawa
2 lata i 4 miesiące	III Kop 35/14 Poznań
	III Kop 57/13 Poznań
2 lata i 6 miesięcy	III Kop 104/13 Bydgoszcz
	II Kop 25/14 Gorzów Wielkopolski
	II Kop 8/13 SO Ostrołęka
	V Kop 30/13 Warszawa-Praga
	II K 21/05 Warszawa-Praga

2 lata i 10 miesięcy	III Kop 32/14 SO Poznań
3 lata	III Kop 70/13 Białystok
	III Kop 134/12 Bydgoszcz
	II Kop 183/12 Gorzów Wielkopolski
	III Kop 6/14 Kraków
	IV Kop 85/13 Lublin
	III Kop 121/12 Poznań
	II Kop 18/14 Siedlce
	III K 1120/11 m.st. Warszawa w Warszawie
	VIII Kop 187/14 SO Warszawa
	VIII Kop 105/14 SO Warszawa
	VIII Kop 25/14 SO Warszawa
	VIII Kop 242/13 SO Warszawa
3 lata i 3 miesiące	III Kop 104/13 Bydgoszcz
	II Kop 36/14 SO Zamość
3 lata i 6 miesięcy	II K 21/11 Koszalin
	VIII Kop 197/14 SO Warszawa
	VIII Kop 172/14 SO Warszawa
	VIII Kop 198/13 SO Warszawa
	VIII Kop 111/13 SO Warszawa
3 lata i 7 miesięcy	III Kop 239/13 Poznań
	III Kop 239/13 SO Poznań
4 lata	II Kop 1/13 SO Ostrołęka
4 lata i 6 miesięcy	III Kop 42/14 SO Opole
4 lata i 20 miesięcy	II Kop 14/13 SO Ostrołęka
5 lat	III Kop 157/13 Legnica
5 lat i 6 miesięcy	IV Kop 41/14 Lublin
	III Kop 360/12 Poznań
6 lat	VIII Kop 139/14 SO Warszawa
7 lat i 2 miesiące	III Kop 100/13 Gliwice
9 lat	VIII Kop 123/13 Warszawa-Żoliborz
12 lat	IV Kop 124/12 Lublin
15 lat	II Kop 18/15 Siedlce
	III Kop 39/12 Świdnica
25 lat	III Kop 182/12 Poznań
	VIII Kop 204/14 SO Warszawa
dożywotnia kara	VIII Kop 169/14 SO Warszawa

Załącznik nr 4

Przekazanie/odmowa przekazania/inne zakończenie postępowania we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez Polskę do państw członkowskich UE (rozdział 66f k.p.k.)

sprawa	przekazanie	odmowa	pozostawienie bez rozpoznania	umorzenie
III Kop 70/13 SO Białystok		odmowa		
III Kop 48/14 SO Bielsko-Biała		odmowa		
III Kop 57/14 SO Bielsko-Biała	przekazanie			
III Kop 16/15 SO Bielsko-Biała	przekazanie			
III Kop 68/12 SO Bydgoszcz		odmowa		
III Kop 134/12 SO Bydgoszcz	przekazanie			
III Kop 7/15 SO Bydgoszcz		odmowa		
III Kop 171/12 SO Bydgoszcz		odmowa		
V Kop 86/13 SO Gliwice	przekazanie			
V Kop 100/13 SO Gliwice	przekazanie			
V Kop 65/13 SO Gliwice	przekazanie			
V Kop 2/12 SO Gliwice	przekazanie			
V Kop 2/14 SO Gliwice	przekazanie			
II Kop 183/12 SO Gorzów Wielkopolski		odmowa		
II Kop 72/13 SO Gorzów Wielkopolski			pozostawienie bez rozpoznania	
II Kop 102/13 SO Gorzów Wielkopolski		odmowa		
II Kop 66/14 Gorzów Wielkopolski		odmowa		
V Kop 35/14 SO Katowice		odmowa		
V Kop 27/14 SO Katowice		odmowa		
V Kop 35/13 SO Katowice			pozostawienie bez rozpoznania	
V Kop 31/12 SO Katowice		odmowa		
V Kop 16/12 SO Katowice		odmowa		
XXI Kop 25/12 SO Katowice		odmowa		
II Kop 54/14 SO Kielce		odmowa		
II K 21/11 SO Koszalin	przekazanie			
III Kop 67/14 SO Kraków				umorzenie
III Kop 6/14 SO Kraków		odmowa		
III Kop 157/13 SO Legnica	przekazanie			
IV Kop 20/12 SO Lublin	przekazanie			
IV Kop 85/13 SO Lublin				umorzenie
IV Kop 41/14 SO Lublin		odmowa		
IV Kop 110/13 SO Lublin		odmowa		
III Kop 6/15 SO Nowy Sącz		odmowa		
III Kop 128/14 SO Olsztyn		odmowa		
II Kop 154/13 SO Olsztyn		odmowa		
III Kop 42/14 SO Opole	przekazanie			
II Kop 14/13 SO Ostrołęka		odmowa		
II Kop 10/13 SO Ostrołęka		odmowa		
II Kop 8/13 SO Ostrołęka				umorzenie
II Kop 1/13 SO Ostrołęka		odmowa		
II Kop 24/12 SO Ostrołęka		odmowa		

II Kop 14/12 SO Ostrołęka		odmowa	
III Kop 31/13 SO Poznań	przekazanie		
III Kop 14/14 SO Poznań			umorzenie
III Kop 35/14 SO Poznań		odmowa	
III Kop 32/14 SO Poznań			umorzenie
III Kop 220/14 SO Poznań		odmowa	
III Kop 57/13 SO Poznań		odmowa	
III Kop 268/13 SO Poznań		odmowa	
III Kop 112/13 SO Poznań		odmowa	
III Kop 182/12 SO Poznań		odmowa	
III Kop 360/12 SO Poznań	przekazanie		
II Kop 38/14 SO Poznań	przekazanie		
II Kop 14/13 SO Radom		odmowa	
II Kop 69/13 Radom	przekazanie		
II K 30/14 SO Siedlce	przekazanie		
II Kop 18/15 SO Siedlce	przekazanie		
II Kop 18/14 SO Siedlce		odmowa	
II Kop 7476/14 Strzelce Opolskie	przekazanie		
III Kop 112/13 SO Szczecin	przekazanie		
III Kop 94/14 SO Szczecin		odmowa	
III Kop 39/12 SO Świdnica		odmowa	
III Kop 142/12 SO Świdnica		odmowa	
III K 1120/11 m.st. Warszawa w Warszawie		odmowa	
V Kop 86/14 Warszawa-Praga			umorzenie
V Kop 85/14 Warszawa-Praga			umorzenie
V Kop 30/13 Warszawa-Praga		odmowa	
II K 21/05 Warszawa-Praga	przekazanie		
VIII Kop 215/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 204/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 197/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 187/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 171/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 169/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 139/14 SO Warszawa	przekazanie		
VIII Kop 107/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 105/14 SO Warszawa	przekazanie		
VIII Kop 172/14 SO Warszawa	przekazanie		
VIII Kop 25/14 SO Warszawa			umorzenie
VIII Kop 242/13 SO Warszawa	przekazanie		
VIII Kop 198/13 SO Warszawa	przekazanie		
VIII Kop 93/13 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 43/14 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 103/13 SO Warszawa		odmowa	
VIII Kop 123/13 Warszawa Żoliborz	przekazanie		
VIII Kop 188/12 Warszawa Żoliborz			umorzenie
II Kop 14/12 SO Wrocław		odmowa	
III Kop 137/14 SO Wrocław		odmowa	
III Kop 213/13 SO Wrocław		odmowa	
II K 276/97 Wyszaków	przekazanie		
II Kop 59/12 SO Zamość		odmowa	
II Kop 40/13 SO Zamość		odmowa	
II Kop 36/14 SO Zamość		odmowa	

II Kop 81/12 SO Zielona Góra	przekazanie			
II Kop 99/13 SO Zielona Góra	przekazanie			

Załącznik nr 5

Łączna lista akt spraw poddanych analizie w ramach prowadzonych badań z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski w terminie do dnia 31 marca 2015 r. (rozdział 66g k.p.k.)

- Sąd Okręgowy BYDGOSZCZ – 10 spraw: III Kop 37/12, III Kop 149/12, III Kop 9/13, III Kop 51/13, III Kop 52/13, III Kop 50/13, III Kop 72/14, III Kop 33/13, III Kop 80/12, III Kop 53/13,
- Sąd Okręgowy CZĘSTOCHOWA – 3 sprawy: II Kop 14/12, II Kop 20/12, II Kop 55/11,
- Sąd Okręgowy ELBLĄG – 3 sprawy: IV Kop 45/13, II Kop 46/13, II Kop 77/13,
- Sąd Okręgowy GLIWICE – 5 spraw: IV Kop 78/12, V Kop 34/13, IV Kop 97/12, IV Kop 2/13, IV Kop 64/14,
- Sąd Okręgowy GORZÓW WIELKOPOLSKI – 4 sprawy: II Kop 13/13, II Kop 74/13, II Kop 75/13, II Kop 76/13,
- Sąd Okręgowy KALISZ – 3 sprawy: III Kop 33/14, III Kop 25/09, III Kop 51/10,
- Sąd Okręgowy KATOWICE – 3 sprawy: XVI Kop 14/13, XVI Kop 27/13, XXI Kop 9/13,
- Sąd Okręgowy KOSZALIN – 6 spraw: II Kop 194/08, II Kop 131/08, II Kop 67/07, II Kop 67/13, II Kop 66/13, II Kop 24/12,
- Sąd Okręgowy LUBLIN – 11 spraw: IV Kop 21/12, IV Kop 38/12, IV Kop 213/12, IV Kop 79/13, IV Kop 45/13, II Kop 14/12, IV Kop 133/14, IV Kop 2/14, IV Kop 229/13, IV Kop 3/14, IV Kop 88/13,
- Sąd Okręgowy ŁOMŻA – 1 sprawa: II Kop 3/14,
- Sąd Okręgowy NOWY SĄCZ – 3 sprawy: II Kop 2/13, II 1 Kop 33/12, II 1 Kop 48/14,

- Sąd Okręgowy OSTROŁĘKA – 1 sprawa: II Ko 15/13,
- Sąd Okręgowy POZNAŃ – 7 spraw: III Kop 144/13, III Kop 252/12, III Kop 226/12, III Kop 80/13, III Kop 61/12, III Kop 191/12, III Kop 273/12,
- Sąd Okręgowy PRZEMYŚL – 1 sprawa: II Ko 14/14,
- Sąd Okręgowy RADOM – 2 sprawy: II Kop 40/12, II Kop 41/13,
- Sąd Okręgowy SIEDLCE – 1 sprawa: II Ko 21/13,
- Sąd Okręgowy SIERADZ – 1 sprawa: II Ko 34/08,
- Sąd Okręgowy SŁUPSK – 5 spraw: III Ko 72/14, II Kop 64/13, II Kop 41/13, II Kop 8/12, II Kop 66/13,
- Sąd Okręgowy SZCZECIN – 1 sprawa: IV Kop 45/13,
- Sąd Okręgowy ŚWIDNICA – 3 sprawy: III Kop 23/13, III Kop 89/12, III Kop 75/13,
- Sąd Okręgowy TARNOBRZEG – 1 sprawa: III Kop 75/13,
- Sąd Okręgowy TARNÓW – 2 sprawy: II Kop 19/14, II Kop 56/14,
- Sąd Okręgowy WARSZAWA-PRAGA – 4 sprawy: IV Kop 140/14, V Kop 99/12, V Kop 91/12, V Kop 92/12,
- Sąd Okręgowy WARSZAWA – 12 spraw: II Kop 8/12, VIII Kop 122/12, VIII Kop 20/14, VIII Kop 194/14, VIII Kop 180/14, VIII Kop 137/13, VIII Kop 1/14, VIII Kop 3/14, VIII Kop 98/14, VIII Kop 117/14, VIII Kop 166/14, VIII Kop 125/14,
- Sąd Okręgowy WŁOCŁAWEK – 1 sprawa: II Kop 16/12,
- Sąd Okręgowy WROCŁAW – 4 sprawy: II Kop 59/14, III Kop 218/12, III Kop 176/13, III Kop 152/13,
- Sąd Okręgowy ZIELONA GÓRA – 4 spraw: II Kop 15/12, II Kop 26/13, II Kop 78/13, II Kop 65/13.

Załącznik nr 6

Sądy występujące z wnioskiem o uznanie orzeczeń o karze pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Sąd	Liczba przebadanych spraw
SO BYDGOSZCZ	10
SO CZĘSTOCHOWA	3
SO ELBLĄG	3
SO GLIWICE	6
SO GORZÓW WIELKOPOLSKI	4
SO KALISZ	3
SO KATOWICE	3
SO KOSZALIN	6
SO LUBLIN	11
SO ŁOMŻA	1
SO NOWY SĄCZ	3
SO OSTROŁĘKA	1
SO POZNAŃ	7
SO PRZEMYŚL	1
SO RADOM	2
SO SIEDLCE	1
SO SIERADZ	1
SO SŁUPSK	5
SO SZCZECIN	2
SO ŚWIDNICA	3
SO TARNOBRZEG	1
SO WARSZAWA-PRAGA	4
SO WARSZAWA	12
SO WROCŁAW	4
SO ZIELONA GÓRA	5

Załącznik nr 7

Kary pozbawienia wolności we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwa członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

Wysokość kary pozbawienia wolności	Sprawa
2 miesiące	II Kop 75/13 SO Gorzów Wielkopolski
	II Kop 76/13 SO Gorzów Wielkopolski
3 miesiące	II Kop 74/13 SO Gorzów Wielkopolski
1 rok + 2 miesiące	II Kop 194/08 SO Koszalin
	III Kop 75/13 SO Tarnobrzeg
2 lata + 3 miesiące	II Kop 21/13 SO Siedlce
2 lata + 6 miesięcy	III Kop 80/12 SO Bydgoszcz
	II Kop 13/13 SO Gliwice
2 lata + 18 miesięcy + 14 miesięcy	III Kop 51/13 SO Bydgoszcz
3 lata	III Kop 9/13 SO Bydgoszcz
	III Kop 53/13 SO Bydgoszcz
	XVI Kop 27/13 SO Katowice
	II 1 Kop 48/14 SO Nowy Sącz
	II Kop 41/13 SO Radom
	II Kop 41/13 SO Słupsk
	II Kop 65/13 SO Zielona Góra
3 lata + 2 miesiące	II Kop 67/13 SO Koszalin
	II Kop 66/13 SO Koszalin
3 lata + 4 miesiące + 15 dni	III Kop 25/09 SO Kalisz
3 lata + 6 miesięcy	XVI Kop 14/13 SO Katowice
4 lata	III Kop 72/14 SO Bydgoszcz
	III Kop 33/13 SO Bydgoszcz
	XXI Kop 9/13 SO Katowice
	II Kop 72/14 SO Słupsk
	II Kop 59/14 SO Warszawa
4 lata + 3 miesiące	II Kop 24/12 SO Koszalin
4 lata + 6 miesięcy	II Kop 67/07 SO Koszalin
	VIII Kop 122/12 SO Warszawa
4 lata + 8 miesięcy	IV Kop 173/13 SO Lublin
4 lata + 10 miesięcy	III Kop 61/12 SO Poznań
5 lat	II Kop 55/11 SO Częstochowa
	VIII Kop 20/14 SO Warszawa
	VIII Kop 194/14 SO Warszawa
5 lat + 3 miesiące	IV Kop 229/13 SO Lublin
5 lat + 6 miesięcy	II Kop 16/12 SO Warszawa
5 lat + 10 miesięcy	II Kop 15/12 SO Zielona Góra
6 lat	III Kop 51/10 SO Kalisz
	IV Kop 38/12 SO Lublin
	III Kop 226/12 SO Poznań
	II Kop 64/13 SO Słupsk
6 lat + 2 miesiące	II Kop 40/12 SO Radom
6 lat + 6 miesięcy	IV Kop 2/14 SO Lublin

7 lat	III Kop 80/13 SO Poznań
8 lat	II Kop 20/12 SO Częstochowa
	V Kop 34/13 SO Gliwice
	II Kop 8/12 SO Warszawa
9 lat	III Kop 37/12 SO Bydgoszcz
	III Kop 144/13 SO Poznań
10 lat + 4 miesiące	IV Kop 45/13 SO Elbląg
	IV Kop 45/13 SO Lublin
	II Kop 2/13 SO Nowy Sącz
	IV Kop 45/13 SO Szczecin
14 lat	II Kop 14/12 SO Częstochowa
	II Kop 14/12 SO Lublin
15 lat	IV Kop 21/12 SO Lublin
	III Kop 191/12 SO Poznań
dożywocie	IV Kop 79/13 SO Lublin
	II Kop 3/14 SO Łomża
	II Kop 19/14 SO Tarnów

Załącznik nr 8

Przekazanie/odmowa przekazania/inne zakończenie postępowania we wnioskach z zakresu uznania orzeczeń o karach pozbawienia wolności skierowanych przez państwo członkowskie UE do Polski (rozdział 66g k.p.k.)

sprawa	przyjęcie do wykonania	odmowa	pozostawienie bez rozpoznania	umorzenie
III Kop 37/12 SO Bydgoszcz	przyjęcie do wykonania			
III Kop 149/12 SO Bydgoszcz				umorzenie
III Kop 9/13 SO Bydgoszcz				umorzenie
III Kop 51/13 SO Bydgoszcz		odmowa		
III Kop 50/13 SO Bydgoszcz		odmowa		
III Kop 52/13 SO Bydgoszcz		odmowa		
III Kop 72/14 SO Bydgoszcz	przyjęcie do wykonania			
III Kop 33/13 SO Bydgoszcz	przyjęcie do wykonania			
III Kop 80/12 SO Bydgoszcz	przyjęcie do wykonania			
III Kop 53/13 SO Bydgoszcz	przyjęcie do wykonania			
II Kop 14/12 SO Częstochowa	przyjęcie do wykonania			
II Kop 20/12 SO Częstochowa		odmowa		
II Kop 55/11 SO Częstochowa	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 45/13 SO Elbląg	przyjęcie do wykonania			
II Kop 46/13 SO Elbląg	przyjęcie do wykonania			
II Kop 77/13 SO Elbląg	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 78/12 SO Gliwice		odmowa		
V Kop 34/13 SO Gliwice	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 97/12 SO Gliwice		odmowa		
IV Kop 2/13 SO Gliwice	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 64/14 SO Gliwice	przyjęcie do			

	wykonania			
II Kop 13/13 SO Gliwice	przyjęcie do wykonania			
II Kop 74/13 SO Gorzów Wielkopolski	przyjęcie do wykonania			
II Kop 75/13 SO Gorzów Wielkopolski	przyjęcie do wykonania			
II Kop 76/13 SO Gorzów Wielkopolski	przyjęcie do wykonania			
III Kop 33/14 SO Kalisz		odmowa		
III Kop 25/09 SO Kalisz	przyjęcie do wykonania			
III Kop 51/10 SO Kalisz	przyjęcie do wykonania			
XVI Kop 14/13 SO Katowice	przyjęcie do wykonania			
XVI Kop 27/13 SO Katowice	przyjęcie do wykonania			
XXI Kop 9/13 SO Katowice	przyjęcie do wykonania			
II Kop 194/08 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 113/08 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 67/07 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 67/13 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 66/13 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 24/12 SO Koszalin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 21/12 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 38/12 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 213/12 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 79/13 SO Lublin	przyjęcie do			

	wykonania			
IV Kop 45/13 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 14/12 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 133/14 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 2/14 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 229/13 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 173/13 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 3/14 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 88/13 SO Lublin	przyjęcie do wykonania			
II Kop 3/14 SO Łomża	przyjęcie do wykonania			
II Kop 2/13 SO Nowy Sącz	przyjęcie do wykonania			
II 1 Kop 33/1 SO Nowy Sącz		odmowa		
II 1 Kop 48/14 SO Nowy Sącz				umorzenie
II Kop 15/13 SO Ostrołęka			pozostawienie bez rozpoznania	
III Kop 144/13 SO Poznań	przyjęcie do wykonania			
III Kop 252/12 SO Poznań	przyjęcie do wykonania			
III Kop 226/12 SO Poznań	przyjęcie do wykonania			
III Kop 80/13 SO Poznań	przyjęcie do wykonania			
III Kop 61/12 SO Poznań	przyjęcie do wykonania			
III Kop 191/12 SO Poznań		odmowa		
III Kop 273/12 SO Poznań		odmowa		
II Kop 14/14 SO Przemyśl		odmowa		
II Kop 40/12 SO Radom		odmowa		
II Kop 41/13 SO Radom	przyjęcie do wykonania			

II Kop 21/13 SO Siedlce	przyjęcie do wykonania			
II Kop 34/08 SO Sieradz	przyjęcie do wykonania			
II Kop 72/14 SO Słupsk	przyjęcie do wykonania			
II Kop 64/13 SO Słupsk	przyjęcie do wykonania			
II Kop 41/13 SO Słupsk	przyjęcie do wykonania			
II Kop 8/12 SO Słupsk	przyjęcie do wykonania			
II Kop 66/13 SO Słupsk	przyjęcie do wykonania			
IV Kop 45/13 SO Szczecin	przyjęcie do wykonania			
III Kop 23/13 SO Świdnica	przyjęcie do wykonania			
III Kop 89/12 SO Świdnica		odmowa		
III Kop 75/13 SO Świdnica		odmowa		
III Kop 75/13 SO Tarnobrzeg		odmowa		
II Kop 19/14 SO Tarnów	przyjęcie do wykonania			
II Kop 56/14 SO Tarnów		odmowa		
IV Kop 140/14 SO Warszawa Praga	przyjęcie do wykonania			
V Kop 99/12 SO Warszawa Praga		odmowa		
V Kop 91/12 SO Warszawa Praga		odmowa		
V Kop 92/12 SO Warszawa Praga		odmowa		
II Kop 8/12 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
VIII Kop 122/12 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
VIII Kop 20/14 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
VIII Kop 194/14 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
VIII Kop 180/14 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
VIII Kop 137/13 SO Warszawa		odmowa		

VIII Kop 1/14 SO Warszawa		odmowa		
VIII Kop 3/14 SO Warszawa		odmowa		
VIII Kop 98/14 SO Warszawa			pozostawienie bez rozpoznania	
VIII Kop 117/14 SO Warszawa		odmowa		
VIII Kop 166/14 SO Warszawa		odmowa		
VIII Kop 125/14 SO Warszawa		odmowa		
II Kop 16/12 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
II Kop 59/14 SO Warszawa	przyjęcie do wykonania			
III Kop 218/12 SO Wrocław	przyjęcie do wykonania			
III Kop 176/13 SO Warszawa		odmowa		
III Kop 152/13 SO Warszawa		odmowa		
II Kop 15/12 SO Zielona Góra	przyjęcie do wykonania			
II Kop 26/13 SO Zielona Góra	przyjęcie do wykonania			
II Kop 78/13 SO Zielona Góra	przyjęcie do wykonania			
II Kop 65/13 SO Zielona Góra	przyjęcie do wykonania			